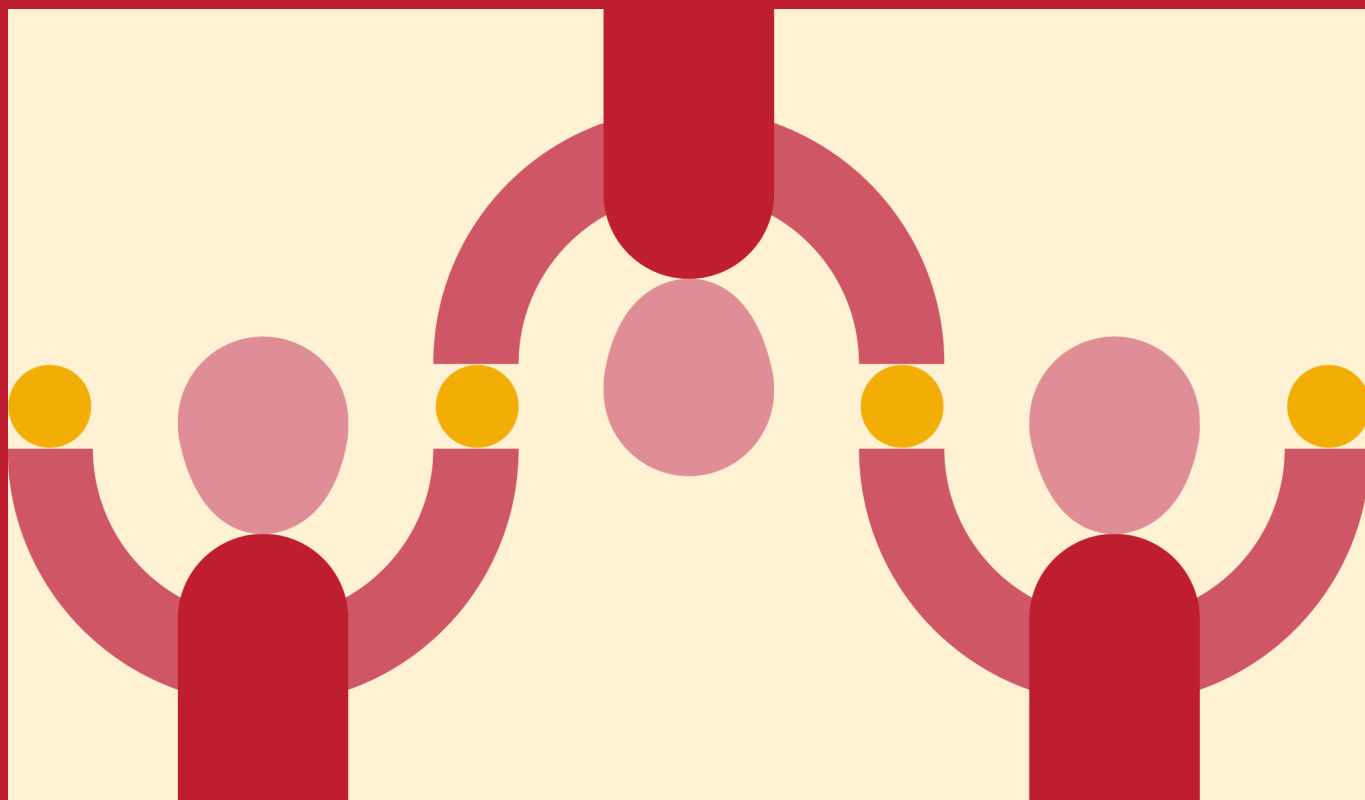

Fællesskabsby

Foreløbige erfaringer med at styrke fællesskaber
i Ringsted Kommune

Helle Hygum Espersen, Mette Brehm Johansen, Signe Boe Rayce,
Elisabet Danielsen Kass og Rikke Horne Fischer

VIVE

Fællesskabsby – Foreløbige erfaringer med at styrke fællesskaber i Ringsted Kommune

© VIVE og forfatterne, 2024

e-ISBN: 978-87-7582-391-8

Projekt: 301600

Finansiering: Nordea-fonden

VIVE

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11

1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

VIVE støtter FN's verdensmål og angiver her, hvilket eller hvilke verdensmål der knytter sig til publikationen.

Forord

Fællesskabsby er et projekt, der i en pilotperiode fra primo 2022 til medio 2024 har arbejdet med at udvikle en dansk model for styrkelse af lokale fællesskaber, hvor igennem borgere og fagpersoner bruger fællesskaber og det at vejlede hinanden (vise hinanden vej) til fællesskaber som løftestang for bedre trivsel. Fællesskabsby har sommeren 2024 modtaget finansiering af Nordea-fonden til en 3-årig skalering og videreudvikling af Fællesskabsby. Denne rapport er VIVEs evaluering af pilotfasen af Fællesskabsby.

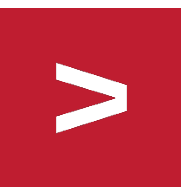
VIVE ønsker at takke de mange interviewpersoner, som har indgået i evalueringen og fortalt om deres erfaringer med Fællesskabsby. Det gælder fagpersoner i forskellige sektorer og borgere og frivillige såvel som ansatte i Fællesskabsby. Uden jeres tillid og medvirken kunne vi ikke evaluere Fællesskabsby.

Desuden tak til to eksterne reviewere, en forsker og en praktiker med kendskab til området, som har bidraget med kommentarer til en tidligere version af rapporten.

Evalueringen af pilotfasen af Fællesskabsby er finansieret af Nordea-fonden og rekvireret af et partnerskab mellem DAB Dansk Almennyttigt Boligselskab, Komiteen for Sundhedsoplysning og Ringsted Kommune, der står bag Fællesskabsby.

Ulrik Hvidman

Forsknings- og analysechef for VIVE Styling og ledelse

Indholdsfortegnelse

Hovedresultater	6
Analysedel	13
1 Indledning	14
1.1 Evalueringsspørgsmål	17
1.2 Datagrundlag	18
1.3 Rapportens opbygning	19
2 Introduktion til Fællesskabsby	20
2.1 Fællesskabsbys metoder	21
3 Kortlægning af fællesskaber og behov for fællesskaber	27
3.1 Borgerfortællinger og kortlægning af fællesskaber	28
3.2 Kortlægning af aktører og deres behov for understøttelse	30
4 Fællesskabsguider som vejvisere	31
4.1 Fællesskabsguidefunktionen	31
4.2 Fællesskabsguidernes kontakter	32
4.3 Borgere om fællesskabsguider	38
5 Fagpersoner som vejvisere	44
5.1 Forskellige fagpersoner som vejvisere	44
5.2 Fagpersoner som vejvisere	47
5.3 Personafhængig vejvisning	51
5.4 Fællesskabsbys brede målgruppe og fagpersoner	56
5.5 Opgavefordeling mellem fællesskabsguider og fagpersoner	58
6 Fællesskabsambassadører, borgere og foreninger som vejvisere og fællesskaber	61
6.1 Fællesskabsambassadørernes hybride roller	62
6.2 Foreningsrepræsentanter og frivillige som vejvisere og fællesskaber	68
6.3 Den gode velkomst i fællesskaberne	75
7 Sociale øvebaner og facilitering af netværk	79
7.1 Fællesskabsguider som netværksfacilitatorer	79

7.2	Spisefællesskaber og andre understøttede fællesskaber	83
8	Kommunikation	85
8.1	Hjemmesiden	85
8.2	Kommunikationsmaterialer i øvrigt	89
8.3	Facebook	91
9	Konklusion	92
9.1	Vejvisning som en tredelt proces	94
9.2	Fagpersoners vejvisning	95
9.3	Fællesskabsambassadører og andre hybride identiteter	96
9.4	Foreninger og fællesskaber	98
9.5	Strukturelle og organisatoriske faktorer	99
9.6	Vanskelige prioriteringer	100
	Data og metode	102
10	Indledning til data og metode	103
11	Kvalitativ dataindsamling	106
11.1	Konkrete cases	107
11.2	Projektmedarbejdernes rolle og arbejde	109
11.3	Borgere	109
11.4	Overblik interview og observationer kvalitative data	110
12	To fælles aktionslæringsmøder	112
13	Fællesskabsbys dokumentation	113
14	Indledende spørgeskemaundersøgelse i forbindelse med projektets dør til dør-indsats	114
14.1	Sample	114
14.2	Statistiske analyser	116
14.3	Metodemæssige forbehold	116
15	Analysestrategi	117
	Litteratur	118
	Bilag 1 Spørgeskemaundersøgelsens resultater fra dør til dør-indsats	120

Hovedresultater

Fællesskabsby er et projekt, der i en pilotfase fra primo 2022 til medio 2024 har arbejdet med at udvikle en dansk model for styrkelse af lokale fællesskaber, hvor igennem borgere og fagpersoner bruger fællesskaber og det at vejlede (vise hinanden vej) til fællesskaber som løftestang for bedre trivsel og sundhed. Fællesskabsby er rettet mod alle borgere over 18 år i Ringsted Kommune og er organiseret som et partnerskab mellem DAB Dansk Almennyttigt Boligselskab, Ringsted Kommune og Komiteen for Sundhedsoplysning. Projektet har fire medarbejdere, herunder tre fællesskabsguider og en sekretariatsleder, der vejleder borgere og understøtter og motiverer fagpersoner og borgere til at vejlede hinanden. Fællesskabsby har udviklet 7 metodiske greb, som har til formål at gøre relevante tilbud synlige og tilgængelige og motivere fagpersoner og borgere til at vejlede hinanden, og disse greb er omdrejningspunktet for VIVEs forandringsteoretiske evaluering.

1. Kortlægning af lokale ressourcer
2. Understøttende funktioner: digitalt univers, fællesskabsguide, kommunikationsprodukter til synliggørelse
3. Borgere som vejvisende ressource
4. Fagpersoner som vejvisende ressource
5. Sociale øvebaner
6. God modtagelse i fællesskaber
7. Fællesskaber på tværs/åbne boligområder.

Evalueringen besvarer følgende to spørgsmål:

1. **Hvordan indgår de enkelte aktører** (borgere, fagpersoner i offentlige og private organisationer) og bidrager til projektet på forskellige måder, og på hvilken måde styrkes borgernes netværk og deltagelse i fællesskaber?
2. **Hvordan gennemføres de enkelte dele af projektet**, og hvad kan vi lære om styrker og svagheder ved de forskellige elementer, som potentielt kan bruges ved skalering af projektet?

Kortlægning af fællesskaber og behov for fællesskaber

Gennem dialog indsamler Fællesskabsby kontinuerligt viden om fællesskaber og borgernes behov. Dialogen med borgerne har været ligeså vigtig som den viden, fællesskabsguiderne indsamlede, idet den spreder viden om projektet og tilfører legitimitet. På boligområdet har kortlægningen bidraget med viden og fokus på styrkelse af fællesskaber på tværs af boligområder/ejerformer, kortlægningen har også vist behov for hjemmeside og sociale øvebaner til borgere, der er længere væk fra fællesskaber. Samtidig har fællesskabsguiderne også haft dialog med fagpersoner i professionelle organisationer (fx kommunale enheder, frisører, alment praktiserende læger etc.) og frivillige foreninger i Ringsted for derved at blive klogere på, hvordan de kan understøtte deres vejvisning.

Vejvisning som en tredelt proces

Tre fællesskabsguider vejviser borgere ud i fællesskaber og vejleder borgere og fagpersoner i at vejlede og har ambitioner om at igangsætte en kaskade¹, hvor netværk og kontakter spreder sig som ringe i vandet. Det er nødvendigt at være opsøgende over for både borgere (på biblioteker, sundhedscentre, jobcentre o.l.) og fagpersoner frem for blot at være en "henvend dig her"-funktion. Det er heller ikke tilstrækkeligt at uddele postkort eller henvise til hjemmesiden. Vejvisning er en tredelt proces, der rummer: 1) parathed og kendskab til at vejlede, 2) at vejlede i betydningen at vejlede og informere, evt. følge og 3) at byde nye deltagere velkommen i fællesskabet.

Det er i den forbindelse en udfordring, at det kun er enkelte frivillige fællesskabsambassadører og enkelte fagpersoner i kommunen, der tilbyder at følge borgere, og det er en udfordring, at en del målgrupper med særlige behov derfor har vanskeligt ved at få gavn af Fællesskabsby. Det er fællesskabsguidernes erfaring, at det er nødvendigt med opsøgende arbejde, personlig kontakt, opfølgning og vedholdenhed, og fagpersoner betoner, at mange borgere i sårbare positioner har brug for følgeskab ind i foreninger og kræver særlige hensyn og støtte, mens de er i fællesskabet. Idet Fællesskabsby er rettet mod *alle* borgere over 18 år og ikke særlige målgrupper af borgere i sårbare positioner, er der en risiko for, at nogle borgere ikke kan få gavn af Fællesskabsby. Fællesskabsby har ikke specifikt fokus på de borgere, der er længst væk fra fællesskaber.

¹ Ordet kaskade bruges især om vandfald, men kaskade i relation til kontakt mellem mennesker er en proces, hvor netværk spreder sig som ringe i vandet i en kædereaktion og derved når ud til et større og større netværk af mennesker. Fællesskabsguiderne guider borgere og fagpersoner, der hver især vejviser og guider andre borgere og fagpersoner, som også hver især vejviser en gruppe borgere.

Fagpersoner som vejvisere

Fagpersoner i kommune, uddannelsesinstitutioner, boligområder, private virksomheder etc. spiller en afgørende rolle som vejvisere i Fællesskabsby. De forskellige fagpersoner tager vejviserrollen på sig på meget forskellige måder, afhængig af faglighed og kontekst. De fleste fagpersoner værdsætter kendskab til fællesskaber på hjemmesiden, og de vejviser typisk borgere ved at henvise til hjemmeside, uddele postkort og opfordre til at tage kontakt til fællesskabsguiden. Der er enkelte, for hvem vejvisning allerede er en del af deres jobfunktion, og de bruger tid på at kigge på hjemmesiden efter fællesskaber, og enkelte kan også følge, hvis det er relevant for deres faglighed (fx kan sundhedscentermedarbejdere følge til træningstilbud). De fleste fagpersoner har ikke vejvisning til fællesskaber som en del af deres arbejdsbeskrivelse. Flere finder det svært at bringe på banen, fx i forbindelse med indflytning i ny bolig, og mange har for travlt i hverdagen til at bruge tid på det. Fællesskabsguiden fortæller, at det er personafhængigt, hvilke fagpersoner der integrerer vejvisning, og at fagpersonerne ofte mangler faglig parathed til at vejlede. Det stiller krav om kontinuerlig opfølgning fra fællesskabsguiden, der har begrænset mandat til at sørge for, at vejvisning og samarbejde integreres i diverse faggruppers arbejde. Det er derfor vanskeligt at gøre bæredygtigt i mange professionelle organisationer, hvor paratheden mangler, og hverken de kulturelle eller styringsmæssige betingelser er til stede. Afgørende strukturelle faktorer er eksempelvis styring, mål for arbejdet, tilrettelæggelse af arbejdsgange, tid og uddeling af ansvar og netværksledelse.

Fællesskabsambassadører, borgere og foreninger som vejvisere til fællesskaber

Fællesskabsguiden uddanner aktive borgere til frivillige fællesskabsambassadører og understøtter netværk blandt disse. Fællesskabsambassadørerne både opretter og understøtter fællesskaber og vejviser borgere gennem egne netværk og fællesskabsguidens netværk. Nogle af dem følger også andre ud i fællesskaber, når der er gode relationer. Fællesskabsambassadørerne spiller en væsentlig rolle som brobyggere og igangsættere, og flere af dem styrker også deres eget netværk. De kan nemmere end fagpersoner agere efter konteksten, gå på tværs af sektorer og tilpasse sig borgere og aktiviteter. Fællesskabsambassadørerne er hybride identiteter, der er gode til at vejlede som en tredelt proces, og de kan gå på tværs af organisatoriske strukturer. De hybride identiteter opstår, når det private, det sociale og det faglige og professionelle smelter sammen. Det er afgørende for at få kaskaden til at fungere.

Foreninger og fællesskaber

De mange foreninger i Ringsted Kommune orienterer sig forskelligt til Fællesskabsby og vejvisning. De bakker alle op om det gode formål, men nogle foreninger på idræts- og kulturområdet har ikke plads til flere deltagere og ser ikke sig selv som aktører, der kan tage imod borgere med særlige behov. De frivillige sociale foreninger har i højere grad formål, der matcher Fællesskabsby. Det er tværgående for foreninger og frivilligrupper, at de kapacitetsopbygges gennem netværk, og de værdsætter derfor alle de netværk, som Fællesskabsby faciliterer. Der er ikke et frivilligcenter i Ringsted, og flere af dem efterlyser derfor mere netværk, videndeling og samarbejde. Derigennem kan de også kapacitetsopbygges til at invitere flere borgere ind i fællesskaber. Foreningerne kan også lære af fællesskabsambassadørerne.

Sociale øvebaner og facilitering af netværk

Fællesskabsguiderne agerer som netværksfacilitatorer, hvorved de understøtter foreningers og fællesskabers kapacitetsopbygning. De får øje på, hvor der mangler fællesskaber, og opstarter nye netværk omkring det. Det bidrager til at sikre kontinuerlig opbakning til projektet og understøtter overgange og sammenhænge mellem arenaer, så borgerne får adgang til fællesskaber. For eksempel når idrætsorganisationer bruger det kommunale sundhedscenter. Derved bidrager de også selv til at skabe kaskade og til at understøtte borgernes adgang til fællesskaber.

Fællesskabsguiderne understøtter også sociale øvebaner (fx spiseklub), hvor borgere, der har svært ved at komme ind i de etablerede fællesskaber, kan deltage i en periode. Fællesskabsby står for rammesætningen, og fællesskabsambassadørerne deltager og bidrager og kan invitere deltagere ind i andre fællesskaber. Aktuelt har der kun været enkelte arrangementer, og det er endnu for tidligt at evaluere betydningen af det. Der kan være brug for flere sociale øvebaner og et større fokus på netværksfacilitering.

Strukturelle og organisatoriske faktorer

Det er forventeligt, at det tager mere end 2,5 år at etablere tværgående samarbejder. Det fremgår af det sidste interview i maj 2024 med fællesskabsguider og sekretariatsleder, at det først er inden for de seneste måneder af pilotfasen, at fagpersoner opsøger dem uopfordret, og at flere arbejder uopfordret med vejvisning. Fællesskabsby er lykkedes med at vejlede borgere ud i fællesskaber, men det er

forventeligt, at Fællesskabsby fortsat vil videreudvikles som model gennem læring og tilpasses forskellige kontekster, hvilket udfordrer opbygningen af en skalerbar model. Samtidig er der en lang række af strukturelle og organisatoriske faktorer, der udfordrer Fællesskabsby.

Fællesskabsguiderne arbejder primært på individniveau med at motivere, informere, netværksfacilitere, rådgive og vejlede individer eller grupper af individer, herunder med guides og materialer. Vores analyser peger på, at der er brug for også at arbejde strukturelt og organisatorisk med at integrere det at samarbejde uden for rammerne af egen organisation i de professionelle organisationer, for at Fællesskabsby bliver bæredygtig. Som beskrevet handler det om, at medarbejdernes mål for arbejdet er meget langt fra vejvisning og tværsektorielt samarbejde, at de måles på helt andre parametre, at deres tilrettelæggelse af arbejdet er struktureret omkring andre tidsfaste opgaver, og at der ikke er tid til eller viden om, hvordan man arbejder netværksbaseret uden for rammerne af egen organisation. Der er også brug for at arbejde med at integrere fællesskaberne i de arenaer, hvor borgerne er, alternativt at bygge broer, der gør fællesskaberne tilgængelige. Det kan fx være fællesskaber i forbindelse med beskæftigelsesindsats, socialpsykiatri, plejehjem og lignende. Her viser de hybride identiteter blandt fællesskabsambassadører og fagpersoner, der kan gå på tværs og indtage forskellige roller, nogle af de konstruktive udviklingsperspektiver.

Men sporene af kaskade til trods er der stadig behov for en eller anden form for organisatorisk ophæng, hvis fagpersoner skal holdes engagerede – ellers kræver det et kæmpestort – og voksende – opsøgende aktiveringsarbejde at holde det præsent. Men fællesskabsguiderne har kun begrænset mandat til at arbejde med de strukturelle faktorer i de professionelle organisationer. Der er brug for institutionelle og organisatoriske løsninger i de professionelle organisationer, der giver fagpersoner muligheder for at deltage aktivt og med ejerskab i Fællesskabsby. Det indebærer, at de styringsmæssige rammer i de professionelle organisationer skaber rum, for at medarbejderne kan bruge tid på samarbejder og vejvisning. At der investeres tid i netværksledelse og lokalt kendskab blandt medarbejderne, og at der rettes fokus på, at vejvisning og tværgående samarbejder integreres i de faglige identiteter og kulturer. Det vil øge paratheden til at arbejde med vejvisning som en tredelt proces.

Seks læringspunkter opsummeret

For det første er vejvisning en tredelt proces, hvor der 1) skabes kendskab og parathed til at vejlede ud i fællesskaber, 2) vejlede hen til fællesskaber og 3) velkomst i fællesskab, og nogle borgere har brug for mange vejvisninger, følgeskab og/eller særlige hensyn i fællesskabet. Fællesskabsbys brede fokus på alle borgere over 18

år *kan* betyde, at borgergrupper i sårbare positioner kan overses. Ifølge flere fagpersoner i kommunen er der behov for større fokus på, hvordan borgergrupper i sårbare positioner med særlige behov kan integreres i fællesskaber, herunder også følgeskab og støtte, mens de er i fællesskabet. Det kan eksempelvis være borgere med særlige sygdomme, brugere af socialpsykiatrien, handicapområdet, Arbejdsmarkedscenter eller sundhedstilbud. Dette gælder især, hvis der fortsat er ambitioner om at opnå sundhedseffekter.

For det andet viser evalueringen, at mange fagpersoner har taget vejvisning til sig. Det gælder især fagpersoner, der har arbejdsopgaver, der ligger tæt på vejvisning og brobygning. For andre fagpersoner er det langt mere personbåret og vanskeligt at integrere i hverdagen, og når det lykkes, består det især i at udlevere postkort, henvise til fællesskabsguider og informere. Der mangler faglig parathed i lokalområdet i forhold til både infrastruktur for samarbejder og institutionelle rammer for vejvisning (tid, kerneopgaveforståelse, mål for arbejdet, netværksstyring, kendskab og kultur). Dertil kommer, at mange fagpersoner ser det som Fællesskabsbys opgave at vise vej, og det er – ifølge Fællesskabsby – ikke bæredygtigt i længden.

For det tredje viser fællesskabsambassadører gode takter som hybride identiteter, der kan gå på tværs af siloer og fleksibelt tilpasse sig kontekster og borgere. Når de fungerer bedst, kan man ikke skelne mellem dem, der hjælper, og dem, der bliver hjulpet. De kan både fungere som indgange til fællesskaber, og nogle gange følge, opstarte nye fællesskaber og understøtte eksisterende i netværk. Men deres kontakter er personbårne og ikke systematiske, og de omfatter derfor ikke alle borgere med behov. De hybride identiteter opstår, når det private, faglige på arbejdet og frivillige smelter sammen, og det kan bygge broer og facilitere sammenhænge, der styrker fællesskaber og adgangen til fællesskaber. Det kan fællesskaberne i Ringsted lære af.

For det fjerde er fællesskaber og foreninger ambivalente i deres udsagn i forhold til at tage imod nye deltagere. De fleste vil gerne have nye deltagergrupper, men det afhænger også af lokaler og timing. Og flere ser ikke sig selv som et fællesskab, der kan tage særlige hensyn til særlige målgrupper. Der er dog store forskelle på foreningerne, og især de sociale tilbud kan se sig selv i Fællesskabsbys formål. Foreninger og fællesskaber optræder i Fællesskabsby primært som dem, der kan tage imod deltagere. Det kunne skabe læring og synergi at invitere foreningerne ind i kerne- og styregruppen af projektet, så Fællesskabsby kan blive klogere på, hvordan foreningerne kan indgå aktivt med en egen agens. Nogle gange er det nemmere at etablere nye fællesskaber end at integrere nye deltagere i allerede eksisterende fællesskaber. De midlertidige øvebaner spiller en særlig rolle i projektet.

For det femte rammesætter en lang række af strukturelle og organisatoriske faktorer i især de offentlige organisationer Fællesskabsbys muligheder. Fællesskabsguiderne arbejder primært på individniveau med at motivere, informere, netværksfacilitere og

rådgive og vejlede individer eller grupper af individer, herunder at indarbejde vejvisning i de eksisterende arbejdsgange. Der er brug for at fokusere yderligere på at arbejde strukturelt og organisatorisk med at integrere det at samarbejde uden for rammerne af egen organisation i de professionelle organisationer, for at Fællesskabsby bliver bæredygtig (styring, målfastsættelse, arbejdstilrettelæggelse, uddeling af ansvar, netværksbaseret arbejde ud af egen organisation). Der er også brug for at fokusere yderligere på at integrere fællesskaberne i de arenaer, hvor borgerne er. Alternativt at bygge broer, der gør fællesskaberne tilgængelige. Det kan fx være fællesskaber i forbindelse med beskæftigelsesindsats, socialpsykiatri, plejehjem og lignende. Siloer i både den kommunale organisation og imellem boligområderne er barrierer, som der er behov for at arbejde med. Her viser de hybride identiteter blandt fællesskabsambassadører og fagpersoner, der kan gå på tværs og indtage forskellige roller, nogle af de konstruktive udviklingsperspektiver.

For det sjette kræver Fællesskabsby en række vanskelige prioriteringsbeslutninger. Der er en lang række af afgørende faktorer, som fællesskabsguiderne kan adressere og arbejde med, og der er afgørende faktorer, som de kun har begrænset mandat til at arbejde med (struktur, arbejdstilrettelæggelse, målfastsættelse og styring i de professionelle organisationer). Hvor skal de prioritere deres energi? Der er både brug for institutionelle og organisatoriske forandringer og for netværk mellem individer og understøttelse af fællesskabsambassadørnetværket. Og der er brug for fokus på at inddrage foreningernes perspektiver og muligheder for at bidrage. Sidst, men ikke mindst er der brug for den helt borgernære vejvisning, som fagpersoner

og borgere ikke har kapacitet til at overtage. Det er meget forskellige opgaver, der alle er vigtige, for at Fællesskabsby kan videreudvikles og styrke sin gennemslagskraft. Det er nødvendigt både at arbejde med netværk på individniveau (som de gør allerede), men det er også nødvendigt at have mere fokus på at arbejde strukturelt og institutionelt. Der er også brug for langt større fokus på borgergrupper i sårbare positioner, hvis det (fortsat) er ambitionen, at projektet skal skabe sundhedseffekter. Det kan skabe dilemmaer i forhold til projektets fokus på *alle* voksne over 18 år. Desuden er der brug for fortsat aktiv understøttelse af fællesskabsambassadørnetværkets mange væsentlige roller.

Fakta om evalueringen

Evalueringen er baseret på:

- 49 enkelt- og gruppeinterview med fagpersoner, borgere, frivillige og ansatte i Fællesskabsby
- 11 observationer af aktiviteter
- Fællesskabsbys dokumentation af kontakter, vejvisninger, besøg på hjemmesiden m.m.
- To aktionslæringsmøder med Fællesskabsbys ansatte og styregruppe
- Spørgeskema blandt borgere i starten af pilotfasen i forbindelse med dør til dør indsats i et afgrænset område af Ringsted Syd.

> Analysedel

1 Indledning

Fællesskabsby er et projekt, der i en pilotperiode fra primo 2022 til medio 2024 har arbejdet med at styrke fællesskaber i Ringsted Kommune. Formålet med Fællesskabsby er at udvikle en dansk model for styrkelse af lokale fællesskaber² med inspiration fra Frome³ i Storbritannien. Fællesskabsbys formulerede vision er, at alle borgere i Ringsted bruger fællesskaber og det at vejlede hinanden til fællesskaber som løftestang for bedre trivsel og sundhed for den enkelte borger. Fællesskabsby har ingen specifik målgruppe, men er rettet mod *alle* borgere i Ringsted over 18 år.

Fællesskabsby er finansieret af Nordea-fonden med medfinansiering fra projektets partnere og drives i et samarbejde mellem Ringsted Kommune, DAB Dansk Almenlystigt Boligselskab og Komiteen for Sundhedsoplysning. Fællesskabsby er organiseret som et partnerskab og ledes i pilotfasen af en styregruppe, der består af ledende repræsentanter fra de tre organisationer. Derudover er der nedsat en bredt sammensat national følgegruppe samt en lokal følgegruppe i Ringsted. VIVE har gennemført en evaluering af projektets pilotfase, og denne rapport er evalueringens resultater. I juni 2024 har projektet modtaget midler fra Nordea-fonden til en 3-årig videreudvikling, der bl.a. involverer udbredelse til yderligere to kommuner. Det betyder, at projektet aktuelt er i proces med at videreudvikle og skalere indsatsen på baggrund af erfaringer i pilotfasen.

I pilotfasen har Fællesskabsby haft fire ansatte medarbejdere, heraf en sekretariatsleder ansat i DAB, en medarbejder ansat i DAB, en medarbejder ansat i Ringsted Kommune og en medarbejder ansat i Komiteen for Sundhedsoplysning. De fire medarbejdere, som udgør Fællesskabsby som projekt, har kontor i en stuelejlighed i den DAB-administrerede afdeling Sønderpark i Ringsted Syd. I udgangspunktet har Fællesskabsby haft fokus på Ringsted Syd, men de fire medarbejdere har arbejdet i hele kommunen. De tre medarbejdere (ekskl. sekretariatslederen) benævnes fællesskabsguider og arbejder med udgangspunkt i deres egne ophavsorganisationer med henholdsvis boligområder (DAB-medarbejder), Ringsted Kommune (medarbejder ansat i kommunen) og primær sundhedssektor (medarbejder ansat i Komiteen for Sundhedsoplysning). Øvrige aktører, fx kirker, erhvervsdrivende,

² Vi bruger betegnelsen fællesskaber bredt som samlet begreb for civile foreninger, organisationer og kommunale tilbud, der primært har en social funktion, fx kommunale aktivitetscentre til ældre. Et fællesskab kan også være at gå sammen om at udveksle erfaringer og personlige problemer i en selvhjælpsgruppe, at være en del af Røde Kors' genbrugsbutik, at være en del af Natteravnene eller det lokale loppemarked, amatørteater og Kirkens Korshærs varmestue. Et fællesskab kan både være uformelt med en mindre gruppe mennesker på tre-fem personer eller være organiseret som en forening med vedtægter med flere mennesker involveret som brugere, frivillige, medlemmer, bestyrelse og/eller lønnede ansatte.

³ Frome er en by i Storbritannien, der i en årrække har arbejdet med at styrke netværk og tillid mellem borgere gennem indledende mapping af fællesskaber, information og sundhedsfaglig henvisning til fællesskaber som 'social prescribing', kommunikation og identifikation af uoverensstemmelse mellem behov og eksisterende fællesskaber. Se mere her: <https://healthconnections.mendip.org/our-model/>

uddannelsesinstitutioner, civilsamfund og foreninger i byen deler de imellem sig, ligesom de deles om opgaver med borgerhenvendelser og administrative opgaver (hjemmeside, kommunikation etc.). Selvom medarbejderne løser mange andre, primært administrative, opgaver udover at være fællesskabsguide, benævner vi dem for overskuelighedens skyld fællesskabsguider (tre medarbejdere) og sekretariatsleder (en medarbejder).

Fællesskabsby har i pilotfasen arbejdet med at styrke fællesskaber blandt borgere i Ringsted ved at gøre relevante tilbud og sociale aktiviteter bredt synlige og tilgængelige for flere borgere gennem en række metodiske greb, der er udviklet og afprøvet i pilotfasen. Fællesskabsby har ifølge deres egne beskrivelser i slutningen af pilotfasen arbejdet med at udvikle 7 overordnede metodiske greb:

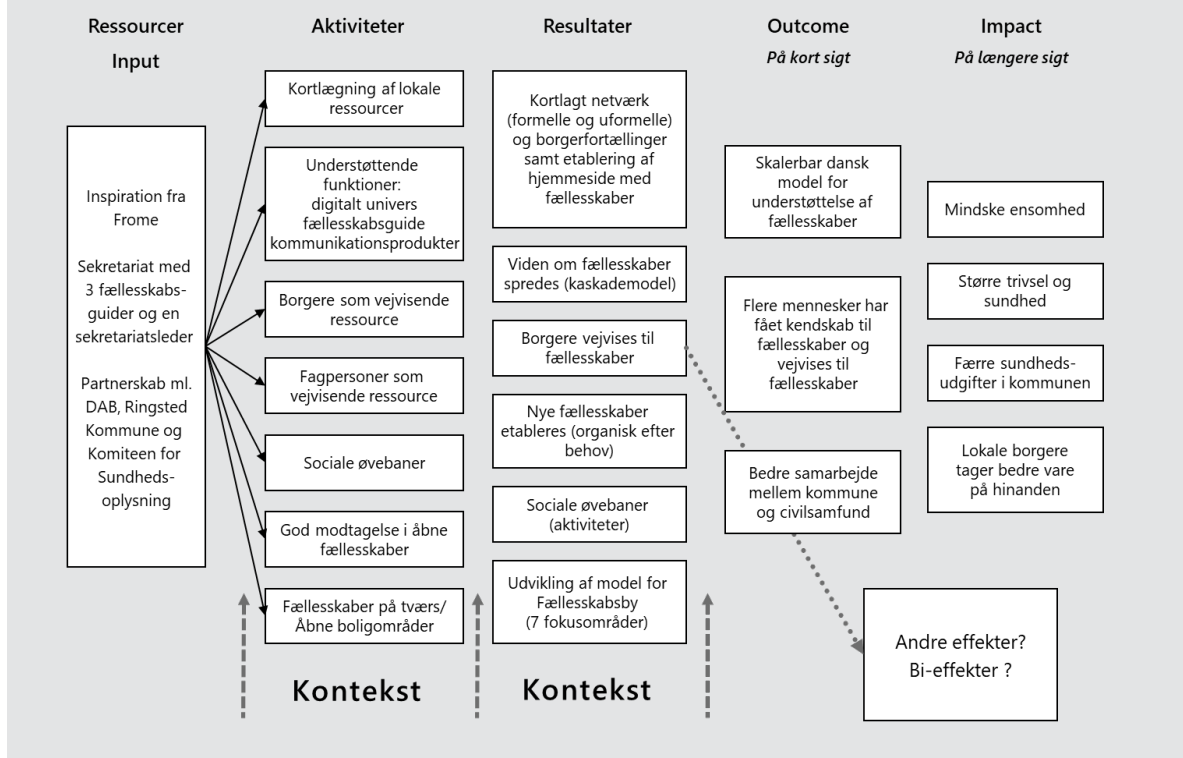
1. Kortlægning af lokale ressourcer
2. Understøttende funktioner: Digitalt univers, fællesskabsguide, kommunikationsprodukter til synliggørelse
3. Borgere som vejvisende ressource
4. Fagpersoner (professionelle) som vejvisende ressource
5. Sociale øvebaner
6. God modtagelse i fællesskaber
7. Fællesskaber på tværs/åbne boligområder.

Derudover har projektet arbejdet med 7 aktørgrupper i Ringsted, som engageres til at bidrage til vejvisning ind i fællesskaber:

1. Kommunale fagpersoner
2. Borgere generelt
3. Fagpersoner i primær sundhedssektor
4. Fagpersoner og beboere i boligområder på tværs af ejerformer
5. Fagpersoner, elever og studerende på uddannelsesinstitutioner
6. Fagpersoner hos mindre erhvervsdrivende
7. Frivillige, deltagere og fagpersoner i foreninger/fællesskaber.

I Figur 1.1 vises projektets hovedingredienser i en forandringsteori, der fremstiller den forventede sammenhæng mellem ressourcer, aktiviteter, resultater og outcome på kort sigt og impact på lang sigt.

Figur 1.1 Forandringsteori "Fællesskabsby" 2022-2024

Kilde: VIVEs gengivelse af Fællesskabsby som forandringsteori.

Forandringsteorien er udviklet i dialog mellem VIVE, sekretariatsleder og fællesskabsguider og er blevet revideret i løbet af pilotfasen.

Forandringsteorien viser, at projektets udgangspunkt (ressourcer) er partnerskabet mellem de tre partnere, inspiration fra Frome og et sekretariat med de 4 medarbejdere. Projektets aktiviteter er de 7 metodiske greb, der forventes at skabe resultater, angivet i det næste led i forandringsteorien. Resultaterne er: kortlagt netværk, spredning af viden om fællesskaber, borgere vejvises til fællesskaber, nye fællesskaber etableres, herunder sociale øvebaner til borgere, der har svært ved at komme ud, og der udvikles en model for Fællesskabsby. Forandringsteorien viser, at de forventede outcome på kort sigt (skalerbar model for understøttelse af fællesskaber, flere mennesker ind i fællesskaber og bedre samarbejde mellem civilsamfund og kommune) på længere sigt forventes at indebære mindskelse af ensomhed, styrket trivsel og borgere, der tager bedre vare på hinanden og dermed også forventeligt fører til færre sundhedsudgifter.

De enkelte metodiske greb under aktiviteter indebærer forventninger om at etablere en form for kaskademodel, hvor viden om fællesskaber og vejvisning spredes

sig som ringe i vandet gennem netværk og kontakter i Ringsted. Alle borgere og fagpersoner kan vejlede og fællesskabsguiderne vil understøtte.

VIVEs evaluering af pilotfasen er afgrænset til de forventede outcome på kort sigt, dvs. forventninger om en skalerbar model for understøttelse af fællesskaber, der indebærer, at flere mennesker har fået kendskab til fællesskaber, og at flere borgere, der ikke er i fællesskaber, inkluderes i fællesskaber. Herunder et bedre samarbejde mellem civilsamfund og kommune. I pilotfasen forventes det ikke at kunne identificere større trivsel og sundhedseffekter.

Det leder os frem til formulering af to evalueringsspørgsmål, der præsenteres i det følgende.

1.1 Evalueringsspørgsmål

VIVE har fulgt Fællesskabsby i pilotfasen og har gennemført en både formativ og summativ forandringsteoretisk evaluering, der undersøger både implementering, resultater og outcome på kort sigt. Det formative element har bestået i, at VIVE i efteråret 2023 har udarbejdet et internt notat med enkelte foreløbige analyser, og at projektet og VIVE sammen har planlagt og gennemført to aktionslæringsevents, hvor både fællesskabsguidere, sekretariatsleder og det meste af projektets styregruppe har delt viden og erfaringer og derigennem skabt ny viden sammen. Evalueringen har til formål at give svar på følgende to spørgsmål:

1. Hvordan indgår de enkelte aktører (borgere, fagpersoner i offentlige og private organisationer) og bidrager til projektet på forskellige måder, og på hvilken måde styrkes borgernes netværk og deltagelse i fællesskaber? (Målet om, at flere borgere har fået kendskab til og er inkluderet i fællesskaber, og at samarbejdet mellem kommune og civilsamfund er styrket som forudsætning herfor).
2. Hvordan gennemføres de enkelte dele af projektet, og hvad kan vi lære om styrker og svagheder ved de forskellige elementer, som potentielt kan bruges ved skalering af projektet? (Målet om en skalerbar model).

Vi har undersøgt orkestreringen og afviklingen af de enkelte dele af projektet, som de er angivet i forandringsteorien, herunder kortlægning, fællesskabsguide, understøttelse af frivillige borgere som fællesskabsambassadører osv.). Heri afdækkes Fællesskabsby som en model for understøttelse af fællesskaber med en række metodiske greb. Det er forventningen, at et styrket samarbejde mellem kommune og civilsamfund er grundlaget for, at de enkelte delelementer kan fungere.

Vi har også undersøgt de forskellige aktørers oplevelser af projektets outcome på kort sigt. Vi har undersøgt, hvordan interventionen skaber a) stærkere netværk mellem mennesker, b) øger deltagelsen i konkrete aktiviteter og c) styrker adgangen til fællesskaber. Vi har også undersøgt de forskellige aktørgruppers oplevelser af Fællesskabsbys konkrete metoder (vejvisere, fællesskabsambassadører, kommunikation, borgerfortællinger m.m.), og deres motivation for at deltage aktivt i projektet.

1.2 Datagrundlag

Vi har tilgået dataindsamlingen strategisk ved at have fokus på:

- **Tre cases** fokuseret på aktørgrupper i projektet, henholdsvis 1) boligområder, 2) fagpersoner i kommunen samt 3) primær sundhedssektor og andre aktører, herunder foreninger. Fælles for de tre cases er, at vi har interviewet borgere, fagpersoner og frivillige og observeret møder og aktiviteter bredt set. Formålet har været at få indblik i kontekster, indsatser og erfaringer med Fællesskabsby.

Derudover har vi observeret aktiviteter, som Fællesskabsby har været med til at udvikle eller understøtte (spisefællesskab og gå-hold). I forhold til cases har vi gennemført 32 enkeltinterview med borgere, frivillige og fagpersoner og observeret i alt 9 aktiviteter.

- **Borgere**, som er blevet vejvist, eller som har haft kontakt med projektet, som vi har interviewet om deres oplevelser. Vi har gennemført 13 enkeltinterview med borgere, der har været i kontakt med Fællesskabsby. De er enten blevet vejvist af fællesskabsguiderne eller af andre.
- **Fællesskabsguides og sekretariatsleder**, som strukturerer og metodeudvikler projektet, og vejviser og understøtter både borgere og fagpersoner, er blevet interviewet i 4 gruppeinterview undervejs i pilotfasen. Derudover har vi observeret et nationalt og lokalt følgegruppemøde, faciliteret af Fællesskabsbys fællesskabsguide og sekretariatsleder.

Evalueringen bygger desuden på:

- **Data fra en indledende spørgeskemaundersøgelse** blandt borgere, som fællesskabsguiderne indsamlede i starten af projektperioden ved dør-til dør besøg og ved indsamling af borgerfortællinger i Ringsted Syd. Vi har besvarelser fra 63 mænd og 160 kvinder. Svarene herfra fremgår af bilag 1.
- **Projektets egen kvantitative dokumentation**, som består af registreringer fra hjemmeside og Facebook-profil, opgørelser af fællesskabsguidernes

borgerkontakter, kanaler for henvendelse til fællesskabsguiden, antal aktiveringer af fagpersoner, uddelte materialer m.m.

- **To aktionslæringsmøder**, hvor projektets fællesskabsguider, sekretariatsleder, styregruppe og VIVE har delt viden og kvalificeret VIVEs foreløbige analyser.

Idet Fællesskabsby i pilotfasen har gennemført både model- og metodeudvikling er der greb, erfaringer og elementer, der har forandret sig undervejs. Vores data er indsamlet i hele projektperioden, og vi tager i vores analyser højde for disse forandringer. Forandringsteorien er genbesøgt i foråret 2024, og vores analyse tager udgangspunkt i status for Fællesskabsby ved udgangen af pilotfasen, herunder de fire medarbejderes fremstilling af greb, metoder og forventede sammenhænge mellem aktiviteter, resultater og outcome på kort og lang sigt, som det kommer til udtryk i forandringsteorien. Samtidig tager vi undervejs i vores analyser forbehold for tidspunktet for dataindsamlingen, når vi vurderer, at det er relevant. For eksempel er det oplagt, at der er større kendskab til projektet blandt borgere og aktører i slutningen af pilotfasen, end der var i starten. I forhold til metoder og greb er det dog især en fordel, at vi har fulgt udviklingen (og læringen) undervejs, og at vores analyser derfor indfanger selve metodeudviklingen undervejs og læringspunkter i disse. Derved kan vi identificere styrker og svagheder i de enkelte metoder.

Evalueringsens datagrundlag og metode beskrives i rapportens del 2 Data og metode.

1.3 Rapportens opbygning

Rapporten er struktureret efter forandringsteoriens væsentligste elementer og 7 metodiske greb (aktiviteter i forandringsteorien, Figur 1.1). Efter dette indledende kapitel følger kapitel 2 med en introduktion til Fællesskabsby som projekt og kapitel 3 om kortlægning af fællesskaber og behov, som er fortsat som dialog i hele pilotfasen. Herefter følger tre kapitler om vejvisning, henholdsvis kapitel 4 om fællesskabsguiderne, kapitel 5 om fagpersoner og kapitel 6 om fællesskabsambassadører, borgere og fællesskaber (foreninger og uformelle fællesskaber). I kapitel 7 analyserer vi de sociale øvebaner og facilitering, åbne boligområder og fællesskaber som metodiske greb, og i kapitel 8 analyserer vi Fællesskabsbys kommunikation (hjemmeside, materialer, postkort etc.). Afslutningsvist konkluderer vi i kapitel 9 med tværgående svar evalueringens spørgsmål.

Del 2 præsenterer evalueringens data og metode.

2 Introduktion til Fællesskabsby

I pilotfasen fra primo 2022 til medio 2024 har Fællesskabsby til formål at styrke fællesskab og sammenhængskraft i Ringsted ved at understøtte, at lokale borgere og fagpersoner fungerer som vejvisere til lokale fællesskaber, og dermed understøtter, at borgere i højere grad kan tage vare på sig selv og hinandens liv. Det er Fællesskabsbys vision, at alle borgere kan være med til at støtte hinanden og styrke den samlede deltagelse i fællesskaber. Derfor arbejder projektet med at igangsætte en kaskademodel⁴, hvor borgere og fagpersoner kan vejlede hinanden ind i fællesskaber. Kaskade betyder, at kontakter, netværk og vejvisning breder sig som ringe i vandet.

Det er jo en kulturændring det der med at se netværk og fællesskaber som et grundlæggende menneskeligt behov.

Fællesskabsguide

Projektet indebærer en række metoder, som denne rapport analyserer. Men det indebærer også en kulturændring. En fællesskabsguide beskriver projektets ambition om at skabe en kulturændring blandt borgere og fagpersoner:

Det er jo en kulturændring det der med at se netværk og fællesskaber som et grundlæggende menneskeligt behov. Vi bliver faktisk syge, hvis ikke det behov er opfyldt. Fordi det måske ikke er særligt præsent i mange menneskers virkelighed. Det der med at blive mere opmærksom på, at hvad enten jeg er frisør eller sælger kaffe eller arbejder i kommunen, så kan jeg faktisk herfra, hvor jeg står, eller bor i et boligområde, have en rolle om at være opmærksom og give den der hjælpende hånd eller kærlige puf.

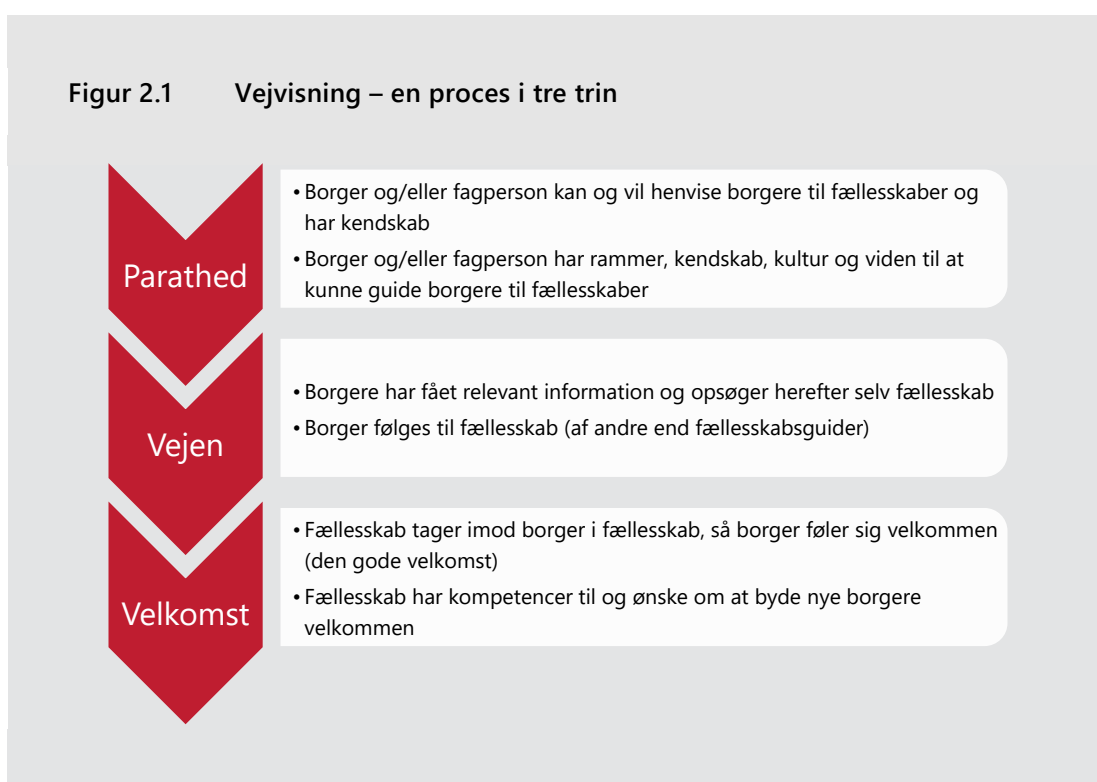
Det er projektets langsigtede mål, at borgere i Ringsted gennem øget deltagelse i fællesskaber vil blive mindre ensomme og mere sunde, og at de kan holde sig raske og uafhængige af offentlig hjælp i længere tid. For at nå målene arbejder de tre fællesskabsguider i Fællesskabsby med at påvirke fokus og relationer blandt borgere og fagpersoner, så de i højere grad vil vejlede hinanden ind i fællesskaber.

⁴ Ordet kaskade bruges især om vandfald, men kaskade i relation til kontakt mellem mennesker er en proces, hvor netværk spredt sig som ringe i vandet i en kædereaktion og derved når ud til et større og større netværk af mennesker. Fællesskabsguiderne guider borgere og fagpersoner, der hver især vejviser og guider andre borgere og fagpersoner, som også hver især vejviser en gruppe borgere.

Derudover understøtter de adgangen til og karakteren af fællesskaber til borgere i Ringsted Kommune, der byder nye deltagere velkomne.

For at det kan lykkes, arbejder fællesskabsguiderne både med 1) at styrke kendskab og parathed til at vejlede blandt borgere og fagpersoner, 2) at vise vej *ind i* fællesskaber blandt borgere og fagpersoner (kaskade) og 3) styrke, at eksisterende fællesskaber (bredt forstået) byder nye deltagere velkomne og er inkluderende.

Det er projektets mål, at borgere og fagpersoner vil vejlede hinanden og følge hinanden efter behov. Fællesskabsguiden skal efter en udviklingsfase primært igangsætte kaskaden og virke som knudepunkt for information i midten af et finmasket net. Figur 2.1 illustrerer vejvisning som en proces i tre trin.

Kilde: VIVEs dataanalyse.

2.1 Fællesskabsbys metoder

For at nå målene bruger fællesskabsguiderne en række forskellige metoder og indtager forskellige funktioner som fællesskabsguiden, som denne evaluering undersøger. Ifølge medarbejdernes egne beskrivelser af metoder løser fællesskabsguiderne følgende opgaver, som angivet i Tabel 2.1.

Tabel 2.1 Fællesskabsguidens arbejde og roller

Funktion	Rolle
Vejviser for borgere	Henviser borgere til fællesskab og følger op på vejvisning Borger - borger match Borger – fællesskab match (informere, men ikke følge)
Opsøgende vejviser	Fast på bibliotek, Sundhedshus, Arbejdsmarkedscenter m.m. Dør til dør-runder i boligområderne Tilstedeværelse ved relevante arrangementer
Vejviser for fagpersoner	Dialog med fagpersoner på bl.a. personalemøder og tilpassede kurser m.m. Guide fagpersoner i at formidle kontakt mellem borger og fællesskabsguide og fællesskab
Vejviser for foreninger	Oplæg og workshops om synliggørelse og 'Den gode velkomst' Udbredelse af Velkomstværftfunktionen gennem dialog
Støtte for nye fællesskaber	Støtte guidet fælleslæsning, beboerkaffe, spisefællesskab, gå-hold etc. Facilitere uddannelse af og netværk for fællesskabsambassadører, facilitere netværk og åbne boligområder op

Kilde: Fællesskabssys dokumenter.

Derudover har de tre fællesskabsguides en række administrative opgaver, herunder eksempelvis at opbygge og vedligeholde hjemmeside, understøtte national og lokal følgegruppe, informere styregruppe og bidrage til VIVEs evaluering.

Det er projektets overordnede strategi (og metode) ikke at kommunikere om ensomhed, men derimod at fokusere på at styrke fællesskaber blandt *alle borgere* over 18 år. Projektets målgruppe er derfor *alle* ca. 35.000 borgere i Ringsted Kommune over 18 år. Ved at fokusere på *alle* borgere er det projektets ambition, at danne så finmasket et net (kaskade), at ingen borgere, der gerne vil indgå i et netværk, står uden netværk. Ifølge en fællesskabsguide handler det om at styrke fællesskaber mellem mennesker i nærområder, som 'det var engang'. En fællesskabsguide siger:

(Vi vil styrke) den der opmærksomhed på hinanden. Måske lidt som noget der engang var, som når man fortæller om, at man kom for at låne sukker af hinanden, altså hvor man gik ind til naboen og lånte en kop sukker i stedet for at gå ned i en butik. Altså det der nærvær, man har over for hinanden, naboer der kender hinanden i et boligområde osv.

Dels ønsker projektet at styrke den generelle sammenhængskraft i boligområderne, og dels ønsker projektet at styrke borgernes deltagelse i konkrete fællesskaber generelt. Fællesskabsguides fortæller i interview, at nogle borgere selv vil kunne finde frem til fællesskaber, som de ønsker og har behov for, mens andre borgere har brug for 'kærlige skub' fra flere sider (flere vejvisninger/guidance), før de kan opsøge nye netværk og fællesskaber. Og endnu andre har brug for mere støtte.

Fællesskabsguiderne betoner dog i interview, at de især henvender sig til det, de kalder midtergruppen af borgere, der har 'brug for en ekstra hånd' for at komme ind i et fællesskab. En fællesskabsguide udtrykker det som et dilemma i projektet:

Der ligger et indbygget dilemma i sådan et projekt her, forstået på den måde, at vi jo ikke arbejder grundlæggende med dem, som bare selv finder ud af, hvilken forening, sportsaktivitet, whatever de gerne vil gå til. De finder den selv, de tropper selv op, de bliver selv en del af foreningen. Altså hele den gruppe af borgere kan jo godt selv. Så vi bevæger os jo lidt hen i den der midtergruppe. Vi arbejder på den anden side heller ikke med dem, der har siddet bag en lukket dør i 3 år, og som måske kræver en ret stor indsats for overhovedet at gå ud ad en dør og blive en del af noget. For det er en lang og tung rejse. Vi arbejder med hele den der midtergruppe, som på en eller anden måde kan være i en farezone for at havne i ensomhed eller ikke blive en del af noget, fordi man måske ikke lige har ressourcerne eller overskuddet til at finde det fællesskab. Måske kræver det lige den der ekstra hånd at træde ind i det fællesskab.

Selvom projektet har valgt ikke eksplicit at arbejde med ensomhed, har de alligevel et særligt fokus på det, de betegner som 'midtergruppen af borgere', der har brug for en ekstra hånd på vejen for at komme ind i et fællesskab. Det er styregruppens strategiske valg, at de kommunikativt forholder sig til ensomhedsproblematikken ved at tale om positive fællesskaber som løftestang for alle frem for at identificere specifikke borgere som ensomme og arbejde med fællesskaber for dem. Se Boks 2.1 for Fællesskabsbys inddeling af borgere i tre grupper.

Boks 2.1 Tre grupper af borgere i Ringsted

Fællesskabsby inddeler borgerne i Ringsted i tre grupper:

- Borgere, der af sig selv opsøger fællesskaber på baggrund af netværk, henvisning eller oplysninger på postkort eller hjemmeside. Fællesskabsby vejviser denne borgergruppe, der bl.a. er ny-tilflyttere.
- Borgere, der har brug for en ekstra hånd. En henvisning er ikke nok. Måske skal der flere vejvisninger til, måske følgeskab og en særlig velkomst i et fællesskab. Fællesskabsby har fokus på denne borgergruppe, men fællesskabsguider følger ikke.
- Borgere, der er meget langt fra fællesskaber. Her vil det skulle kræve langvarig dialog, særlige hensyn, følgeskab og evt. et fællesskab, der kan rumme borgere med særlige behov. Fællesskabsby har i udgangspunktet ikke specifikt fokus på denne borgergruppe.

Kilde: VIVEs dataanalyse.

I forbindelse med ansøgning om videre udvikling af Fællesskabsby efter pilotfasen har projektet udviklet en Fællesskabsby-model, der består af tre trin med forskellige metoder. Modellen udgør projektets egen forståelse af, hvad en Fællesskabsby indeholder og består af en fremstilling af metoderne som trin. Ifølge projektet er trin 1 og 2 nødvendige, mens dele fra trin 3 kan sammensættes efter behov i den lokale kontekst. De tre trin fremgår af Boks 2.2.

Boks 2.2 Metoder i Fællesskabsby i tre trin

Trin 1: Kortlægning af lokale ressourcer, dvs. hvad der findes af foreninger og fællesskaber i byen, samt hvilke aktører der er relevante at samarbejde med og engagere som vejvisere.

Trin 2: Rammesættende funktioner, der består af et digitalt univers (hjemmeside) med overblik over eksisterende fællesskaber og en fællesskabsguide som understøttende funktion, der kan give sparring om konkrete fællesskaber og mulig-

heder, og som kan kontaktes på mail, telefon eller ved fysisk møde (tre fællesskabsguider og en sekretariatsleder).

Trin 3: Lokale metodiske greb, som består af:

1. Fagpersoner som vejvisende ressource engageres via oplæg, møder og introduktion til konkrete værktøjer. Det kan være fagprofessionelle i kommuner, boligområder, erhvervsliv, uddannelsesinstitutioner, primær sundhedssektor etc.
2. Borgere som fællesskabsambassadører. Når borgere engageres i at fungere som vejvisere og udviklere og støtter af fællesskaber som fællesskabsambassadører, gennemfører de et grundkursus og bliver en del af fællesskabsambassadør-netværket.
3. Sociale øvebaner er tiltag, såsom spisefællesskaber og gå-grupper, der blandt andet har til formål at styrke deltagernes sociale kompetencer, inden de henvises til andre fællesskaber. Fællesskabsambassadører kan deltage i en understøttende funktion.
4. God modtagelse i fællesskaber understøttes i byens fællesskaber gennem afholdelse af workshops og temamøder om god modtagelse.
5. Åbne boligområder og fællesskaber på tværs understøttes gennem facilitering af dialog med afdelingsbestyrelser, grundejerforeninger mv.

Kilde: Fællesskabsbys dokumenter.

I det følgende analyserer vi de anvendte metoder og greb i Fællesskabsby inddelt i fire hovedtemaer: 1) Kortlægning af fællesskaber og behov, 2) vejvisning (tre kapitler), 3) sociale øvebaner, facilitering af fællesskaber, modtagelse i fællesskaber og åbne boligområder i et kapitel og 4) kommunikation. Herefter konkluderer vi på tværs og afslutter i kapitel 9.

I vores evaluering af Fællesskabsby indgår en lang række af aktører og nøglebegreber. For overskuelighedens skyld præsenteres evalueringens nøgleaktører og begreber nedenfor.

Nøgleroller:

1. *Fællesskabsguider*: Tre ansatte medarbejdere i Fællesskabsby, der sammen med sekretariatsleder udfylder en række opgaver (Tabel 2.1).
2. *Fagpersoner*: Fælles betegnelse for professionelle fagpersoner i kommune, primær sundhedssektor, uddannelsesinstitutioner, private virksomheder o.l.
3. *Fællesskabsambassadører*: En gruppe af frivillige borgere, som Fællesskabsby understøtter i at have fokus på at styrke fællesskaber og vejlede borgere ud i fællesskaber.
4. *Vejvisere*: Frivillige, borgere, fællesskabsambassadører, fagpersoner, fællesskabsguider eller andre, som vejviser borgere ud i fællesskaber. Vejvisning kan forstås som en tredelt proces 1) kendskab og parathed til at vejlede, 2) selve vejvisningen, herunder evt. følgeskab og 3) velkomst og integration i fællesskab.
5. *Velkomstværter*: Borgere i fællesskaber og foreninger, som er særligt opmærksomme på at tage imod nye deltagere. En rolle som Fællesskabsby opfordrer fællesskaberne til at udpege.
6. *Borgere*: Alle indbyggere i Ringsted Kommune.
7. *Borgere i sårbare positioner*: Borgere med særlige behov i relation til fællesskaber, og som modtager en form for støtte fra kommunen, fx sundhedsmæssigt, socialt eller i forhold til uddannelse og arbejde.
8. *Hybride identiteter*: Når fagpersoner eller borgere indtager forskellige roller på tværs af sektorer og bevæger sig på tværs af den offentlige, private og civile sektor.

Nøglebegreber

1. *Fællesskaber*: Fælles betegnelse for foreninger, organisationer og uformelle sammenslutninger af mennesker, der udfører aktiviteter sammen, og som ikke er hverken kommunale eller drevet som private virksomheder.
2. *Sociale øvebaner*: Midlertidige fællesskaber orkestreret af Fællesskabsby målrettet borgere, der kan have svært ved at række ud til eksisterende fællesskaber (spisefællesskaber og gå-hold).
3. *Vejvisning*: En tredelt proces med 1) parathed til at vejlede/guide og kendskab, 2) vise vej ved at informere, evt. følge og 3) være velkommen og inkluderet i fællesskab.
4. *Den gode velkomst*: At velkomstværter byder nye deltagere velkommen i fællesskabet, så de føler sig velkommen og inkluderet.

3 Kortlægning af fællesskaber og behov for fællesskaber

I starten af projektet igangsatte Fællesskabsby en kortlægning, der havde flere formål og indeholdt flere metoder: For det første gennemførte fællesskabsguiderne en indledende kortlægning i form af en dør til dør-indsats og spørgeskemaundersøgelse blandt tilfældige borgergrupper i udvalgte boligområder i Ringsted Syd, hvor fællesskabsguiderne gik fra dør til dør og snakkede med folk. Denne kortlægning indsamlede borgerfortællinger og havde til formål at få viden om behov for fællesskaber, viden om erfaringer med eksisterende fællesskaber samt at informere om Fællesskabsby. Fællesskabsguiderne har fortsat en uformel dialog med borgere i hele projektperioden, og det har bl.a. bidraget til at identificere uoverensstemmelser mellem udtrykte behov og eksisterende fællesskaber, hvorfor projektet har opstartet sociale øvebaner, dvs. fællesskaber målrettet borgere, der har sværere ved at komme ud (se kapitel 7). Dog var det kun i starten af pilotfasen, at fællesskabsguiderne gik fra dør til dør, og det var også kun i starten, at fællesskabsguiderne bad borgerne om at udfylde en spørgeskemaundersøgelse, hvorfra data blev sendt til os.

For det andet gennemførte fællesskabsguiderne en kortlægning af eksisterende fællesskaber og identificerede et behov for at samle dem i en oversigt på hjemmesiden. Dette med henblik på at øge tilgængeligheden til fællesskaber. Også denne hjemmeside opdateres kontinuerligt med nye informationer (se kapitel 8 om Fællesskabsbys kommunikation).

For det tredje har kortlægningen bestået i at få viden om relevante aktører, fx frisører, apoteker og læger såvel som kommunale organisationer og fagpersoner og indsigt i deres behov for understøttelse i forbindelse med vejvisning af borgere til fællesskaber. Fællesskabsguiderne fortæller i interview, at det også er en kontinuerlig opgave at få indblik i forskellige aktørers og fagpersoners forståelser af og muligheder for at vejlede, for derved at kunne understøtte dem i at vejlede borgere. Det er projektets ambition, at det ikke alene er fællesskabsguider, der skal vejlede, men at fællesskabsguidernes arbejde med vejvisning skal brede sig som kaskader i vandet, så borgere, fagpersoner og frivillige aktører i Ringsted vejviser hinanden, som en tredelt proces 1) kendskab og parathed til at vejlede, 2) selve vejvisningen, herunder evt. følgeskab og 3) velkomst og integration i fællesskab.

I det følgende analyserer vi erfaringer med borgerfortællinger og kortlægning af fællesskaber, gennemførelse af spørgeskemaundersøgelse i forbindelse med borgerfortællinger og kortlægning af aktører og deres behov for understøttelse.

3.1 Borgerfortællinger og kortlægning af fællesskaber

Borgerfortællingerne blev indsamlet på forskellige tidspunkter (formiddag, middag og eftermiddag) i såvel villakvarterer som almene boligforeninger i Ringsted Syd, og borgerne blev kontaktet på deres bopæl. Fællesskabsguiderne ringede på og spurgte beboerne, om de ville deltage i en undersøgelse af erfaringer med fællesskaber i byen. Fællesskabsguiderne uddelte også flyers til de borgere, der ønskede det, ligesom der blev lagt en flyer i postkassen på de adresser, hvor der ikke var nogen hjemme.

Metoden havde den svaghed, at den var afhængig af, hvem der var hjemme på de givne tidspunkter, ligesom den alene omfattede et mindre udsnit af borgere i Ringsted. I bilag 1 præsenterer vi borgernes svar på spørgeskemaet, som blev udfyldt som en del af dialogen. De er ikke indsamlet som et repræsentativt udsnit af Ringsteds befolkning, men har bidraget med et indblik i et udsnit af befolkningen i Ringsted Syd. Dog viste det sig også at være vanskeligt for fællesskabsguiderne både at have en uformel dialog og at bede borgerne om at svare på et spørgeskema. Det var også en udfordring, at fællesskabsguiderne måtte hjælpe borgerne med at besvare spørgeskemaet på en iPad, hvilket indebar, at borgernes svar på private spørgsmål om netværk og relationer kan forventes at være blevet påvirket af den mundtlige dialog og fællesskabsguidernes støtte.

Ifølge fællesskabsguiderne har dialogen med borgerne i sig selv været ligeså vigtig, som den viden, de samlede ind. I pilotfasen har det især været væsentligt at være ude blandt borgere og aktører for at mærke aktiviteterne og derudfra justere greb og metoder og blive (gen)kendt. Ifølge fællesskabsguider og sekretariatsleder er det først hen mod slutningen af pilotfasen, at kaskaden begynder at virke uafhængigt af fællesskabsguidernes opsøgende indsats og kommunikation. Det vil sige, at netværk, kontakter og vejvisninger spredte sig som ringe i vandet, så flere borgere og fagpersoner kan vejlede. Det har ifølge fællesskabsguiderne selv alene været muligt, fordi kortlægningen ikke alene har været et indledende greb men en kontinuerlig dialog med borgere og interessenter i hele pilotfasen. Her har selve dialogen været afgørende. En fællesskabsguide fortæller:

Ja, de [borgerfortællingerne] er overstået i forhold til dør til dør-metoden, men borgerfortællinger er noget, som fortsætter i hele projektet som at have dialog med borgeren og lytte til deres oplevelser med fællesskaber. Både med at komme ind i dem, men måske også det at have svært ved at komme ind i dem selv. Lytte til dem omkring rejsen, og hvad der kan være af behov i forhold til at komme ind i et fællesskab.

Ved at have kontinuerlig dialog med borgere opnår fællesskabsguiderne således også viden om, hvad der er afgørende for, at man kan *finde ind i* et relevant fællesskab. Herunder borgernes oplevede barrierer for at komme ind i et fællesskab. Det vil sige, den indledende kortlægning har igangsat en kontinuerlig dialog, der både har været afgørende for, at Fællesskabsby har udviklet de konkrete metoder, og at borgerne har fået viden om Fællesskabsby.

3.1.1 Brug af kortlægning

De indledende borgerfortællinger og løbende dialog har også haft nogle andre konkrete outputs. På boligområdet har fællesskabsguiden brugt borgerfortællingerne til at få viden om, at der er en gensidig interesse i at lave fælles aktiviteter på tværs af forskellige boligområder og ejerformer og åbne boligområderne op. Derudover har alle tre fællesskabsguides brugt kortlægningen til at identificere, hvor der har været behov for fællesskaber, som ikke allerede findes (se kapitel 7 om fællesskabsguidernes arbejde med at understøtte nye fællesskaber).

På spørgsmålet om, hvad projektets sekretariatsleder og fællesskabsguides i øvrigt har brugt de indhentede borgerfortællinger til, svarer en fællesskabsguide:

Helt ærligt jo så ikke særligt meget. Jeg synes ikke, jeg har fået så meget ud af det. [...] Jeg tror, at der er en læring i, at folk primært er kommet ind i fællesskaber gennem andre, der har taget dem med derind. Det var en læring. [...] Hvis man reelt skulle bruge det til at tegne et billede af, hvordan situationen er i Ringsted, så skulle man jo have en ekstremt stor volumen til at sige, hvor er det barriererne ligger?

Det vil sige, fællesskabsguiderne har også opnået viden om, at netværk mellem mennesker er afgørende for at komme ind i fællesskaber. Denne viden har vi også fået indblik i gennem interview med både borgere og fagpersoner, og den bekræftes af forskning (Boje et al., 2023). Det er i forhold til vejvisning ikke tilstrækkeligt at pege på/informere om fællesskaber for alle grupper, hverken midtergruppen eller gruppen af borgere, der er længere væk fra fællesskaber. Der er, jf. Figur 2.1 i forrige kapitel, også brug for fokus på, hvordan borgere kommer *ind i* fællesskaber, og hvordan borgere *modtages* i de konkrete fællesskaber, og her er der brug for personlig kontakt, invitationer og gode relationer, der støtter op og viser vej.

3.2 Kortlægning af aktører og deres behov for understøttelse

Fællesskabsguiderne har kontinuerligt kortlagt de forskellige fagpersoners erfaringer med at vejlede borgere til fællesskaber, deres oplevede barrierer og behov for støtte fra Fællesskabsby. En fællesskabsguide fortæller om kortlægningen i kommunen:

Det andet er den faglige kortlægning – når man går ud til arbejdsmarkedscenteret eller ungeenheden, eller hvem end det måtte være i kommunen. Hvordan er det, I arbejder med brobygning, hvad er det for nogle mangler, I ser i forhold til koblingen til civilsamfundet?

Denne viden er også afgørende for fællesskabsguidernes overvejelser om, hvordan de bedst kan understøtte fagpersoner (i dette tilfælde kommunale aktører) i at vejlede. (Se kapitel 5 om fagpersoner som vejvisere).

Fællesskabsby har således kontinuerligt haft dialog med/kortlagt konkrete fællesskaber, borgernes behov og oplevelser og fagpersoners behov og oplevelser. Det fremgår af vores data, at fællesskabsguiderne især har arbejdet på individniveau (enkeltindivider eller grupper af individer), og at de har haft mindre fokus på organisatoriske eller institutionelle faktorer, der kan være afgørende for, at borgere og fagpersoner kan vejlede og støtte hinanden i at komme ind i relevante fællesskaber. Dette i såvel de organisationer som borgerne allerede har kontakt med, fx i kommunen eller boligselskabet, som i vejen derhen (brobygningen) og i det konkrete fællesskabs modtagelse. Fællesskabsguiderne kortlægger og agerer i pilotfasen primært på individniveau gennem netværk. Det har ifølge sekretariatsleder og fællesskabsguider været en strategisk prioritering i pilotfasen at fokusere på individniveau for senere, i fase 2, at kunne arbejde med at forankre organisatorisk og institutionelt. Som det fremgår af kapitel 4 om fællesskabsguiderne og kapitel 5 om fagpersoners vejvisning, rådgiver, vejleder og informerer fællesskabsguiderne især enkelte individer eller grupper af individer, medarbejdere såvel som ledere.

Også kortlægningen er gennemført gennem dialog med enkeltindivider og grupper af enkeltindivider samt anvendelse af andre kilder om eksisterende fællesskaber, fx viden om bevillinger til folkeoplysning og modtagere af §18-midler til frivilligt socialt arbejde i Ringsted.

4 Fællesskabsguider som vejvisere

Vejvisning er en af de centrale mekanismer, som Fællesskabsby er organiseret omkring. Vejvisning er således en grundlæggende mekanisme i den kaskademodel, som er et af projektets centrale virkningsmekanismer (se kapitel 1 om forandrings-teori).

Vejvisning som tredelt proces gennem 1) kendskab og parathed til at vejlede, 2) selve vejvisningen, herunder evt. følgeskab og 3) velkomst og integration i fællesskab virker ved, at fællesskabsguider, fagpersoner og borgere og frivillige i kommunen, almene boligområder, erhvervsliv og foreninger m.m. deler viden om og hjælper andre med at finde vej til fællesskaber.

Vejvisning virker således på flere samtidige niveauer, og ambitionen er at nå dertil, hvor viden om og hjælp til at finde vej til fællesskaber er en generel opmærksomhed hos en stor del af byens borgere og fagpersoner, som således hjælper hinanden med at finde vej til fællesskaber. Det er de tre fællesskabsguider, der igangsætter og opstarter vejvisning ved at vejlede borgere og fagpersoner i at vejlede – og selv vejlede (dog uden følgeskab). Derved er det ambitionen, at de igangsætter en kaskademodel, der vil skabe et så finmasket net, at borgere og fagpersoner hjælper hinanden ind i fællesskaber efter behov. Det er målet, at der på sigt kan være en enkelt fællesskabsguide, der kan guide i midten af et finmasket net af borgere og fagpersoner, der vejviser hinanden.

I dette kapitel analyserer vi, hvordan fællesskabsguiderne agerer som vejvisere og igangsætter kaskademodellen. Herefter følger kapitler om, hvordan fagpersoner, fællesskabsambassadører og borgere/foreninger agerer som vejvisere og som fællesskaber.

4.1 Fællesskabsguidefunktionen

Sekretariatsleder og fællesskabsguider vurderer ved slutningen af pilotfasen, at fællesskabsguidefunktionen er et af de centrale metodiske greb i Fællesskabsby-modellen. Fællesskabsguidefunktionen består i telefonisk, e-mailbaseret eller via fysisk møde at henvise til/fortælle om/pege på fællesskaber. Det kan være borgere, der henvender sig direkte, og det kan være fagpersoner/frivillige der, qua deres arbejde, vejviser borgere ind i fællesskaber ved at få vejledning fra fællesskabsguiderne.

Den telefoniske kontakt foregår ved, at borgere eller fagpersoner, ringer ind til fællesskabsguiden, der sammen med borgeren – typisk ved brug af oversigten på Fællesskabsbys hjemmeside – forsøger at finde frem til, hvad der kunne være et passende fællesskab til den/de konkrete borgere. Der er også mulighed for at møde fællesskabsguiderne ansigt til ansigt, når fællesskabsguiderne på faste tidspunkter er tilgængelige på eksempelvis biblioteket, i de almene boligforeninger eller i det kommunale Sundhedscenter og Arbejdsmarkedscenter.

For at borgere og fagpersoner har kendskab til fællesskabsguidefunktionen bruger de tre fællesskabsguider i sekretariatet også meget tid på opsøgende arbejde, møder og præsentationer af projektet og fællesskabsguidefunktionen for derved at 1) skabe kendskab til fællesskabsguidefunktionen og Fællesskabsby og 2) opfordre borgere, fagpersoner og frivillige til at vejlede hinanden. Vejvisningen i Fællesskabsby starter således med, at de tre fællesskabsguider vejviser både konkrete borgere og andre aktører, der kan vejlede borgere.

I dette kapitel fokuserer vi på forskellige aktørers erfaringer med fællesskabsguidefunktionen og fællesskabsguidernes rolle i vejvisning. I forhold til vejvisning som en tredelt proces (se Figur 2.1) arbejder fællesskabsguiderne med at rådgive, undervise, informere og netværksfacilitere (se kapitel 7), men de følger ikke borgerne. Fællesskabsguiderne har også haft fokus på at understøtte 'den gode velkomst' i foreningerne (se kapitel 7).

4.2 Fællesskabsguidernes kontakter

Fællesskabsguiderne selv beskriver deres rolle således:

Fællesskabsguiderne, den funktion ligger i virkeligheden i midten af det hele og binder sammen og netværker og skaber links.

Det er vigtigt i den rolle [fysisk tilgængelig fællesskabsguide], at det er alle, der er målgruppen, ikke nogen bestemte (...) det er alle, det er relevant for at få kendskabet [til Fællesskabsby].

Fællesskabsguiderne har løbende dokumenteret deres kontakter med både borgere og fagpersoner. Tabel 4.1 til 4.3 viser, hvor mange borgere fællesskabsguiderne har været i direkte (personlig dialog) og indirekte kontakt med, henvendelser til og vejvisninger af fællesskabsguider samt kanaler for henvendelse. Vejvisninger er her forstået som at informere om relevante fællesskaber.

Tabel 4.1 viser, hvor mange borgere fællesskabsguiderne har haft personlig og indirekte kontakt til i perioden 9. maj 2022 – 30. juni 2024.

Tabel 4.1 Borgerkontakt

Borgerkontakt	
Personlig kontakt	Indirekte kontakt
1.270	15.058

Anm.: Personlig kontakt dækker over direkte kontakt til borgere. Indirekte kontakt dækker over tilstedeværende ved arrangementer m.m., hvor der er uddelt flyers, postkort eller lignende med henblik på at skabe synlighed på projektet.

Kilde: Fællesskabssys dokumentation.

Tabel 4.2 viser, hvem der henvender sig til fællesskabsguider, og hvor mange af disse henvendelser, der munder ud i en vejvisning som en information om et relevant fællesskab. Her ses det, at langt de fleste henvendelser kommer fra borgere, og at de fleste af disse ender i en vejvisning. Dette er visualiseret i Figur 4.1.

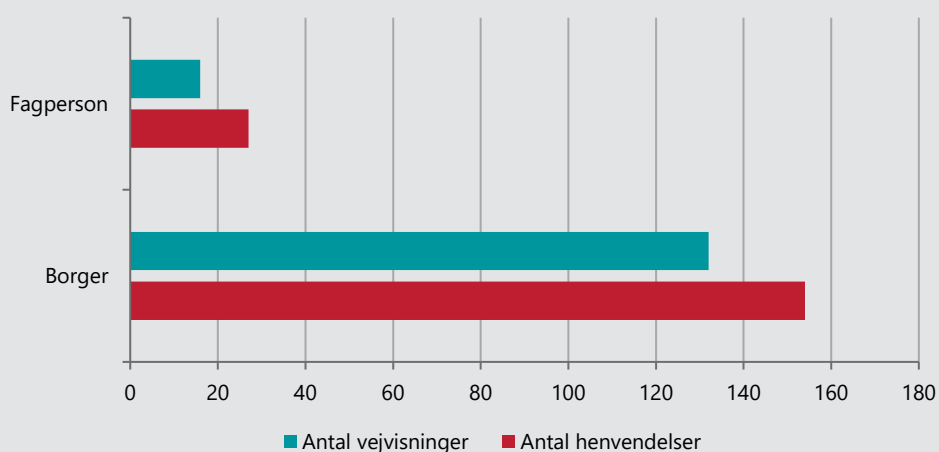
Tabel 4.2 Henvendelser til og vejvisninger af fællesskabsguider

Henvendelse fra	Antal henvendelser	Antal vejvisninger
Borger	154	132
Fagperson	27	16
Forening	16	6
Andet	6	2
I alt	203	156

Anm.: Henvendelser dækker over alle, der har opsøgt kontakt med fællesskabsguider i perioden 08/05/22 – 30/06/24. Vejvisninger dækker over det antal, der er blevet vejvist/guidet videre af fællesskabsguiden.

Kilde: Fællesskabssys dokumentation.

Figur 4.1 Antal henvendelser og vejvisninger fra fagperson og borger

Kilde: VIVE.

Tabel 4.3 Kanaler for henvendelse

Kanal	Borgere		Fagperson		Forening		Andet	
	Henven- delse	Vejvis- ning	Henven- delse	Vejvis- ning	Henven- delse	Vejvis- ning	Henven- delse	Vejvis- ning
Bibliotek	17	15	0	0	0	0	1	1
Mail	22	17	7	3	5	1	1	0
Anden kontakt	32	25	5	4	3	2	0	0
Telefon	46	42	10	5	8	3	4	1
Boblberg	1	1	0	0	0	0	0	0
Fællesskabs- guide (fysisk)	27	24	4	4	0	0	0	0
Facebook	7	6	0	0	0	0	0	0
Formular på site	2	2	1	0	0	0	0	0
I alt	154	132	27	16	16	6	6	2

Anm.: Anden kontakt dækker eksempelvis over opsøgende kontakt af fællesskabsguider til arrangementer som fællesspisning, Ringsted Natten e.l.

Kilde: Fællesskabsbys dokumentation.

Af Tabel 4.3 kan vi desuden se, at borgere har henvendt sig ad mange kanaler. Som oftest via telefon, men der er også en stor del, der har henvendt sig via 'anden kontakt', dvs. fx via fællesskabsguiders opsøgende arbejde, møder og oplæg.

Det bekræftes af interview med fællesskabsguiderne, at borgere både henvender sig af sig selv via telefon, mail etc., men at de også henvender sig til fællesskabsguidefunktionen, når de er ude at holde oplæg (se Tabel 4.1 til 4.3). Derudover har fællesskabsguiderne løbende erfaret, at det kræver aktiv tilstedeværelse, når de er ude fysisk på fx bibliotek, Sundhedscenter eller Arbejdsmarkedscenter i stedet for blot at være en "henvend dig her"-funktion:

Det vi har fundet ud af undervejs, det er, at vi skal være aktive i stedet for passive. Det med at sidde nede på biblioteket og have computeren med uden at gå rundt, fungerede ikke for os (...) det var da [navn] gik ud og var enormt opsøgende. Det har virkelig været positivt, og der har været mange gode samtaler.

Det er således en væsentlig erfaring, at fællesskabsguidefunktionen, når den udspiller sig fysisk fx på biblioteket, skal være en kombination af generel opsøgende synliggørelse af Fællesskabsby-initiativet (fx gennem uddeling af postkort) og en mulighed for en mere specifik samtale med de borgere, der vil gøre brug af vejvisningsfunktionen som information om relevante fællesskaber. Det er således ikke tilstrækkeligt, at være til rådighed for kontakt, hvis man vil nå bredt ud. Den fysisk opsøgende kontakt er i mange tilfælde afgørende. Fællesskabsguiderne fortæller i interview, at de opsøger folk på biblioteket og går i dialog med dem, når de fx leder efter bøger.

Det er heller ikke tilstrækkeligt alene at dele kort ud og henvise til hjemmesiden. Fællesskabsguiderne skal ud, holde oplæg, være tilgængelige og i opsøgende dialog med aktører og borgere. Nogle borgere og fagpersoner kontakter fællesskabsguiderne af sig selv, men ikke alle. Dette selvom antallet af henvendelser er steget i takt med, at Fællesskabsby er blevet mere kendt.

Selvom fællesskabsguiderne også guider fagpersoner i, hvordan de kan vejlede, er det især borgere, der henvender sig af sig selv (se Tabel 4.1 til 4.3). Når fællesskabsguiderne guider fagpersoner, sker det således primært gennem opsøgende dialog ved møder, oplæg og arrangementer. Fællesskabsguiderne fortæller i det sidste interview, i maj 2024, at fagpersoner og andre aktører over tid henvender sig oftere. Men det er alligevel helt afgørende, at fællesskabsguiderne, også i forhold til fagpersoner, er opsøgende og nysgerrige på, hvad der skal til for, at de vil deltage i vejvisning.

Derudover er de borgere, der henvender sig af sig selv til fællesskabsguiderne, også grupper af borgere, der har ressourcer til at henvende sig selv. Det vil sige andre borgere, der skal "have et kærligt skub" (den midterste borgergruppe), kan have brug for opsøgende kontakt, følgeskab og/eller særlige hensyn, personlig kontakt og modtagelse i et nyt fællesskab. Her kan både fagpersoners og borgeres kontakter være afgørende.

Ud over en læring omkring opsøgende arbejde og personlig kontakt, så har fællesskabsguiderne også erfaret, at det nogle gange kræver individuel opfølgning at få et 'sået frø' til at gro. Det gælder både ved telefonhenvendelser, hvor det for nogle borgere er afgørende, at fællesskabsguiden ringer tilbage og følger op. Men også i andre sammenhænge kan den individuelle opfølgning være afgørende for, om borgerne træder skridtet ind i et nyt fællesskab. En fællesskabsguide fortæller:

Jeg var ude og holde et oplæg ude til en generalforsamling, og der var et rimelig fint fremmøde, og det gik rigtig fint. Så kom jeg tilbage for at banke på døren, og så var der en, som egentlig har haft mit visitkort i 3, 4 mdr. og han søger faktisk et fællesskab. Han siger, "jeg har faktisk tænkt på dig, siden jeg så dig sidst". Men det er først, når jeg kommer og banker på døren, at han rent faktisk spørger ind til, om det her fællesskab, han søger er der, selvom han har haft kontaktoplysningerne siden oplægget.

Derfor er det vigtigt at overveje konkrete greb i forhold til forskellige målgrupper. Mens nogle borgere kun har brug for viden om mulighederne (information) for herefter selv at handle på dem, har andre brug for mere understøttelse, personlig kontakt og flere vejvisninger (informationer) for at overvinde en personlig barriere og tage skridtet. Endnu andre har brug for følgeskab og særlige hensyn. Fællesskabsguiderne følger ikke borgere ud i fællesskaber, men de kan følge op, ringe tilbage og spørge ind til, motivere og gå i dialog.

4.2.1 Personbåren sårbarhed

Idet fællesskabsguiderne primært arbejder på individniveau gennem netværk, er der en central sårbarhed ved fællesskabsguidefunktionen. En fællesskabsguide fortæller:

Der er en risiko for, at vores rolle er sårbar. Det der med, når vi skifter [medarbejdere], og hvis vi forestiller os, at det er en enkelt person til sidst [der skal dække fællesskabsguidefunktionen] og den person skal kende til alle steder i byen og alle fagpersoner. Når den person skifter, hvordan kan vi så systemisk sikre, at den viden er hurtig at overtage? Det er jo bare svært, fordi det er så relationsbåret. Så hvordan får vi skabt nogle strukturer, hvor det allerede ligger ude. Sådan så de også kommer til en og kan

fortælle om, hvordan er det, vi gør her. Der er en kæmpe risiko for, at det er en meget sårbar midte [hvor fællesskabsguiden står].

Fællesskabsguider og sekretariatsleder har undervejs i udviklingen af projektet været bevidste om betydningen af den personbårne interpersonelle tilgang, der er fundamentet under deres netværksbaserede tilgang, og de er bevidste om behovet for institutionelle løsninger. Men de har begrænset indflydelse på, hvordan deres samarbejdspartnere tilrettelægger deres medvirken i projektet. Blandt fællesskabsguider og sekretariatsleder er der i projektperioden også kommet mere fokus på at få vejvisning indlejret som en tredelt proces 1) kendskab og parathed til at vejlede, 2) selve vejvisningen, herunder evt. følgeskab og 3) velkomst og integration i fællesskab inkorporeret i arbejds gange og strukturer i stedet for hos andre enkeltpersoner:

Derfor får vi hele tiden tænkt ind, hvordan er det, man så får det etableret i det eksisterende, så det ikke er hængt op på enkeltpersoner, som gør det meget sårbart. Det har vi nok også vidst fra start af, men vi bliver mere erfarne i, hvad er der at kigge efter, hvad er der af skrevne materialer, hvad er der for nogle arbejds gange? Det skal vi have i en brochure til hjemmehjælpen, det skal vi sørge for. Så denne her vejvisning ikke kun er koblet op på hoveder, men så det bliver en del af den blivende struktur.

Det er et centralt opmærksomhedspunkt, som fællesskabsguiderne selv udpeger i relation til fællesskabsguidefunktionen, at den i en blivende model skal have et organisatorisk ophæng og ikke alene fungere gennem personlige relationer:

Er det en fællesskabsguide, som boligforeningen ansætter, eller er det en, der sidder i kommunen? Eller er det en delfunktion af en eksisterende medarbejder? Vi mangler stadig at arbejde ind i, hvordan ser det organisatoriske ophæng ud uden for et projekt.

Behovet for organisatoriske forankringer af de netværksbårne samarbejder, der er afhængige af lokal viden og gode relationer, gør Fællesskabsby sårbart. Selvom Fællesskabsby over tid også har (voksende) fokus på det strukturelle har de svært ved at påvirke den konkrete målfastsættelse i de professionelle organisationer, arbejdstidstilrettelæggelse, styring, hvad medarbejderne bliver målt på og deres faglige identitet, der sammen med andre faktorer har afgørende betydning for deres muligheder for at arbejde netværksbaseret, vejlede og relatere til andre aktører i lokalområdet. Det stiller krav om institutionelle og organisatoriske løsninger, der sikrer en organisatorisk forankret ramme om netværksbaserede og horisontale samarbejder, der ikke alene hviler på personlige relationer.

Ud over de strukturelle faktorer i de professionelle organisationer er det kendt viden fra andre undersøgelser, at der generelt mangler infrastruktur for tværgående

samarbejder (Espersen et al., 2018; Espersen et al., 2022). Det fremgår af interview med fællesskabsguiderne, at det også er en udfordring i Ringsted. Fællesskabsguidernes arbejde og netværk er baseret på individuelle netværk ind i diverse både offentlige, private og civile organisationer. Der mangler både en institutionel infrastruktur for netværkene og en organisatorisk forankring i de fleste af de respektive organisationer. Det gør Fællesskabsby som model meget sårbar. Dette selvom projektet arbejder med at opbygge en struktur. Det er dog vanskeligt, når flere af de centrale samarbejdspartnere ikke har aktivt ejerskab til de nødvendige strukturelle forandringer. Som allerede nævnt, handler det om, at medarbejdernes mål for arbejdet er meget langt fra vejvisning som en tredelt proces og tværsektorielt samarbejde, at de måles på helt andre parametre, at deres tilrettelæggelse af arbejdet er struktureret omkring andre tidsfastsatte opgaver, og at der ikke er tid til eller viden om, hvordan man arbejder netværksbaseret. Fællesskabsby har begrænset mandat til at ændre fagpersoners arbejdsgange og kultur og strukturelle arbejdsvilkår.

4.3 Borgere om fællesskabsguidere

Jeg er sådan en person, som har meget svært ved at tage initiativet til at tage kontakt.

Borgerinterview

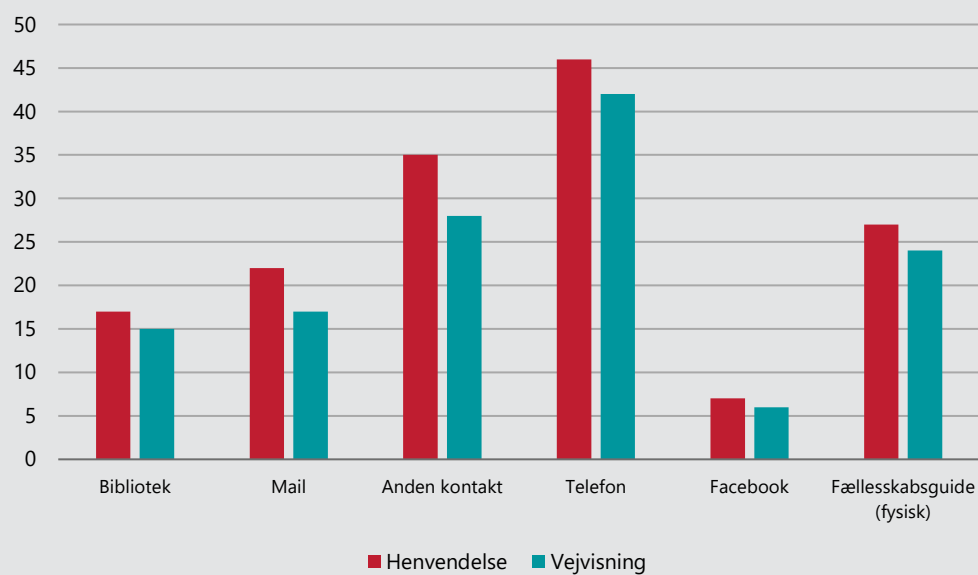
Borgere, der har været i kontakt med og er blevet vejvist af fællesskabsguiderne, fordeler sig på flere grupper, når det kommer til motivation for at tage kontakt: De kan være ny-tilflyttere til byen, de kan have svært ved selv at tage initiativ til at møde nye mennesker, og/eller de føler sig decideret ensomme. Eksempelvis udtrykker to borgere i interview:

Jeg er ikke så god til at finde fællesskaber selv, så det har været rigtig godt.

Jeg havde nogle ting, som jeg havde svært ved at komme i gang med.

Af fællesskabsguidernes dokumentation ovenfor i Tabel 4.3 kan vi se, at 154 borgere har henvendt sig i pilotfasen frem til og med juni 2024, og at 132 af dem er blevet vejvist af fællesskabsguiderne. Nedenfor har vi zoomet ind på borgerne og kan se, at den primære kanal for henvendelse og vejvisning som information om fællesskaber er over telefon. Det indikerer, at det primært har været borgere, der selv har kunnet tage kontakt.

Figur 4.2 Kanaler for henvendelse (borgere)

Kilde: VIVE.

I vores interviewdata har de fleste borgere, som har deltaget i interview om deres erfaringer, også haft kontakt på telefon og/eller mail, mens en del også har haft fysisk kontakt med en fællesskabsguide, typisk på biblioteket. Endelig har nogle fundet vej via opslag på sociale medier. Vores interview rummer en borgergruppe, der svarer nogenlunde til det, som fællesskabsguiderne har registreret for alle henvendelser frem til og med juni 2024. Tabel 4.4 viser i oversigtform de interviewede borgeres veje ind i fællesskaber via fællesskabsguiderne.

Tabel 4.4 Interviewede borgeres veje ind i fællesskaber

	Første led	Via	Årsag
B1	Sundhedscentermedarbejder	Ringe til fællesskabsguide	Ensomhed
B2	Fagperson i socialpsykiatrien	Ringe til fællesskabsguide	Svært at komme alene ind i nye fællesskaber
B3	Arbejdsmarkedscentermedarbejder	Ringe til fællesskabsguide	Specifikt behov for tæt fællesskab
B4	Facebook	Fællesskabsguide på bibliotek samt opfølgning fra fællesskabsguide	Brug for skub og opfølgning
B5	Facebook	Mail til fællesskabsguide	Svært ved at tage initiativ – brug for et skub ind i fællesskaber
B6	Fællesskabsambassadør opfordring samt fællesskabsguide oplæg ved beboermøde i boligforening	-	Svært ved at komme ud og møde nye mennesker
B7	Medarbejder i hjemmeplejen	-	-
B8	Fællesskabsambassadør (erhvervsdrivende)	Kontakt på flere måder fællesskabsguide	Ny-tilflytter og er for nyligt blevet enlig
B9	Møde fællesskabsguide samt omdelt flyer om aktivitet	-	Ikke god til at finde/opsøge fællesskaber selv
B10	fællesskabsguide på bibliotek	-	Brug for netværk i Ringsted
B11	Flyer i postkassen	-	-
B12	Facebook samt frivillige i fælles forening	-	-
B13	fællesskabsguide oplæg ved beboermøde i boligforening		Hjælp til administrative processer og til at få flere deltagere
B14	Kendskab til fællesskabsguide, da de har kontor i boligområdet		Hjælp til administrative processer og til at informere om tilbuddet

Kilde: VIVEs interview med borgere med kontakt med fællesskabsguidefunktionen.

I vores interviewdata kan vi se flere eksempler på, hvordan fællesskabs guiderne har været vigtige mellemstationer til fællesskaber. For eksempel fortæller en mand:

Jeg googlede lidt sådan noget fællesskab i Ringsted, og så fandt jeg gruppen over Facebook. Så skrev jeg ind til dem om, "hvad for nogle aktiviteter, der er?". Så fik jeg et opkald tilbage, hvor de præsenterede nogle af de ting, og hvad jeg også interesserer mig for, sådan at vi kunne finde et match.

Andre borgere fortæller, at de foretrækker det fysiske møde fremfor telefon eller digital kontakt. Det bekræfter fællesskabs guidernes erfaring med nødvendigheden af

personlig kontakt. To kvinder fortæller uafhængigt af hinanden, at den personlige kontakt er afgørende:

Vi fik en lang snak, og hun [fællesskabsguiden] lavede en lang liste til mig over [mulige fællesskaber] – jeg er ikke så god til at finde tingene på nettet (...) Jeg havde været inde og kigge på hjemmesiden og kunne slet ikke finde ud af det, der er jo 280 forskellige arrangementer, man kan melde sig til, ikke? (...) Jeg har det bedst med at sidde over for dem, jeg skal snakke med.

Jeg synes, det er svært, det der med at skulle ind og kigge på en computer eller telefonen og se på noget. Det er rarere, at man kan snakke med nogen fysisk. At sidde over for en anden person. Og man føler, at man ikke bare er et nummer, men at man er et menneske.

Vores data bekræfter også, at det for en del borgere er svært at tage kontakten eller komme alene til et arrangement/fællesskab. Det er nødvendigt, at fællesskabs guiderne er opsøgende. For nogle har fællesskabsguiden været en slags mellemstation, der har hjulpet dem med selv at tage initiativ.

Jeg er sådan en person, som har meget svært ved at tage initiativet til at tage kontakt. (...) Jeg tror det var noget med, at de også tager kontakt til en, fordi der har i hvert fald været nogle gange, hvor de har taget kontakten til mig i hvert fald. Hvor jeg tænkte, at det var behageligt, at de lige tog kontakten.

Jeg havde lidt svært ved at komme i gang (...) der fik fællesskabsguiden ligesom skubbet mig henimod, at jeg fik det gjort (...) fordi fællesskabsguiden sagde, ”jeg ringer om en uge, og så hører jeg, hvordan det er gået”

Borgerinterview

For andre skal der flere ”skub” til, før de kommer afsted – her er det opfølgningen fra fællesskabsguiden, der beskrives som det, der gør en afgørende forskel.

Jeg synes, at det kan være svært at komme alene ind i et fællesskab, hvor folk kender lidt hinanden i forvejen. Man står lidt og ved ikke, hvad man skal gøre, og hvem man skal snakke med.

Jeg havde lidt svært ved at komme i gang (...) der fik fællesskabsguiden ligesom skubbet mig henimod, at jeg fik det gjort (...) fordi fællesskabsguiden sagde, "jeg ringer om en uge, og så hører jeg, hvordan det er gået". Og det gjorde ligesom, at jeg fik det der spark bagi til at gøre nogle ting.

Opsøgende kontakt, opfølgning, vedholdenhed, og for nogle også personlig kontakt, kan være det, der er afgørende for, at nogle borgere får taget kontakt til det fællesskab, de havde identificeret.

Vi kan også se i vores data, at det for nogle også kan være væsentligt med følgeskab, hvilket er sværere at få adgang til. Enkelte kommunale fagpersoner kan som del af deres jobfunktion følge og enkelte af fællesskabsambassadørerne følger, når der er gode relationer (se kapitel 5 om fagpersoner og kapitel 6 om fællesskabsambassadører og borgere).

4.3.1 Borgeres oplevede udbytte af kontakt til fællesskabsguidefunktionen

I vores data kan vi se flere borgere, der finder vej til nye fællesskaber, der fungerer for dem og er et positivt element i hverdagen. For eksempel er flere blevet en del af et gå-fællesskab, der er igangsat i samarbejde mellem Fællesskabsby og det lokale Sundhedscenter, der går tur hver mandag. Her er de frivillige fællesskabsambassadører vigtige som rammesættere, facilitatorer og meddeltagere, der kan motivere og invitere til deltagelse (se kapitel 6 om fællesskabsambassadører). Nogle af deltagerne beskriver, hvorfor det er et værdsat fællesskab for dem:

Så kom der en sms: "Ses vi om lidt til vores dejlige gåtur?" Sådan noget det gør, at skulle man nu have en lidt dårlig dag, så tænker man, 'arh, det går nok alligevel', fordi de [andre på holdet] venter, at jeg kommer.

Jeg tror nok, vi snakker sammen på en anden måde, end jeg havde forventet. Jeg havde forventet, okay, vi mødes og går, og det er så det. Der er nok kommet mere sådan, øhm, hej, nu skal du høre, jeg har lige læst en ny god bog, og den er smadder god, og så går man selv hjem og finder den bog, og får måske læst den, og øh, nu skal du høre, som jeg sagde til dig før, med biografforestillinger og sådan nogen. Der er kommet mere socialt ud af, end bare det at gå. Altså, det overraskede mig nok lidt.

Jeg har jo været med i en gå-klub før. Og det var ikke det fællesskab, som det her er. Det var gennem idrætsforeningen. Og det var nogen, der havde kendt hinanden i 100 år, og så blev vi andre ligesom ikke lukket ind. Så der var ikke noget fællesskab.

Deltagerne fortæller, at den sociale kontakt er lige så vigtig som aktiviteten og det at føle sig velkommen. At det er et nyoprettet fællesskab og ikke en 'lukket klub' tilskrives også betydning. En enkelt deltager beskriver desuden, at deltagerne, herunder Fællesskabsambassadørerne, opmuntrer hinanden til at komme afsted, og at det også betyder noget. Det samme er tilfældet for spisefællesskabet som nyoprettet fællesskab. Ofte spiller fællesskabsambassadørerne en central rolle ved at deltage på lige fod. Med øje for midlertidigheden, har de også fokus på at hjælpe med at motivere deltagerne over i andre fællesskaber.

Nogle borgere forklarer, at når de først er kommet i gang med en aktivitet, får de lyst til at engagere sig yderligere ved at deltage i flere aktiviteter eller ved at engagere sig i Fællesskabsby som fællesskabsambassadør (se kapitel 6). Enkelte fortæller, at de nu selv har været med til at starte nye ting fx en læseklub. Der er også nogle, der får inviteret hinanden ind i fællesskaber, som de i forvejen er engageret i. Eller får andre venner/bekendte med i det, de deltager i. Tre af de interviewede borgere er blevet vejvist via en Fællesskabsambassadør eller andre deltagere i fx gå-fællesskab eller spisefællesskab (se oversigt over borgere i interview i Tabel 4.4).

Indimellem oplever borgere dog også, at det fællesskab, som de er vejvist til, ikke er relevant eller passende, og der er også nogle borgere, der oplever, at deltagelsen i fællesskaber løber ud i sandet, selvom de er blevet vejvist og har fundet vej. Det kan være af helt lavpraktiske grunde såsom begrænsede transportmuligheder. En kvinde fortæller, at selvom hun havde fået kontakt til en anden kvinde, som fællesskabsguiden formidlede, så var det svært at opretholde det.

Hun ringede til mig, og sagde: "Må jeg komme"? Så sagde jeg selvfølgelig! Så kom hun fredag aften. Jeg kan huske det stormede sådan, og hun var her i halvanden time, og så hentede hendes søn hende igen, fordi hun er meget dårligt gående. Men så er det gledet lidt ud, fordi jeg har jo ingen bil. Og hvis jeg skal tage Flex, så koster det penge, og så mange penge har jeg heller ikke, så det blev ikke til noget.

Fysisk tilgængelighed og økonomi kan også være væsentlige faktorer for nogle borgere, og det forhindrer dem i at deltage.

De fleste interviewede borgere værdsætter den positive forskel, som fællesskabs guiderne har gjort for deres hverdag. Det skal dog bemærkes, at vi kun har interviewet et mindre udsnit af borgere, og at disse ikke er repræsentativt udvalgt, men derimod udvalgt gennem kontakter i Ringsted og gennem fællesskabsguidernes henvisning til os.

5 Fagpersoner som vejvisere

Som beskrevet i kapitel 4 er vejvisning en af de centrale mekanismer, som Fællesskabsby er organiseret omkring. Vejvisning som en tredelt proces 1) kendskab og parathed til at vejlede, 2) selve vejvisningen, herunder evt. følgeskab og 3) velkomst og integration i fællesskab er således en grundlæggende mekanisme i den kaskademodel, som er et af projektets centrale elementer.

Fællesskabsguiderne har motiveret borgere, foreninger og fagpersoner til at være vejvisere og dermed udgøre kaskaden. I dette kapitel analyserer vi fagpersoners vejvisning.

Fagpersoner i kommunen, i de almene boligområder, primær sundhedssektor, foreninger og erhvervsliv i Ringsted er vigtige aktørgrupper, når det gælder vejvisning. Disse fagpersoner kommer i deres arbejde i kontakt med borgere, der kan have brug for at komme ind i fællesskaber. Det fremgår af Fællesskabshusets egen dokumentation, at det især er følgende fagpersoner, som fællesskabsguiderne motiverer til at gennemføre vejvisning.

Listen nedenfor giver en række eksempler på, hvilke fagpersoner der agerer som vejvisere for borgere:

- Erhvervsdrivende (fx apoteker, frisører)
- Bibliotekarere
- Fællesskabshusets metodiske greb
- Sundhedsprofessionelle (fx praktiserende læge, hjemmeplejen, ergoterapeut, fodterapeut)
- Fagpersoner i kommune og uddannelsesinstitutioner (fx div. konsulenter, kultur- og fritidsmedarbejdere, hjemmepleje, socialpsykiatri, uddannelsesledere, Arbejdsmarkedscenter medarbejdere, sundhedskonsulenter)

I det følgende analyserer vi fagpersoner som vejvisere.

5.1 Forskellige fagpersoner som vejvisere

Fagpersoner er i Fællesskabsby tiltænkt en central rolle i forhold til vejvisning af borgere ind i fællesskaber. Tanken er, at de i deres dagligdag er i kontakt med mange borgere, og at de, når de er blevet klædt på til det, kan have et blik for at

vejvise ind i fællesskaber og kende til mulighederne for at kontakte en fællesskabsguide for rådgivning. Jævnfør vejvisning som en tredelt proces er det nødvendigt, at fagpersonerne har parathed og kendskab, og at de kan informere og evt. følge og bidrage til, at fællesskaberne byder nye velkommen.

Fællesskabsguiderne arbejder derfor på flere forskellige måder med at nå ud til fagpersoner. Det er således en differentieret tilgang, hvor de i forhold til den specifikke kontekst anvender:

1. Møder og opfølgning på møder
2. Formelle kurser (fx ejendomsfunktionærer)
3. Oplæg på personalemøder (fx praktiserende læger, kommunale enheder)
4. Fysisk tilstedeværelse (fx sundhedscenter og arbejdsmarkedscenter til- tænkt både borgerniveau og medarbejderniveau)
5. Uddeling af pjecer, plakater og kort, som fagpersoner og frivillige kan give videre til borgere.

En fællesskabsguide udtrykker afhængigheden af fagpersoner og frivillige:

Vi kan ikke som fire mand i en lejlighed i Sønder Park komme ud til alle borgere. Det kan vi kun via de ansatte i kommunen, den primære sundhedssektor, foreningerne. Vi kan ikke på projektniveau komme ud og have den borgerkontakt (...)

Det fremgår af Fællesskabsbys egen dokumentation (se Tabel 5.1), at fællesskabsguiderne har haft kontakt med/interageret med fagpersoner 284 gange frem til april 2024.

Tabel 5.1 Kontaktede fagpersoner/aktører

Fagperson/aktører	Kontaktet/ interageret med
Boligområder	42
Kommune	80
Primær sundhedssektor	50
Trossamfund	12
Mindre erhvervsdrivende	40
Uddannelsesinstitutioner	13
Andre + Andre foreninger og fællesskaber	27
Frivillige sociale foreninger	18
I alt	284

Anm.: Der tages her forbehold for, at de kontaktede fagpersoner/områder er skrevet ind på forskellige måder afhængigt af, hvilken fællesskabsguide der har brugt tabellerne. Hvor nogle har skrevet én fagperson/aktør ind og i samme kolonne skrevet interaktioner, har andre oprettet en ny kolonne for hver gang, de har haft kontakt til fagpersonen/aktøren. Tabellen giver derfor en indikation på, hvor mange gange fællesskabsguiderne har haft kontakt/interageret med fagpersoner/aktører. Det er dog ikke nødvendigvis forskellige fagpersoner/aktører.

Kilde: Fællesskabsbys dokumentation.

Det er især kommune, primær sundhedssektor og boligområder, som fællesskabsguiderne har haft kontakt med, og som svarer til de tre fokusområder, projektet har haft fra start og er forankret i. Tabel 5.2 viser, at fagpersoner primært er kontaktet via møder og i mindre omfang via oplæg.

Tabel 5.2 Oplæg og møder

Målgruppe	Oplæg	Møder
Boligområder	12	6
Kommune	23	107
Primær sundhedssektor	6	33
Trossamfund	0	13
Mindre erhvervsdrivende	0	15*
Uddannelsesinstitutioner	2	7
Andre + Andre foreninger og fællesskaber	5	15
Frivillige sociale foreninger	2	14
I alt	50	199

Anm.: Oplæg og møder er defineret ud fra hvad der er skrevet i bilaget. Når der står oplæg er det talt som sådan og det samme for møder. Ud over oplæg og møder er der en række mere uformelle samtaler i de forskellige kategorier, som ikke er talt.

Note: * Blandt mindre erhvervsdrivende er der ikke afholdt formelle møder, her har der i stedet været samtaler med de erhvervsdrivende.

Kilde: Fællesskabsbys dokumentation.

Det fremgår af interview, at fagpersoners vejvisninger er forskellige og afhænger af den kontekst, de arbejder i, og den faglighed, de besidder. Det er således meget forskelligt, hvorvidt og hvordan fagpersoner i vores data har taget vejviserrollen til sig. Nogle fagpersoner vejviste, allerede før Fællesskabsby blev etableret som projekt, mens andre fagpersoner har helt andre arbejdsopgaver. Det er dog fælles for fællesskabsguidernes tilgang til fagpersoner, at de opsøges, motiveres og informeres som enkeltindivider eller grupper af individer med kontakt til borgere, der kan have behov for at blive vejvist – både medarbejdere og ledere. Fællesskabsbys grundlæggende tilgang i pilotfasen har været at arbejde i netværk og forsøge at påvirke de professionelle organisationer.

5.2 Fagpersoner som vejvisere

De fleste fagpersoner fortæller i interview, at det er godt at have et bredt udvalg af tilbud at henvise borgere til (vejvisning som information om fællesskaber). Det gælder fagpersoner i forskellige typer af jobfunktioner, fx ejendomsfunktionærer, læger og nogle af de kommunale medarbejdere i Sundhedscenter og Arbejdsmarkedscenter. Nogle gange er det tilstrækkeligt at henvise til hjemmesiden. En fagperson fortæller:

Jeg havde en [...] samtale med et ældre par, der var flyttet herved pga. en datter. De var nye i området og havde ikke netværk her i byen. De fik postkortet, så de kunne gå ind på hjemmesiden. De var ferme til IT, så de gjorde det selv.

Fagpersonerne vejviser typisk ved at henvise til hjemmeside og uddele noget materiale – såsom postkort og pjecer – og ved at opfordre borgere til at tage kontakt til fællesskabsguiderne. Kun meget få fagpersoner fortæller, at de selv tager kontakt til fællesskabsguiden på en borgers vegne, eller at de sidder sammen med borgeren og orienterer sig på Fællesskabsbys hjemmeside. Kun enkelte fortæller, at de kan følges ad sammen med en borger. Det bekræftes af fællesskabsguidernes egen dokumentation, der i Tabel 4.2 viste, at mens der har været 154 borgerhenvendelser i perioden frem til og med juni 2024, har der kun været 27 henvendelser fra fagpersoner til fællesskabsguiderne. Det betyder dog ikke, at fagpersoner ikke vejviser. De har blot ikke af sig selv henvendt sig i stort omfang til fællesskabsguiderne.

Der er også enkelte af de kommunale medarbejdere, for hvem vejvisning er så tæt relateret til kerneopgaver i deres jobfunktion, at de fortæller, at de kan bruge tid på at hjælpe en borger med at finde et fællesskab på Fællesskabsbys hjemmeside. En sundhedskonsulent fortæller fx, at hjemmesiden er et godt redskab for hende, som hun kan bruge *sammen med* borgeren:

Det er mega-dejligt med denne her hjemmeside. Fordi det er meget nemt for alle parter. Både for personer, der skal finde et fællesskab eller gerne vil være frivillige, men det er også rigtig godt for os, der arbejder med folk. At vi nemt kan slå noget op og hjælpe dem.

Det gælder også i forhold til beskæftigelsesområdet, hvor en af de interviewede fagpersoner fortæller, at hun også kan bruge oversigten til at orientere sig i, hvilke tilbud der findes:

Jeg har egentlig brugt det til selv at søge. Findes der en lokal forening for kurdere? Det der med at bruge det som søgeredskab. Findes der noget der, så kunne jeg hjælpe dem over i det.

Det er således en stor fordel, når fællesskaber og brobygning ligger tæt på fagpersonernes jobfunktion. Det er ikke tilfældet for de fleste af fagpersonerne i vores datamateriale, men for enkelte. En fagperson fortæller eksempelvis, at fokus på fællesskaber falder helt i tråd med deres eget fokus på brobygning:

Den her kobling mellem træning og så civilsamfundet. Når vi afslutter borgerne, så er vi meget optaget af at få dem ud i hverdagslivet og ud i samfundet igen, så de sådan kan være en del af et varigt træningsfællesskab eller et andet slags fællesskab. Så det er egentlig noget, vi har arbejdet med i flere år, det her brobygning ud i samfundet igen, når man har været patient hos os. Fordi det [genoptræning] er kun sådan et midlertidigt tidsafgrænset tilbud.

For sundhedscentermedarbejderne er det dog primært de træningsmæssige tilbud, som de fokuserer på. Hun siger også:

Så det er nok lige med at sikre den der, at borgeren rent faktisk kommer i gang, og bliver en del af fællesskabet. Altså den der første kontakt kan være svær. Og nogle gange, hvis det er træningsfællesskaber, så tager vi med ud den første gang. Altså det kan være, at vi tager med ud i den lokale idrætsforening, eller vi tager med ud i fitnesscenteret. Men, men hvis nu det er en madklub eller en strikkecafé, så har vi ikke sådan en tradition for at tage med første gang. Så hvordan sikrer man, at borgeren reelt bliver en del af fællesskabet?

Nogle fagpersoners vejvisning er afhængig af deres eget faglige fokus, i det her tilfælde på træning. Hvis borgerne har andre behov, kan de ikke følge.

Andre fagpersoner har et bredt fokus, men bruger så typisk ikke så meget tid og energi, da det ikke er en del af kerneopgaven. En praktiserende læge beskriver, at

det er relevant i hendes hverdag, at have en mulighed for at henvise folk, når det ikke er et medicinsk tilbud, de skal have:

Vi har jo fået de her postkort som Fællesskabsby har lavet, og dem har vi liggende ude på vores kontorer, og når vi så i en konsultation med en patient, fornemmer eller kommer frem til, at denne her patient er ensom eller mangler et netværk eller et fællesskab, så tager vi det frem og spørger, om de har hørt om Fællesskabsby, og om de kunne tænke sig at få et postkort med hjem og tage kontakt til dem?

På tværs af de interviewede fagpersoner udtrykker fagpersonerne, at det er væsentligt, at der i forvejen er en dialog med borgerne, der relaterer sig til fællesskaber, da det ellers kan være vanskeligt at bringe fællesskaber på banen. En enkelt fagperson fortæller eksempelvis, at hun bruger Fællesskabsbys hjemmeside til at synliggøre nogle samtalegrupper om at leve et hverdagsliv med kronisk sygdom, som afholdes i Sundhedscenterregi. Her inddrager hun aktivt Fællesskabsby i de samtaler, hun holder. Der er i forvejen fokus på fællesskaber, og derfor er det en kontekst, hvor det er oplagt at give deltagerne et postkort med, så de kan gå ind på hjemmesiden. På samme måde fortæller en vejleder på uddannelsesområdet, at Fællesskabsby og vejvisning som information om fællesskaber også ligger helt i tråd med hendes arbejde og kerneopgave, og at hun derfor bruger det i hverdagen:

Jeg har brugt det mest, når jeg har haft trivselssamtaler. Der har været nogle tosprogede, der har det lidt svært med uddannelse, og de er jo blevet optaget med adgangskrav, men snakker ikke dansk nok, faktisk. Så de har svært ved at følge med i undervisningen. Og der er ikke rigtig nogen steder, de kan gå hen og få mere dansk. Hvis ikke de taler dansk derhjemme, så har jeg faktisk anbefalet dem at tage kontakt til de fællesskaber, der interesserer dem, så de kan komme ud og tale noget mere dansk. Jeg har også brugt det til nogle, der har været ensomme, hvor vi har været inde og kigge på det sammen og se, om der var nogle interesser, der kunne falde i deres smag. Så vi går ind og klikker "prøv at se denne her side".

Faktisk er det for denne fagperson så relevant, at hun kan forestille sig det som en mere integreret og formaliseret del af arbejdet:

Man skulle slå et slag for, at der kom flere ambassadører på alle foreninger og skoler (...) Det er måske noget, man skal tænke lidt ind i og snakke med ledelsen om... hvordan kunne I se, at vi uddanner nogle flere ambassadører i forhold til trivsel og ensomhed (...) hvis ledelsen kunne se, at det gav mening, så var det en arbejdsopgave, vi havde, simpelthen.

Fagpersonen på uddannelsesinstitutionen kunne forestille sig, at der var lokale fællesskabsambassadører på skolen, som havde fællesskabsguidefunktion lokalt.

En anden fagperson, der er aktiv i forhold til at bruge og integrere Fællesskabsby, fortæller, hvordan hun arbejder på, at det ikke kun bliver hendes eget redskab, men at det også udbredes til kolleger:

Og så har jeg en gang om måneden spot på Fællesskabsby via info-skærme og materiale ude, der ligger. Skriver det til kollegaerne. [Navn på fællesskabsguide] kommer. Jeg ved ikke, om det bliver ved efter sommerferien, men så har hun været her 2 timer en dag i de der uger der. Jeg har fået en ny leder, og hun har virkelig meget erfaring, og jeg tror det kommer til at blive sådan, at det ikke altid er mig, der skal komme og lære de andre om noget. Det skal vi have integreret på en måde, således at det ikke bare er mit redskab.

I andre situationer for andre fagpersoner, der ikke har understøttelse af fællesskaber som en del af deres arbejde, kan det være vanskeligt. For eksempel fortæller ejendomsfunktionærer, at de alene bringer Fællesskabsby på banen, hvis netværk og ensomhed er en del af samtalen. Hvis de kommer ind i folks lejligheder for at ordne en håndvask kan det føles grænseoverskridende at snakke om fællesskaber. Ejendomsfunktionærer/ejendomsassistenter er fagpersoner, der ofte har direkte 'adgang' til borgere, der mangler fællesskaber. Fællesskabshjælperens sekretariat har ifølge deres egen dokumentation afholdt kursus i pilotfasen for i alt 51 ejendomsfunktionærer, hvor der var fokus på, hvordan de i deres arbejde kan være opmærksomme på beboere, der er ensomme og i mistrivsel og bruge vejvisning til fællesskabsguiderne som redskab. Deltagerne på kurset beskriver, at de oplever mange situationer i hverdagen, der bærer præg af ensomhed. For eksempel beskriver en ejendomsfunktionær, at han kan mærke ensomheden, når han træder ind i en lejlighed. Når der er dækket op til kaffe, når de bare kommer for at ordne en radiator. Men der er to dilemmaer tilknyttet vejviserrollen. Dels er det svært at vide, hvornår man 'blander sig' eller 'træder folk over tærne'. Dels er tiden i arbejds hverdagen begrænset. På kurset taler medarbejderne om, at det kan være vanskeligt at give Fællesskabshjælperens visitkort uden tydelig anledning – derfor er det nemmest at dele dem ud ved indflytning af nye beboere, hvor de også deler andre materialer ud. En ejendomsfunktionær fortæller:

Vi bruger det typisk ved indflytning af nye lejere, så har vi det liggende her på kontoret, og så har vi sat nogle opslag i opgangene (...) Nogle [beboere] har taget godt imod det, men om nogen har benyttet sig af det, det ved vi ikke. Vi følger det jo ikke til dørs, desværre, men vi prøver at så nogle frø.

Det kan derfor være svært at bringe emnet på banen, når den faglige anledning til kontakt er noget helt andet end fællesskaber. Også selvom man har været på kursus og kan se et behov. Derudover er tid også en barriere for den konkrete vejvisning.

De fleste fagpersoner beskriver i interview, i lighed med ejendomsfunktionærerne, at de ikke har tid til at gå dybere ind i det pga. den måde, deres arbejdshverdag er organiseret på. Eksempelvis for læger, der typisk har 10-15 minutters konsultationer og dermed ikke tid til at hjælpe direkte. Her består vejvisningen af et postkort og vejvisningens effekt er helt afhængig af, at borgeren selv kan finde vejen derfra, og at vedkommende også får en god velkomst. Hos lægen kommer patienterne typisk med et andet primært problem. Der er imidlertid også fagpersoner, der fortæller om, at borgere har fundet vej til et fællesskab alene ud fra et postkort og en henvisning til at tage kontakt til fællesskabsguiden. Den samme praktiserende læge fortæller eksempelvis:

Vi har haft et par gode oplevelser. Der er selvfølgelig nogle, der siger nej tak, det tror de ikke, at de kan. Men også nogle, der siger, "Det tror jeg faktisk godt, jeg vil tage kontakt til". Og et par enkelte har vi også oplevet, at vi så har haft kontakt med dem efterfølgende, hvor [de] siger, "Det hjalp mig, jeg fik kontakt til nogle".

Fagpersonerne bekræfter, at det for nogle borgere er tilstrækkeligt at blive guidet til at kigge på hjemmesiden eller tage kontakt til en fællesskabsguide. For andre er der behov for flere kærlige skub, følgeskab, længerevarende motivation, personlige tilidsfulde relationer og en personlig velkomst eller særlige hensyn i fællesskabet (vejvisning som en tredelt proces). Fagpersonerne bekræfter således de samme læringspunkter som fællesskabsguiderne om behovet for, at se vejvisning som en tredelt proces, herunder at nogle borgere har behov for vedholdende, kontinuerlig støtte, personlig kontakt, opfølgning og/eller følgeskab samt velkomst og evt. særlige hensyn i fællesskabet.

Det fremgår af vores datamateriale, at de fleste fagpersoner har vanskeligt ved at integrere vejvisning som en integreret del af deres arbejde, og at det derfor er svært for dem at have paratheden til at vejlede. Dette bortset fra de fagpersoner, der i forvejen har fokus på borgernes sociale liv.

5.3 Personafhængig vejvisning

Når sekretariatsleder og fællesskabsguide beskriver erfaringerne med fagpersoner som vejvisere, så udpeger de vilkår, der viser sårbarheder i kaskademodellen og fagpersoners muligheder for at tage ejerskab af/integrere vejvisninger i deres arbejde.

Sårbarhederne skyldes flere elementer, der knytter sig til, at vejvisning er personafhængigt og relationelt og ikke organisatorisk og institutionelt forankret hos de fleste fagpersoner. Dette undtaget de fagpersoner, der, som allerede nævnt, allerede har opmærksomhed på fællesskaber, som en del af deres arbejde. I det følgende fremanalyseres de væsentligste sårbarheder.

Fællesskabsguiderne betoner i interview, at det at vejlede og samarbejde med civilsamfundet ikke er en del af de fleste fagpersoners faglige identitet og kerneopgave. De mangler i udgangspunktet paratheden til at vejlede. Det er deres erfaring, at de, der tager det til sig, som ikke allerede har fællesskaber som en opmærksomhed i deres arbejdsopgaver, er fagpersoner, der arbejder med det som en del af deres *personlige identitet*, som særlige ildsjæle, der oplever, at det giver mening. Det opleves generelt som en udfordring at få vejvisning indlejret i det daglige arbejde, da det for mange kommunale fagpersoner ikke anses som en del af deres kerneopgave. En fællesskabsguide fortæller:

I det kommunale er der en udfordring i forhold til kerneopgaven. Man sidder og er lovbestemt, og man har en bestemt ydelse, man skal levere, og det her er jo ikke en kerneydelse. Det er det stort set ikke nogen steder.

En fællesskabsguide uddyber, at det betyder, at vejvisning er personafhængigt blandt fagpersoner, der ikke forholder sig til fællesskaber som en del af deres kerneopgave:

Mit indtryk er, at det er lidt tilfældigt, hvem der er dygtige til at gøre det og gør det i deres arbejde. Det er folk, hvor det ikke ligger som en del af deres faglige identitet, men en del af deres personlige identitet. Det er dem som selv synes, at det er vigtigt. Der er nogen, der er vanvittig dygtige til at gøre det, og så er der nogen, der slet ikke gør det, fordi det bare ikke er menneskeligt naturligt at gøre det. Og det er der, vi gerne skal hen, hvor det ikke handler om, hvorvidt man selv er foreningsmenneske og synes, at det er vigtigt og kan se ideen med det eller på en anden måde får det ind som ens faglige identitet. Fordi der er masser, der gør det, hvor jeg tænker mega sejt, men det er ikke, fordi de har lært det eller har fået af vide, at de skal. Det er ikke, fordi det ligger i deres tilgang til at arbejde med borgere. Det er fordi, det ligger naturligt til dem som mennesker. Så kan vi på en eller anden måde få taget de erfaringer fra dem, som er dygtige til det, hen i at det bliver en faglig funktion, at det ikke bliver personafhængigt, men at det bliver noget, man gør, ligegyldigt om man selv er fællesskabsforeningsmenneske.

Selv for nogle af de fagpersoner, der synes, at det giver mening, kan det være svært at huske. At vejlede og at samarbejde med fællesskaber/civilsamfund ligger langt

væk fra de fleste fagpersoners kerneopgave, og derfor er det svært at prioritere i hverdagen. At de mangler parathed kommer eksempelvis til udtryk hos en fagperson på beskæftigelsesområdet. En fagperson siger:

Jeg kommer desværre til at glemme det [Fællesskabsby], fordi jeg har en kerneopgave, som fylder lidt rigeligt. Så det er vildt irriterende, så det bliver ofte sådan noget med, at man ser i kalenderen, at nu kommer [navn på fællesskabsguide] forbi – nå ja, det skal vi også lige huske.

Fagpersonen beskriver, at kerneopgaven fylder, og det betyder, at opmærksomheden på vejvisning ryger ud af fokus. Herefter bliver det den genkomne fysiske tilstedeværelse af en fællesskabsguide, der aktiverer hukommelse om Fællesskabsby. Når Fællesskabsby og vejvisning ikke er en del af fagpersonernes kerneopgave, skal viden om muligheden for at bruge Fællesskabsby holdes aktivt for ikke at drukne i andre nye tiltag og initiativer. En fagperson på et andet område fortæller:

Da jeg fik indkaldelsen her [mødeindkaldelse til interview], så tænkte jeg godt, Gud ja, nu er det nogle måneder siden, at [navn på fællesskabsguide] var her, og der er egentlig ikke blevet snakket så meget om det siden. Så måske er det noget, vi sådan skal genopfriske, måske sådan hver tredje måned for at holde ideen ved live. Så det ikke drukner.

Da der ikke er parathed til stede, er det nødvendigt med kontinuerlig opsigende dialog fra fællesskabsguiderne for at huske det. Også en fagperson fra socialpsykiatrien oplever vejvisning som noget, der ligger relativt langt væk fra kerneopgaven. Hun oplever, at borgerne forventer noget andet af medarbejderne:

Fysisk har vi hængt plakater op, det er jo unge, der kommer her i løbet af dagen. Og så har vi altid postkort liggende. Og ellers har vi ikke brugt det. Vi har ikke holdt oplæg om det for de unge, det er ikke grunden til, de kommer her. Grunden til de kommer, det er for at få behandling og holde en terapeutisk samtale. Men ved at det hænger der ude på tavlen, så snakker vi med de unge om, eller hvis der er nogen i gruppebehandlingen, der siger, "Jeg kunne egentlig godt tænke mig at starte i nogle idrætsforeninger eller prøve noget andet eller noget socialt netværk". Så går vi sammen og kigger på fællesskabsby.dk og ser, om der noget, der er interessant. Og så er det derfra, de selv tager kontakt videre, vi gør ikke. (...) Det er deres eget ansvar at gøre det. Skulle vi holde øje med alle de andre ting, de også gør? Det gør vi ikke. [...] Vi hører ikke nødvendigvis mere om det, hvis de har gjort det, og jeg ved, at der er nogle, der er vendt tilbage og har sagt, jeg er startet i en eller anden skakklub. Men det er jo, hvis de selv spørger.

I socialpsykiatrien anvender de Fællesskabsby ved at gøre det tilgængeligt og aktivere det i specifikke situationer, når borgerne selv efterlyser det, men ikke som en bred tilgang. De oplever ikke, at de som fagpersoner skal motivere de unge til at deltage i fællesskaber, som ellers er Fællesskabsbys vision. Det er ikke en del af deres kerneopgave. De kan tale med borgerne om det, hvis de selv bringer emnet på bane, men ellers er det ikke deres fokus. De oplever, at borgerne kommer af helt andre årsager, og at deres fællesskaber ikke er deres opgave. Dette samtidig med, at netop socialpsykiatrien arbejder med borgergrupper, hvor det sociale liv kan være afgørende for deres psykiske velbefindende og recovery-processer. Der mangler både kulturel og strukturel parathed.

Den kontinuerlige opgave for fællesskabsguiderne forstærkes også af, at der er stor udskiftning af medarbejdere på de forskellige kommunale områder, hvilket er en udfordring, når engagementet i Fællesskabsby er meget personbåret:

Sådan et sted som Arbejdsmarkedscenteret, er der også relativt stor udskiftning i medarbejdere, så det kan godt være, at man har været ude og holde oplæg for 5 måneder siden, men så er der kommet 15 % nye medarbejdere. Det er ikke bare sådan en one off, det er en proces.

Som allerede beskrevet i forrige kapitel om fællesskabsguidernes personbårne arbejde er der sårbarheder i det netværksbaserede og relationelle arbejde, også for fagpersonernes vejvisning. Det kræver kontinuerlig opfølgning at opretholde fokus på vejvisning, når opgaven er personbåren og ikke organisatorisk eller fagligt forankret. Det kan være svært at forankre i de faglige organisationer, da der mange steder mangler den grundlæggende formalisering af vejvisning som en tredelt proces som del af kerneopgaven. Som i tilfældet med socialpsykiatrien er medarbejdernes mål for arbejdet nogle helt andre, de ledes i nogle andre retninger og har et andet fokus. I stedet fokuserer fællesskabsguiderne på at søge at påvirke og ændre kulturen og tilgangen generelt i forhold til at samarbejde med civilsamfundet i alt, hvad de gør. Men vejvisning forbliver de fleste steder en ekstra opgave, som er afhængig af enkeltindviders personlige interesse og tid. Dette stadig med undtagelse af de enkelte fagpersoner, der allerede har borgernes deltagelse i fællesskaber som en del af deres arbejde. Men selv blandt de fagpersoner, der har interesse og/eller har borgernes sociale liv som en del af deres arbejdsopgaver, kan det være vanskeligt, at finde plads til at støtte de borgere, der har brug for vedholdende, kontinuerlig opfølgning, personlig kontakt og/eller følgeskab.

Når vejvisningen blandt fagpersoner er personbåren er det svært at gøre det bæredygtigt i den kommunale organisation. Fællesskabsguiden fortæller:

Det kan godt være, at dem jeg mødes med siger, "Yes, det giver super god mening". Men det der med at få det gjort til en naturlig del af den måde,

man arbejder på, hvad enten man sidder i Arbejdsmarkedscenteret eller i socialpsykiatrien. [...] Det er en langstrakt masseren ind, og så er det måske at holde et lille oplæg på et personalemøde. Men det er jo først, når de begynder sådan at arbejde ned i det og selv drøfte det, og hvordan kunne vi bruge det [...] Det er jo der bevidstheden bliver arbejdet ind i hverdagen og bliver en måde at tænke på. Og det er jo sådan nogle forandringsprocesser, som er svære at gribe og gøre målrettet, men det er jo forhåbentlig den proces, vi sætter i gang og er med til hele tiden at presse på til.

Fællesskabsguiderne sætter processer i gang i den kommunale organisation ved at motivere, informere og guide fagpersoner til at samarbejde med civilsamfund og at arbejde med vejvisning. Vi ved fra forskning, at det kan kræve store også institutionelle, ledelsesmæssige og styringsmæssige forandringer, og ikke kun kulturelle, forandringer, hvis det skal være bæredygtigt ud over enkelte ildsjæles interesser og personlige relationer (Tortzen, 2016; Tuurnas, 2016). Det er andre ledelsesformer, andre måder at sætte mål for arbejdet og andre måder at arbejde med horisontale forhandlinger frem for top-down implementering af ledelsesbeslutninger.

Vi kan se i vores data, at flere af fagpersonerne er klar over, at den institutionelle og faglige forankring og parathed mangler. En af fagpersonerne peger eksempelvis på, at det er et åbent spørgsmål, hvem der skal sikre den organisatoriske forankring, som det kræver, for at tiltaget lever i organisationen:

Når der så har været en projektleder [fra Fællesskabsby] ude og fortælle om det. Altså, hvis opgave er det så at sikre, at det bliver ved med at leve, altså man bliver nødt til at have en eller anden lokal tovholder, eller er det projektlederen [en fællesskabsguide], der skal komme ud en gang imellem og holde det i live? Fordi der kommer jo hele tiden nye ting, nye ideer og nye tiltag, som man skal tage sig af, så hvem sikrer den der opfølgning, at det bliver ved med at leve?

Ambitionen om at skabe en kaskade har derfor vanskelige vilkår i især den kommunale organisation, idet de institutionelle og kulturelle betingelser herfor ofte ikke i tilstrækkeligt omfang er til stede i de dele af organisationen, hvor der ikke i forvejen er fokus på fællesskaber og brobygning til civilsamfundet. Som allerede nævnt mangler der mange steder både kulturel og strukturel parathed. Vejvisning som en tredelt proces er som oftest ikke en del af fagpersoners kerneopgave og derfor er det personafhængigt. Det kan selv dobbelt så mange besøg af fællesskabsguiderne på arbejdspladserne ikke ændre på. Det er forandringer, der skal skabes indefra af organisationerne selv (Tortzen, 2016, Tuurnas, 2016).

5.4 Fællesskabsbys brede målgruppe og fagpersoner

Der er også andre elementer af Fællesskabsby, der kan være en udfordring for nogle af fagpersonerne. Nogle fagpersoner i kommunen, som i deres faglige arbejde bl.a. har fokus på forskellige borgergruppers netværk og fællesskaber, fortæller, at der er borgergrupper i sårbare positioner, der har svært ved at bruge Fællesskabsby. Det kan for eksempel være modtagere af overførselsindkomster, brugere af sociale tilbud i kommunen, Arbejdsmarkedscenter, borgere med særlige sygdomme eller handicap eller brugere af socialpsykiatrien og sundhedstilbud. Nogle af de kommunale fagpersoner, der arbejder med målgrupper af borgere i sårbare positioner, har derfor svært ved at bruge Fællesskabsby og bidrage til vejvisning.

Eksempelvis har en fagperson, der arbejder med en særlig målgruppe af borgere med en særlig sygdom, forsøgt at få sat fokus på denne målgruppe i eksisterende fællesskaber ved at lave en guide til Fællesskabsbys hjemmeside rettet mod foreninger og andre, der bruger hjemmesiden. Det er et eksempel på en fagperson, der sidder med en gruppe borgere med særlige behov, som de ikke har målrettede tilbud at henvise til. En fællesskabsguide støtter i det konkrete tilfælde opbygningen af et særligt tilbud via en kirke. Fagpersonen fortæller:

Jeg ville da elske at have et sted, jeg kunne henvise dem til, fordi der netop ikke er nogen kommunale tilbud, der griber lige netop den her gruppe (...) Og så har jeg kørt sådan nogle samtalegrupper, og det er faktisk ud fra de samtalegrupper, at jeg har oplevet, at der har været et kæmpestort behov for at fortsætte. Men jeg kan bare ikke tilbyde det i mit regi, og det er derfor, jeg ligesom har prøvet at række ud til Fællesskabsby og sagt, har I nogen idéer, kender I nogen steder, er der nogen, der vil kunne rumme de her mennesker, eller skal vi lave et særligt tilbud lige netop til dem, ikke?

Borgere med særlige sygdomme eller særlige behov kan være eksempler på smalle målgrupper, hvor det umiddelbart er nemmere at oprette et nyt fællesskab – evt. i en overgang, frem for at finde eksisterende fællesskaber, der kan rumme de særlige behov og hensyn. Det vil i nogle tilfælde under alle omstændigheder stille krav til de konkrete foreninger og fællesskaber om at tage særlige hensyn til specifikke målgrupper. Det er et eksempel på, at det ikke er tilstrækkeligt med 1) parathed og kendskab og 2) vejvisning som information og evt. følgeskab. Der skal også være 3) velkomst og inklusion i fællesskabet.

Også en medarbejder fra socialpsykiatrien giver udtryk for, at Fællesskabsby ikke er relevant for deres målgruppe:

Jeg tror ikke, den er henvendt så meget til vores målgruppe, som er psykisk sårbare unge. Det vil jeg sige, nogle kan benytte det, men ellers så er

det måske mere nogen, der har lidt flere ressourcer, der kan benytte sig af det her.

Ifølge denne fagperson kræver det nogle andre ressourcer, at kunne bruge Fællesskabsby. Vi ved dog fra andre undersøgelser, at psykisk sårbare unge godt kan deltage i almene fællesskaber, når de samtidig får faglig støtte fra socialpsykiatrien og er ligeværdige deltagere (Espersen, 2024).

Der er i vores datamateriale også borgere med særlige behov, som har oplevet det vanskeligt at bruge Fællesskabsby. Det kan være en skuffelse for den borger, der tror, at det er en vej til den slags fællesskab, som vedkommende har brug for, hvis det viser sig ikke at være tilfældet. Nogle fagpersoner og borgere betoner, at nogle borgere ikke oplever, at få de specifikke behov, som de har, opfyldt. Man kan blive vejvist til fællesskaber, der ikke matcher ens behov eller til fællesskaber, der virker ekskluderende på borgere, der har særlige behov. Aktuelt kan man heller ikke se på hjemmesiden, hvilke fællesskaber der kan tage hensyn til borgere med særlige behov.

I forhold til Fællesskabsbys brede målgruppe er der også flere fagpersoner, der betoner, at det er en udfordring, at der ikke er fokus på børn og unge. Når der ikke er fokus på børn og børnefamilier, er der nogle målgrupper, der udelukkes på samme måde, som også borgere med særlige behov kan have svært ved at få gavn af Fællesskabsby. En fagperson betoner, at Fællesskabsbys brede målgruppe måske i virkeligheden indebærer, at der reelt ikke er plads til alle i Fællesskabsby:

Fokus er vigtigt og nødvendigt, hvis vi skal gøre de fællesskaber, vi har åbne for flere. Men så synes jeg også, at der er et fokus, der hedder: Skal alle være med i et fællesskab, og kan alle være med i et fællesskab? Det synes jeg lidt bliver glemt i det her projekt. Der kan måske godt være nogen, der måske ikke nødvendigvis skal være med i et fællesskab, og som kan være svære at inkludere i et fællesskab. [...] Der kan jo godt være en borger fra psykiatrien, der ikke lige får kommet i bad osv., og man kender det jo godt selv, jeg orker ikke lige, at ham her skal være med i vores madklub. Hvor meget kan vi tvinge alle folk til at synes, at det er herligt, at alle skal være med? Der er jo også nogen, der kan være svære at inkludere i et fællesskab. Og hvad gør vi med det? Det er sådan et etisk dilemma.

Flere fagpersoner betoner, at når Fællesskabsby er for alle borgere over 18 år, burde det også være for borgergrupper med særlige behov. Nogle fagpersoner udtrykker tvivl omkring, hvor grænsen går for, hvem Fællesskabsby har ambitioner om at inkludere, og hvem der ikke inkluderes. Idet Fællesskabsby er for alle borgere over 18 år og ikke har fokus på særlige målgrupper i sårbare positioner i kommunal forstand, kan det betyde, at disse ikke kan deltage.

Fællesskabsguiderne fortæller selv, som tidligere nævnt, at de netop ikke henvender sig til de borgere, der er længst væk fra fællesskaber. Men samtidig hjælper en fællesskabsguide med at understøtte tilbud til enkelte særlige målgrupper og fællesskabsguiderne arbejder også med sociale øvebaner og understøttelse af kaffeklubber, læsefællesskaber og andre fællesskaber (se kapitel 7). Hvilke faktorer er afgørende for, at fællesskabsguiderne støtter eller ikke støtter, og hvordan understøttes borgere i midtergruppen – eller den mest sårbare gruppe – der kræver mere støtte end 'at få et postkort'? Flere af fagpersonerne er i tvivl om deres målgruppe er kvalificeret til at blive inkluderet og udtrykker tvivl omkring, hvad Fællesskabsby kan tilbyde af støtte, og hvilke fællesskaber der reelt er åbne.

Vi ved fra forskning, at målgrupper i sårbare positioner ofte både skal motiveres over længere tid gennem tillidsfulde relationer, følges med mennesker, som de har tillid til, og ofte også støttes, mens de er i fællesskabet (Espersen, 2024). Det kan stille krav om institutionelle helhedsløsninger, hvor der er enkle overgange og overlap mellem organisationer, så borgerne kan bevæge sig mellem arenaer og både modtage faglig støtte og være ligeværdige deltagere i fællesskaber med både lige-sindede og andre borgergrupper (Tortzen, 2016; Tuurnas, 2016).

Det kan således være dilemmafyldt både at henvende sig til alle borgere over 18 år og samtidig have et særligt fokus på sårbare borgergrupper, uden at stigmatisere eller at tone Fællesskabsby i retning af et socialt projekt for særlige målgrupper.

5.5 Opgavefordeling mellem fællesskabsguider og fagpersoner

De fagpersoner, der arbejder med målgrupper i sårbare positioner, der 'kræver mere end et postkort' for at kunne tage del i et fællesskab, har som nævnt nogle gange vanskeligt ved at få hjælp af Fællesskabsby. En fagperson på beskæftigelsesområdet peger på, at de borgere, hun har kontakt med i dagligdagen, er en målgruppe, der også kræver særlige hensyn, vedholdenhed og mere end vejvisning som information om fællesskaber:

Det er en udfordring, når vi taler om den borgergruppe, vi arbejder med. Det er ikke noget, de lige fanger, at vi har sådan nogle postkort liggende. Det er ikke noget, de lige falder for. Så skal de mindes om det og få øje på det. Det skal være ret konkret. Og der skal i virkeligheden rigtig meget til, inden et menneske tør at søge en frivillig organisation (...) Men nogle gange går jeg med, når der er brug for det. Eller laver den første aftale med en, der kan være tovholder i foreningen, og som har et lille møde

med vedkommende sammen med borgeren. Det gør jeg. Og det skal give rigtig meget mening, før at folk bliver ved.

I dette tilfælde har fagpersonen blik for borgernes netværk og fællesskaber og italesætter, at hun har mulighed for "at gå med" eller lave den første kontakt, og at det kan være nødvendigt. Men hun forventer samtidig, at fællesskabsguiderne kommer ofte og informerer og motiverer borgerne. Hun oplever ikke, at det er hendes arbejdsopgave.

Tilsvarende påpeger flere fagpersoner, der arbejder med forskellige målgrupper i sårbare positioner, at der både skal følgeskab og en kontinuerlig fysisk tilstedeværelse af fællesskabsguiderne til for at skabe den fortrolighed, som er nødvendig, for at borgere i socialt sårbare positioner vil tage kontakt til fællesskaber. En anden fagperson, der arbejder med borgere langt væk fra arbejdsmarkedet, fortæller eksempelvis, at der kontinuerligt er behov for tilstedeværelse af en fællesskabsguide:

Det viste sig, at de [fællesskabsguiden] bare kom en eller to gange, og det giver ikke noget. De skulle komme og være, og så kunne borgeren komme og spørge, hvad de havde, dem der er i huset, og der skal man godt nok komme mange gange, fordi der skal være en fortrolighed med dem. Det tager tid. Også hvis man skal prøve at nå den borgergruppe, der kommer her, så skal de der fællesskabsguider komme meget regelmæssigt og flere gange.

Det er langt fra alle kommunale fagpersoner, der har mulighed for at følge borgere, og der er også nogle, der har svært ved at give mange 'kærlige skub'. Nogle af disse fagpersoner ser det ikke specifikt som deres opgave at motivere, følge og informere – de ser det som fællesskabsguidernes opgave. De fleste fagpersoner oplever, at det er relevant at vejlede til fællesskaber som en tredelt proces, men det er ikke deres opgave, og flere vil derfor gerne ofte have besøg af en fællesskabsguide. Disse fagpersoner ser ikke sig selv som en del af en kaskade, men har derimod forventninger om, at det er Fællesskabsbys opgave at vejlede, som en tredelt proces. Ifølge fællesskabsguiderne har de i den afsluttende fase af pilotfasen lært, at de i skal have mere fokus på community connector-rollen lokalt, fx på kommunale arbejdspladser, men de følger stadig ikke, og de arbejder stadig på, at fagpersoner og borgere også skal vejlede.

En fagperson i hjemmeplejen peger på samme måde på det forhold, at det kan kræve "mere end et postkort", hvis man reelt vil hjælpe nogle, der har svært ved at komme ud. Hun vil til gengæld gerne motivere mange gange, men har rigtig svært ved at finde tid til at følge borgerne. De dele af vejvisning som tredelt proces, som hun ikke selv kan foretage, forventer hun

således, at Fællesskabsby varetager. Hun ser således heller ikke sig selv som en medarbejder, der bidrager væsentligt til kaskaden.

Nogle fagpersoner forventer således, at det er fællesskabsguiderne, der skal vejlede borgerne som en tredelt proces og ikke dem selv, og fællesskabsguiderne er i proces med at udvikle deres rolle på dette punkt i den afsluttende fase af pilotprojektet i retning mod at arbejde mere som community connectere.

De fagpersoner, der har succes med Fællesskabsby og vejvisning, informerer borgere i forvejen og bruger især Fællesskabsby som et redskab til at skabe overblik over muligheder, de kan informere borgerne om. Det er især i relation til borgere, som selv er i gang på baggrund af et postkort eller en dialog, og/eller det er fagpersoner, for hvem vejvisning og evt. følgeskab allerede er en del af deres arbejdsopgaver og fokus. Det er langt sværere for Fællesskabsby at sætte vedholdende aftryk blandt fagpersoner, der ikke har borgernes fællesskaber som en del af deres fagområde, og det er også svært at motivere fagpersoner til at bidrage til en kaskade. Der er mange fagpersoner, for hvem det er svært at huske at integrere vejvisning, da deres kerneopgave er en anden, og her består deres vejvisning således primært i at uddele postkort, sætte plakater op og bidrage til at skabe synlighed.

Med enkelte undtagelser er det således vanskeligt for alvor at motivere fagpersoner til at bidrage til en kaskade og vejvisning som en tredelt proces udover at uddele postkort, flyers og henvise til hjemmesiden og fællesskabsguiderne. Det vil kræve institutionelle, styringsmæssige og kulturelle forandringer i de professionelle organisationer. Som allerede nævnt handler det om, at medarbejdernes mål for arbejdet er langt fra vejvisning og tværsektorielt samarbejde, at de måles på helt andre parametre, at deres tilrettelæggelse af arbejdet er struktureret omkring andre tidsfaste opgaver, og at der ikke er tid til eller viden om, hvordan man arbejder netværksbaseret. Det er ikke forandringer, som fællesskabsguiderne alene kan skabe. De kan guide, vejlede, motivere og informere, men har et begrænset mandat i forhold til strukturelle og styringsmæssige forandringer.

6 Fællesskabsambassadører, borgere og foreninger som vejvisere og fællesskaber

Som beskrevet i de to forrige kapitler er vejvisning en af de centrale mekanismer, som Fællesskabsby er organiseret omkring. Fællesskabsguiderne har også motiveret borgere, foreninger og frivillige til at være vejvisere og dermed bidrage til at udgøre kaskaden. I dette kapitel analyserer vi deres vejvisning.

Borgere som vejvisere kan være fællesskabsambassadører, der gerne vil påtage sig rollen som vejvisere og bidrage til vejvisning som en tredelt proces 1) kendskab og parathed til at vejlede, 2) selve vejvisningen, herunder evt. følgeskab, og 3) velkomst og integration i fællesskab med en særlig opmærksomhed på at hjælpe andre ind i fællesskaber i deres hverdagskontekster såsom boligområde, arbejdsplads og frivillige arbejde i formelle og uformelle sammenhænge. Fællesskabsguiderne uddanner dem på kurser og understøtter deres interne netværk. Ud over at have rollen som vejviser har flere af fællesskabsambassadørerne også rollen som netværksfacilitator og understøtter af frivillige fællesskaber.

Borgere som vejvisere kan også være frivillige i foreninger, der vejviser andre borgere i fællesskaber. Listen nedenfor giver eksempler på, hvem der som borgere, agerer som vejvisere for andre borgere:

- Fællesskabsambassadører
- Borgere i eksisterende fællesskaber, foreninger og frivillige
- Borgere i Fællesskabshusets igangsatte aktiviteter (kaffeklub, spisefællesskab, gåhold o.l.)

I det følgende analyserer vi fællesskabsambassadører og foreninger og frivillige som vejvisere, samt deres rolle som fællesskaber.

6.1 Fællesskabsambassadørernes hybride roller

Fællesskabsambassadører er det der højere niveau af engagement. Jeg tror, at de er ret interesserede i at møde andre, der har samme engagement, og særligt det med at have lyst til at bidrage i deres nabolag.

Fællesskabsguide

Sekretariatet i Fællesskabsby afholder kurser, hvor borgere kan blive uddannet som fællesskabsambassadører. VIVE har observeret et kursus og et netværksmøde, hvor igennem deltagerne får viden om ensomhed, fællesskaber, og om hvordan de kan vejlede andre ind i fællesskaber. Enten ved at opfordre andre borgere til at kontakte en fællesskabsguide eller ved selv at hjælpe med at finde et fællesskab. Fællesskabsambassadørerne har paratheden til at vejlede, og de får kendskab gennem kurset. De kan også bidrage til at informere og følge og byde velkommen i fællesskaber. Det fremgår af projektets egen dokumentation, at de til og med udgangen af april 2024 har uddannet i alt 51 fællesskabsambassadører.

De uddannede fællesskabsambassadører får mulighed for at deltage i netværksmøder med andre fællesskabsambassadører nogle gange om året, ligesom de har en fælles Facebookgruppe, hvor de kan have kontakt med hinanden løbende bl.a. med henblik på at kunne dele erfaringer. Ifølge fællesskabs guiderne er det væsentligt med det organisatoriske ophæng og understøttelse af fællesskabs guidernes interne fælles netværk og identitet.

I dette afsnit sætter vi fokus på forskellige aktørers erfaringer med fællesskabsambassadørrollen og den vejvisning, de udfører.

6.1.1 Mangfoldige funktioner og motivationer

Fællesskabs guiderne beskriver fællesskabsambassadørerne som borgere med en særlig motivation og et højt engagement:

Fællesskabsambassadører er det der højere niveau af engagement. Jeg tror, at de er ret interesserede i at møde andre, der har samme engagement, og særligt det med at have lyst til at bidrage i deres nabolag. [Det er] typisk følelsen af, at der ikke er nok fællesskab i deres nabolag, der gør, at de er motiverede til at blive fællesskabsambassadører.

Over tid har fællesskabsambassadørrollen vist sig at indeholde mange andre elementer ud over direkte vejvisning (uden involvering af fællesskabsguiderne), herunder netværksfacilitering og en rolle i at oprette og understøtte lokale fællesskaber, fx i boligområder. Derved understøtter de også inklusionen i fællesskaber. En fællesskabsguide fortæller:

Rollen som fællesskabsambassadør har ikke kun en vejvisende karakter, den har jo også en fællesskabsfaciliterende og fællesskabsunderstøttende lokal funktion. Vejviserbegrebet er for snævert til den rolle, som de indtager (...) nogle af ambassadørerne har en tilgang, hvor de understøtter fællesskaber, helt lokalt, der hvor de bor, eller arbejder med modtagelse i foreninger. De udfylder den rolle ret forskelligt.

En vigtig erfaring er, at fællesskabsambassadørrollen udfyldes forskelligt. Det indebærer, at rollen kan formes af den enkelte, så den passer til deres motivation, engagement og drivkraft og den konkrete kontekst, som de agerer i. Fællesskabsguiderne inviterer også fællesskabsambassadørerne ind i de aktiviteter, de selv igangsætter som sociale øvebaner, såsom spisefællesskab (se kapitel 7). En fællesskabsguide udtrykker:

Så laver vi et rum for direkte vejvisning igennem ambassadøren. Det kunne vi godt tænkte os at aktivere endnu mere, fordi det har vist sig, at der er nogle gode synergier i det. Og de er villige til at møde op og fortælle om, de ting de er med til og tage folk i hånden. Og så kunne man gøre det endnu mere, gennem en café og nogle andre formater end kun spisefællesskabet (...) Det har været spændende at opleve, hvor villige de er til at bidrage og tage ejerskab og forme og udvikle. Hvis de bliver givet det initiativ, så er de klar, mange af dem.

Fællesskabsguiderne beskriver fællesskabsambassadørerne som en slags *fremskudt velkomstværter*, der som en slags repræsentant for fællesskabsværdien, deltager i de midlertidige sociale øvebane-fællesskaber som en bro til etablerede/permanente fællesskaber direkte uden om den formelle vejvisning, som fællesskabsguiderne står for. Fællesskabsguiden tilskriver deres succes med at inddrage fællesskabsambassadørerne til det forhold, at de kan indgå på en mere ligeværdig fod med andre borgere, idet de ikke er projektansatte eller på anden måde har formelle roller i projektet. Det er denne ligeværdighed, der betyder, at fællesskabsambassadørerne kan spille en afgørende rolle for, at borgere bliver inkluderet i fællesskaber. En fællesskabsguide fortæller:

Det var ikke sket uden ambassadørerne, det var lige så meget dem, der løftede det hele [taler om situation, hvor person blev inkluderet i spisefællesskabet på en succesfuld måde på trods af personlige udfordringer]. Vi

[fællesskabsguider] kunne ikke have gjort det alene (...) Det lag [fællesskabsambassadører] er vigtigt, fordi det er total ligeværdigt, de går også ind i det ligeværdigt... Vi har jo et andet ophæng, vi er guider, vi er ansatte ind i noget, det er vores job, men de [fællesskabsambassadørerne] kommer med en anden vinkel, så det understøtter bare hinanden godt og supplerer.

Men deres succes skyldes også, at de netop kan arbejde med alle dele af vejvisning som den tredelte succes fleksibel og kontekstspecifikt. De kan understøtte 1) kendskab og parathed til at vejlede, 2) selve vejvisningen, herunder evt. følgeskab og 3) velkomst og integration i fællesskab. Ifølge fællesskabsguiderne er fællesskabsambassadørernes frivillige roller som facilitatorer og netværksskabere mindst ligeså vigtige som deres information om fællesskaber. Det er her, de kan følge og integrere nye deltagere i fællesskaber. De kan følge borgere, understøtte fællesskaber og støtte fleksibelt op om borgernes deltagelse i fællesskaber. Men det er sårbart og personafhængigt og organisatorisk afhængigt af fællesskabsguidernes facilitering af deres interne netværk og motivation.

6.1.2 Veje ind i fællesskabsambassadørrollen

De interviewede fællesskabsambassadører fortæller selv, at de enten har fået kendskab til fællesskabsambassadørkonceptet og kurset via et opslag om kurset på Facebook eller via personlig kontakt til en fællesskabsguide. Den personlige kontakt til en fællesskabsguide har enten været i foreningsregi, hvor fællesskabsguiden har været ude og holde oplæg om Fællesskabsby for foreningen, eller ved at personen selv er blevet vejvist af en fællesskabsguide og derigennem er blevet bekendt med fællesskabsambassadørrollen.

Blandt de interviewede fællesskabsambassadører er der mange motivationer for at blive fællesskabsambassadør. Nogle er motiverede af at ville hjælpe andre:

Det er synd, at folk går og keder sig og sidder derhjemme og ikke laver noget. [...] Og så synes jeg, det kunne være sjovt at få dem op af sofaen og komme ud.

Som regel er motivationen for at hjælpe andre kombineret med andre motivations-elementer. Nogle fortæller, at de selv savner mere fællesskab i deres boligområder:

Jeg kunne egentlig godt tænke mig, at der skete lidt mere, her hvor jeg bor. Fordi jeg kom fra en lejebolig, hvor vi ligesom havde nogle naturlige fællesskaber, hen til et sted, hvor der måske engang har været noget fællesskab og sammenhold, men nu er der ikke rigtig noget.

Andre mangler deltagere i fællesskaber, de selv er involveret i (fx i boligforening) eller tænker, at det er noget de kan bruge i den forening, de selv er engageret i som frivillig:

Så vi havde [som forening] besøg af en medarbejder fra Fællesskabsby, der fortalte os, at man kunne også blive fællesskabsambassadør. Så kunne man komme ud til endnu flere mennesker. Når man møder folk på gaden, nye naboer, og hvad findes der af muligheder og aktiviteter her i kommunen. Hvor finder man noget netværk, hvis man er tilflytter. Så hvordan kunne vi så selv bruge den viden, vi har fået til at komme videre og hjælpe andre.

Endnu andre ser det som en mulighed for selv at blive del af et fællesskab og samtidig igangsætte nye ting:

Jeg manglede nogle [veninder] i Ringsted. Jeg har mødt rigtig mange af dem, der var til fællesspisning, og en af pigerne er jeg begyndt at ses med på café, og vi tager en kop kaffe og sådan noget (...) så jeg synes selve konceptet er alletiders.

For nogle fællesskabsambassadører bliver Fællesskabsbys tilbud en afgørende ressource, der hjælper dem med at igangsætte aktiviteter. En fællesskabsambassadør fortæller:

Fællesskabsbyen har nogle muligheder, som jeg ikke har med lokaler og annoncer og sådan noget.

På tværs af motivationer for at blive fællesskabsambassadør, er der også nogle, der beskriver, at fællesskabsambassadørrollen har skabt en ramme om noget, som de altid selv har praktiseret i forvejen:

Det kan jeg jo se nu, at det var jeg faktisk i forvejen. Jeg har en syklub hernede lokalt og vi har fællesspisning en gang om måneden hernede også. Jeg er med i de forskellige råd, der er her i forvejen og alle de forskellige arrangementer, de så laver også. Og jeg er også med til at gå rundt, når der kommer nye til og sige velkommen. Alt det gjorde jeg i forvejen. Som sagt, så tænkte jeg bare, man kan jo altid lære noget nyt (...) Man får jo lidt tips og tricks, og om ikke andet er det interessant at høre, hvordan andre gør.

Andre fællesskabsambassadører forklarer, at det via rollen er blevet nemmere at hjælpe andre og at række ud til andre, fordi rollen giver dem en mere tydelig platform at handle ud fra:

Det er også en måde [at sige], "Hej velkommen, jeg er naboen, og for resten jeg er fællesskabsambassadør, du siger bare til, hvis der er nogle ting, jeg kan hjælpe dig med".

Det er dog ikke alle, der aktivt fortæller, at de er fællesskabsambassadør, når de er i dialog med andre, men den formaliserede rolle betyder noget for deres egen måde at være i rollen på og at være nabo og borger i et boligområde og i foreningslivet. Det private liv og netværk og fællesskabsambassadørrollen integreres i hinanden, og fællesskabsambassadørrollen bliver en hybrid rolle, der både er formaliseret og privat, vejvisende og venskabelig, formaliseret og ligeværdig og motiveret af både at gøre noget for sig selv for lokalområdet, frivillige fællesskaber og andre borgere.

6.1.3 Oplevet udbytte ved at være fællesskabsambassadør

Nogle fællesskabsambassadører beskriver, at de er gået mere ind i rollen, end de havde forestillet sig, da de tilmeldte sig fællesskabsambassadørkurset. Det har betydning for, at de trives i rollen, og også selv får noget ud af det. En fællesskabsambassadør fortæller:

Og så havde jeg ikke tænkt så meget over ensomhedsaspektet i det, altså det her med, at man kan være opmærksom på folk, både folk, man kender selvfølgelig, men også folk, man møder. Er der nogle her, der har brug for at få vist vej ind i et fællesskab? Og tale om den del. Og jeg synes efter at have været på kurset, at det gjorde, at jeg tænkte den del mere ind i, end det jeg oprindeligt havde tænkt, at der er nogle mennesker, der har brug for, at der er nogen, der lige viser dem vej ind i noget andet.

Denne fællesskabsambassadør forklarer, at hun både hjælper på individniveau ved fx at vejlede en nabo og på et mere overordnet niveau i sit boligområde, hvor hun har været med til at lave arrangement for beboerne på tværs for at skabe mere fællesskab i området. Det giver en personlig tilfredsstillelse at kunne gøre en forskel.

Andre fortæller, at rollen og vejvisningen bliver integreret i den måde, de agerer på i hverdagen og kan komme i spil både i arbejdsmæssige, foreningsmæssige såvel som private sammenhænge. Hos dem, der meget aktivt tager rollen på sig, er den således typisk ikke isoleret til enkelte arenaer eller situationer, men bliver en mere gennemgribende måde at møde verden på. Det vil sige, nogle af fællesskabsambassadørerne udlever Fællesskabsbys vision om, at Ringsteds borgere og fagpersoner vejviser hinanden som en almindelig og integreret del af hverdagen, på tværs af sektorer og arenaer. Når den formaliserede rolle smelter sammen med den private (hybrid identitet) kan der opstå en ligeværdighed og nærhed, der er konstruktiv for vejvisning og understøttelse af fællesskaber som den hele tredelte proces 1)

kendskab og parathed til at vejlede, 2) selve vejvisningen, herunder evt. følgeskab og 3) velkomst og integration i fællesskab.

Endelig forklarer nogle af fællesskabsambassadørerne, at de også selv har fået nye netværk ud af at deltage i kursus, netværksmøder og arrangementer, hvor fællesskabsambassadører inddrages (fx Ringsted Natten, march mod ensomhed, spisefællesskab):

Det jeg har fået ud af det her, det er, at jeg har fået et netværk. Jeg har lært, hvem [af de andre fællesskabsambassadører] bor i det her område, og hvem bor i det her område. Så har vi kunnet hilse på hinanden, når vi mødes på gaden. Og lige stoppe op og sige hej.

Eksempelvis har to interviewede borgere fået kendskab til Fællesskabsby via en fællesskabsambassadør. Den ene er blevet rådet til at tage kontakt til en fællesskabsguide og har fundet vej til et fællesskab ad den vej, og den anden har fundet direkte vej til et fællesskab via en fællesskabsambassadør. Når vejen er direkte, er det ikke fællesskabsambassadørrollen, der er i fokus i borgerens beskrivelse af den hjælp, vedkommende har fået. Det er snarere 'Tanja fra brætspilsklubben', idet de netop typisk har fået en anden slags relation end den rent formelle, når fællesskabsambassadøren involverer sig ved at følges ad sammen med vedkommende. Der opstår nye netværk omkring fællesskabsambassadørerne selv, som er bundet op på relationer, venskaber og ligeværdighed snarere end den formelle rolle. Det rummer store potentialer for nye netværk for borgere såvel som fællesskabsambassadører, men det er også sårbart, da det er afhængigt af gode relationer og fællesskabsambassadørernes personlige måder at udfylde rollen på. Det er ikke alle fællesskabsambassadører, der følges med borgere ind i fællesskaber. Det opstår i relationen og konteksten og er ikke en formaliseret opgave, selvom rollen er delvis formaliseret. Den hybride og sammensatte rolle, der kan gå på tværs af arenaer kan skabe de forbindelser, der kan bane vej for vejvisning. Men det er sårbart og afhængigt af gode relationer.

Andre af de interviewede borgere er blevet vejvist ind i fællesskaber, hvor fællesskabsambassadører også deltager, og det er for nogle også blevet vejen til at blive fællesskabsambassadør. En anden hybrid egenskab ved fællesskabsambassadørrollen er, at det i deres interaktioner er svært at skelne mellem hvem, der er hjælperen, og hvem der modtager hjælp/vejvisning. Deraf ligeværdigheden. Disse borgere fortæller, at de er blevet fællesskabsambassadører efter at have opsøgt Fællesskabsby, og her er de enten blevet spurgt/opfordret af en fællesskabsguide eller inspireret af andre i det fællesskab, de har deltaget i. Og de hjælper også sig selv ved at påtage sig rollen. Eksempelvis fortæller en borger, hvorfor hun fik lyst til at blive fællesskabsambassadør efter en dialog med en fællesskabsguide, og hvorfor det giver hende noget personligt:

[Navn på fællesskabsguide] spurgte, om det ikke var noget for mig, og så tænkte jeg, fint, det lyder da egentlig meget interessant. Og så er jeg jo inde og kigge lidt og sådan. De er med til forskellige arrangementer, og hjælper til og sådan noget, og jeg synes, det er hyggeligt. Jeg har boet her i 18 år, og jeg kender mange mennesker, [så derfor] synes jeg, det er jo altid rart at lære nogle flere mennesker kende.

Fællesskabsambassadørrollen kan således have flere funktioner – det er en måde selv at blive en del af et fællesskab på, samtidig med at man får en formaliseret rolle i at hjælpe andre med at blive del af fællesskaber og en rolle som igangsætter eller facilitator af fællesskaber. Rollerne er i praksis mere hybride og fleksible, end at fællesskabsambassadørerne hjælper andre. De indgår i netværk, hvor de understøtter andres netværk og fællesskaber såvel som deres eget. De går på tværs af arenaer og sektorer, det private og det formelle smelter sammen, og de følger, og vejviser og har fokus på de fællesskaber, de selv ønsker at opbygge, og de relationer, som de selv ønsker at indgå i.

Det fremgår af vores datamateriale, at disse metoder kan skabe mange åbninger for mennesker ind i nye fællesskaber. Mens fagpersonerne er bundet af deres kerneopgave, mål og rammer har fællesskabsambassadørerne friheden til at agere efter konteksten, tilpasse sig de enkelte aktiviteter og borgere og gå på tværs af siloer, som de selv ønsker det. De fungerer som frivillige og tilpasser sig konteksten og relationerne. Det rummer både store potentialer for vejvisning og understøttelse af fællesskaber, men også indbyggede sårbarheder, herunder afhængighed af gode relationer, aktiv understøttelse af deres interne fællesskab og identitet samt opretholdelse af motivation. Ifølge fællesskabs guiderne er succesen også afhængig af deres organisatoriske rammesætning.

6.2 Foreningsrepræsentanter og frivillige som vejvisere og fællesskaber

Foreninger og frivillige er i Fællesskabsby også tiltænkt centrale roller, både i forhold til vejvisning af borgere ind i fællesskaber og som fællesskaber, der modtager nye borgere. Tanken er, at de som vejvisere i deres dagligdag er i kontakt med mange borgere og derigennem kan have et blik for at vejlede ind i andre fællesskaber. Frivillige borgere kan derfor have alle tre roller i vejvisningen, 1) de kan opbygge kendskab til andre fællesskaber, 2) de kan informere og følge, og de kan informere om fællesskaber og evt. følge borgere ind i fællesskaber, og de kan 3) byde nye deltagere velkommen. Derudover kan de opbygge og understøtte konkrete fællesskaber og arbejde inkluderende.

Fællesskabsguiderne guider foreninger og frivillige i at vejlede som en tredelt proces via oplæg, møder, kommunikation generelt og opfølgning på møder. De opsøger foreningerne, og de deltager på lokale arrangementer såsom Ringsted Natten og Frivillig Fredag, hvor igennem borgere og foreninger kan få kendskab til Fællesskabsby. For eksempel har en fællesskabsguide holdt oplæg på et større møde i den lokale afdeling af Hjerteforeningen. Derved bliver frivillige introduceret til Fællesskabsby, og det at vejlede og at udgøre et fællesskab, herunder kendskab til hjemmesiden og muligheden for at kontakte fællesskabsguiderne. Fællesskabsguiderne tilbyder også workshops og møder om 'Den gode velkomst' (se afsnit 6.3), og de opfordrer fællesskaber til at oprette sig selv/blive oprettet på hjemmesiden, herunder at udpege en velkomstværter, der tager imod nye deltagere.

Fællesskabsby er afhængige af foreninger og frivillige, idet de udgør majoriteten af byens fællesskaber og er de borgere, hvorigennem sammenhængskraften og fællesskaberne skal styrkes (kaskaden).

I dette afsnit sætter vi fokus på forskellige erfaringer med foreninger og frivillige som vejvisere og som fællesskaber.

6.2.1 Forskellige orienteringer blandt foreninger

På tværs af vores datamateriale er der forskel på tilgangen og orienteringen mellem idræts- og kulturorganisationer og de frivillige sociale foreninger. Idræts- og kulturorganisationer har typisk en motivation i at deltage ved at oprette sig på hjemmesiden, der er todelt: 1) Fællesskabsby er grundlæggende en god idé, som de gerne vil bakke op om:

Konceptet er godt, og derfor ville jeg også gerne støtte op om det og skrive foreningen på hjemmesiden (...) Nej, vi har ikke været i [direkte] kontakt med dem [Fællesskabsby], og vores medlemmer kommer andre steder fra.

2) Nogle ser Fællesskabsby og hjemmesiden som en mulighed for at rekruttere nye medlemmer. En formand for en idrætsforening udtrykker:

Vi er jo en meget lille forening, som ligger i periferien af Ringsted, så vi har svært ved at trække folk ud til os helt generelt. Så det var et forsøg på at få flere medlemmer.

De er således især orienteret mod den specifikke aktivitet, som er omdrejningspunktet i deres forening, men vil gerne støtte op om projektet ved at melde aktiviteter ind på oversigten på hjemmesiden. Mange af dem vil også gerne have nye deltagere, når blot de har hold og fysiske lokaler, der kan rumme det. Nogle gange er

de fyldt op og har ventelister. Vejvisningsmæssigt er de ikke aktivt involveret i at vise andre vej og har heller ikke en fornemmelse af, at de får nye medlemmer via vejvisning. Med forbehold for, at de gennemførte interview er foretaget på forskellige tidspunkter i pilotfasen, er der ingen af foreningerne i vores datamateriale, der har fået nye medlemmer gennem vejvisning initieret af Fællesskabsby. Det kan være tilfældigt, og de kan være uden viden om, hvor nye deltagere kommer fra, men der er eksempelvis en idrætsorganisation, der udtrykker:

Grundideerne synes jeg jo, er gode. At sige, vi vil gerne styrke fællesskabet for foreninger i Ringsted Kommune. Den tankegang, synes jeg, er god. Så hele grundlaget for det, synes jeg, er en god ide. Men jeg synes måske ikke for os i hvert fald, at det giver de helt store frugter. Selvfølgelig er jeg med på, at man ikke kan forvente at få 20 nye medlemmer eller sådan noget.

Som også fællesskabsguiderne kortlagde indledningsvist (se kapitel 3) kommer de fleste nye medlemmer, også ifølge foreningerne selv, ind i fællesskaberne gennem personlige kontakter. En enkelt af foreningerne er blevet orienteret mod Fællesskabsby via foreningsrettet vejvisning fra praktiserende læge – dvs. en praktiserende læge opfordrede respondenterne til at lægge foreningens aktiviteter ind i oversigten. En fagperson fortæller desuden, at hun har spillet en aktiv rolle i at åbne en idrætsforening op og sætte fokus på den gode modtagelse, fordi hun synes, det er vigtigt. Men de fleste respondenter har sat en holdleder eller en anden formel rolle på som velkomstvært på hjemmesiden uden at sætte fokus på rollen på nye måder. Der er også nogle af organisationerne, der aktuelt ikke er interesseret i nye deltagere, da de ikke har tilstrækkelig frivillige til at stå for aktiviteterne. De er dog bevidste om, at det kan ændre sig, og derfor vil de gerne synliggøres på hjemmesiden.

De frivillige sociale foreninger i vores datamateriale har typisk ambitioner, der er tættere på Fællesskabshusets visioner og en større kulturel parathed til at bidrage til vejvisning og inklusion af nye deltagere. De er motiveret af at være tilstede på hjemmesiden og i netværk, fordi de ser Fællesskabsby som et tilbud, som deres (ofte) målgrupper i sårbare positioner har brug for. En frivillig social forening fortæller:

Vi har jo et klientel, der om noget er ensomme. Og de søger også meget hinanden derovre til vores [...] De kommer lidt før, så de kan sidde og hygge sig. Og hvis man kan sende dem videre til Fællesskabsby [er det godt] (...) De fortæller: "Vi er kun os selv, eller vi har en lille familie". Og meget er ikke altid selvvalgt. Jeg tror det kan være svært at række ud, hvis der ikke er nogen, der kommer og hiver fat i dig. Hvis det ikke er os, der fanger dem, så gør de det ikke selv, når de har det svært (...)

Men selv på det sociale område kan det for foreningerne være svært at bringe fællesskaber på banen, hvis kontakten til borgerne omhandler noget andet. En foreningsrepræsentant fortæller:

Man skal også være opmærksom på, at de kommer fra noget helt andet, så man skal lige gå lidt på listesko for ikke at gå over deres grænser. Og sige: "Hov, du kunne godt lige have brug for". Så det er lidt den måde, vi har kunnet bruge det på. At de kort vi har fået, dem formidler vi videre med et lille ord med på vejen. Og er der så noget, så hiv fat i os.

Som forening ser de sociale foreninger således ikke nødvendigvis sig selv som 'endemål' i vejvisningskæden, som det er tilfældet for idrætsorganisationerne i vores datamateriale. Men selvom de frivillige sociale foreninger typisk ser fællesskaber som tæt relateret til deres egne målgrupper og kerneopgave, så kan det stadig være vanskeligt at få vejvisning indlejret som en tredelt proces i hverdagen. Det kan føles svært at bringe fællesskaber på banen, men det er også et spørgsmål om tid, kultur og vaner: En anden foreningsrepræsentant udtrykker:

Der er muligheder i det, det er også noget, vi skal have inkorporeret i vores arbejde. Vi skal lige huske det. Det er jo stadigvæk meget nyt, så vi skal bare lige have det skrevet bag øret nogle gange, hov, vi har jo det her [redskab].

Det er dog gennemgående for repræsentanter for de frivillige sociale foreninger, at de i lighed med fællesskabsambassadørerne, er involveret i vejvisning på flere niveauer samtidig: som fagperson på arbejde, som frivillig i foreningsregi og som privatperson. Selvom det er vanskeligt at integrere, kan de vejlede i flere roller. Nogle har fx delt materiale ud om Fællesskabsby i deres forældres boligområde og/eller gennemført digital vejvisning, når de 'møder' andre på sociale medier, der udtrykker ønske om at indgå i fællesskaber. Der er i vores datamateriale også et eksempel på en ildsjæl med dobbelt ophæng i foreningsregi – både idrætsforening og frivillig social forening. Hun arbejder for at gøre idrætsforeningen mere orienteret mod at åbne op og orientere sig mod at få inkluderet nye medlemmer – fx ved at få Fællesskabsby ud til generalforsamling for at øge opmærksomheden og ved at 'skubbe' til forestillinger om foreningers rolle:

Så det her med modtagelsen og at hjælpe folk ind, det har jeg stødt på ret meget, og der synes jeg potentialet i idrætsforeningerne er endnu større. Og der føler jeg, at Fællesskabsby har påvirket vores måde at arbejde på og vores måde at tænke på, og hele det der med modtagelsen. Det har fået meget mere opmærksomhed og kærlighed fra vores side. [...] Fordi når vi selv har det godt, så lukker vi os omkring os selv.

Der er en tendens til, at stærke fællesskaber lukker sig om sig selv, og langt de fleste idræts- og kulturorganisationer er orienteret mod deres aktivitet, og denne respondent vil gerne åbne mere op. Vi ser således også blandt foreningerne, i lighed med fagpersonerne, at det er personafhængigt og personbåret, hvor stor en parathed de har, og hvor åbne de enkelte foreningsrepræsentanter er over for at arbejde aktivt med at vejlede (informere) og byde nye deltagere velkommen. Hvis de frivillige foreninger skal engageres i at arbejde med modtagelse af nye medlemmer, kræver det, at der er en ildsjæl til at gribe agendaen lokalt og arbejde videre med den. Ligesom for de fleste af fagpersonerne ligger vejvisning og fokus på modtagelse typisk længere væk fra kerneopgaven i en idræts- og kulturforening end i en forening, der har socialt arbejde og inkluderende fællesskab som omdrejningspunkt. Ligesom med fællesskabsambassadørerne virker hybride identiteter, hvor repræsentanterne fra foreningerne indtager flere roller, konstruktivt for vejvisningen og for velkomsten af nye medlemmer. I foreninger, der ikke har sociale formål, er det, i lighed med fagpersonerne, personafhængigt, hvorvidt der er en repræsentant, der gerne vil arbejde med på Fællesskabsbys visioner. Det stiller krav om, at Fællesskabsby videreudvikler på, hvordan foreninger og fællesskaber kan inddrages og involveres i Fællesskabsby på deres egne præmisser. For eksempel gennem en tættere tilknytning til projektets metodeudvikling.

6.2.2 Netværk afgørende for fællesskaberne

For alle typer af foreninger og organisationer er netværk foreningerne imellem og med kommunale repræsentanter afgørende og derfor også en motivation for at deltage i Fællesskabsby og fx deltage i den lokale følgegruppe. Det gælder både engagementet i eksisterende netværk (fx dialogmøder mellem frivillige foreninger i kommunalt regi) og nye (Fællesskabsbys følgegruppe), hvorigennem foreninger og organisationer kan dele erfaringer og viden om sig selv og hinanden og derved styrke deres kapacitet. Vi ved også fra andre undersøgelser, at netværk kapacitetsopbygger foreninger og organisationer (Espersen et al., 2018; Espersen et al., 2022). En foreningsrepræsentant siger:

For mig har det mest været de her møder i følgegruppen, jeg har været med til. Og det mest værdifulde for mig, det har nok været mødet med de andre aktører. Fordi jeg sidder i nogle forskellige netværk. Og i denne her følgegruppe, der har jeg mødt nogle andre mennesker end i nogle af de andre netværk, jeg kommer i. [...] Jeg synes jo generelt, at når foreninger mødes, er det dejligt at høre, hvad der sker, og det er også typisk sådan, at der opstår nye samarbejder. Jeg har også mødt nogle mennesker, som jeg har skrevet på en liste, fordi jeg tænker, jeg lige må ringe til dem om et eller andet.

Som det fortælles i interviewuddraget, er der på samme måde flere af foreningsrepræsentanterne, der udpeger netværket mellem frivillige organisationer som et vigtigt udbytte af deres deltagelse i Fællesskabsby. En organisationsrepræsentant forklarer, at de gennem netværk med andre lokale aktører både kan sprede budskabet om deres egen sag og høste viden og netværk:

Vi kommer til de der møder, og så delagtiggør vi de andre i, hvad vi selv går og laver. Hvad er der på et [organisationens type], og hvad er det for en service, vi kan levere. Og så er det på skift, hvem der holder oplæg. Homestart har fx holdt oplæg for ikke så længe siden. Og det er jo også sådan en organisation, at hvis ikke du kender den, så ved du ikke så meget om den. Det er jo sådan noget, jeg skriver mig bag øret. Der findes noget der hedder Homestart. Det vidste jeg godt, men lad os nu sige, at vi ikke vidste det, så ville det være en god ting [som vi kan henvise til]. Det er det samme med Røde Kors, der holder sommerlejr. Så har de kontaktet os og spurgt, om vi har nogle børn, der kunne forestille sig at være med der. Så det er på den måde, vi har samarbejdet om forskellige løsninger. Så det er på den måde, vi har brugt det. Og det har fungeret rigtig godt.

Netværkselementet er således et væsentligt og vigtigt element på foreningsniveau, da det beskrives som en motivation for at deltage og en direkte gevinst i forhold til den måde, de er organiseret og arbejder på. Det kan styrke fællesskabernes parathed til at bidrage til vejvisning som en tredelt proces. For eksempel udtrykker en foreningsrepræsentant:

Det fungerer på en meget fin måde, og der er ret mange altså. Vi holder møder og lærer rigtig meget om hinanden, så jeg har kun godt at sige om det her med, at der er en platform, som man kan tage afsæt i. Men det kræver, at det bliver styret. Det er ikke noget, der kører af sig selv.

Det er nødvendigt, at der bruges ressourcer på faciliteringen, og foreningerne har ikke ressourcer til at drive det selv.

Foreningsrepræsentanterne peger i øvrigt på tre overordnede udviklingspotentialer i forhold til anvendeligheden af Fællesskabsby, som initiativ. Det første er bedre funktionalitet/søgbarhed/overblik på hjemmesiden, der ville gøre det nemmere at finde et relevant tilbud til den enkelte:

Fordi man kan sige, at det har været en succes, at der er over 200 tilbud. Men i det der er 200 tilbud, stiller det også nogle krav til overskueligheden og funktionaliteten af hjemmesiden, som jeg synes kunne være spændende at give noget opmærksomhed.

Det næste er, at man med fordel kan sætte fokus på at følge op, når man har vejvist (informeret). De påpeger, i lighed med flere fagpersoner og fællesskabsguider, at det for mange mennesker kræver vedholdenhed, gentagelser og opfølgning, før man får taget kontakt og taget det første skridt henimod at indgå i et fællesskab – et postkort er ikke nødvendigvis nok. I lighed med det flere fagpersoner siger, fortæller foreningsrepræsentanter også, at det for mange ikke er tilstrækkeligt *kun at pege* på et fællesskab (informere):

Man skal huske at vende tilbage igen til dem, der fået ting [postkort m.m.] uddelt. Og sige fik du kigget på det? Kan vi gøre noget? Kan vi finde dig en makker, så I tager afsted to sammen? Fordi jeg tror for mange, er det det med at gøre det alene. Det er i hvert fald det, jeg hører ude hos os, eller når jeg læser på Facebook, når der er nogen, der efterlyser noget, siger de, jeg kunne godt tænke mig at tage til det her, men jeg bryder mig ikke om at gøre det alene. Og det er altså mega stort at stille sig frem og sige, at man ikke tør gøre det alene.

Der er behov for følgeskab til fællesskaber sammen med informationen. Endelig peger enkelte foreningsrepræsentanter på – i lighed med flere fagpersoner – at det ville være en styrke for projektet, hvis man også inkluderede 0-18-årige som målgruppe, da der er en stor del af byen, man ekskluderer, når der ikke er fokus på børn eller børnefamilier.

For foreningsrepræsentanternes vedkommende er der således, som blandt nogle fagpersoner, store forskelle på, hvorfor og hvordan de orienterer sig mod Fællesskabsby. Det afhænger af, hvilken type organisation de repræsenterer, deres personlige motivation og interesse, og i hvilket omfang de indtager flere og mere hybride roller. Der er derfor både forskelle og ligheder i foreningsrepræsentanternes og fagpersoners orienteringer i forhold til Fællesskabsby.

Figur 6.1 illustrerer foreningsrepræsentanternes og fagpersoners årsager til at orientere sig mod Fællesskabsby og vejvisning.

Figur 6.1 Foreningsrepræsentanternes og fagpersoners årsager til at orientere sig mod Fællesskabsby/vejvisning

Kilde: VIVEs datamateriale.

De store forskelle i motivation for at deltage er afgørende for Fællesskabsbys gennemslagskraft, også blandt foreninger og fællesskaber.

6.3 Den gode velkomst i fællesskaberne

Et væsentligt led i vejvisning som en tredelt proces er velkomsten som ny deltager i fællesskabet. Styrkelse af borgernes deltagelse i fællesskaber er ikke kun afhængig af vejvisning og til fællesskabet, men også af, at nye deltagere inkluderes i fællesskabet, når de starter. Her har Fællesskabsby arbejdet med at sætte fokus på den gode velkomst i fællesskaberne. Dels ved at fællesskabsguiderne tilbyder workshops og dels ved at opsøge og gå i dialog med fællesskaberne om velkomst og opfordre

dem til at udpege en velkomstværter i præsentationen af deres fællesskab på hjemmesiden.

Det fremgår af fællesskabsguidernes egen dokumentation, at der i juni 2024 er 290 fællesskaber oprettet på hjemmesiden. 108 af dem er fællesskaber med velkomstværter. Som nævnt fortæller flere respondenter, at de angivne velkomstværter er holdledere eller nøglefrivillige i foreningerne, der i forvejen har en koordinerende rolle i foreningen.

Der er ifølge projektets egen dokumentation en større del af foreningerne, der har angivet velkomstværter på hjemmesiden, end der er foreninger, der har taget imod tilbud om at deltage i workshop om 'Den gode modtagelse'. Det har vist sig at være vanskeligt for foreninger at tage imod en sådan formalisering. Der er afholdt 3 workshops i foreninger pr. april 2024.

Sekretariatsleder og fællesskabsguide bekræfter i interview, at det har været meget svært at motivere de etablerede foreninger til at arbejde med at sætte fokus på den gode velkomst. Fællesskabsguiderne beskriver, at de etablerede foreninger er presede på ressourcer og har svært nok ved at rekruttere nok frivillige til at løse de grundlæggende opgaver. Desuden er det at byde nye medlemmer velkommen ofte en uformel og personbåren opgave, ikke en systematisk og formaliseret del af foreningernes fokus og arbejde. Det er i overensstemmelse med, at vejvisning for fagpersoners og fællesskabsambassadørers vedkommende også er afhængig af den enkeltes personlighed. Derudover er det også en udfordring for foreningernes deltagelse i Fællesskabsby, at der ikke findes en udbygget infrastruktur for samarbejder på tværs. Kommunen faciliterer et netværk mellem foreninger og kommunen på det sociale område, men der er ikke et frivilligcenter i Ringsted, der faciliterer foreningernes interne netværk, kapacitetsopbygning og videndeling, og det er alene enkelte årlige møder, hvorigennem foreninger og professionelle aktører (kommune, primær sundhedssektor, uddannelsesinstitutioner) møder hinanden.

Interview med fællesskabsguiderne viser, at det også er vanskeligt for dem at støtte foreningerne. Dels har de mange andre opgaver, dels oplever de det som en vanskelig balancegang at gøre modtagelsen af nye medlemmer, der har brug for fællesskab, relevant for foreningerne. En fællesskabsguide fortæller:

Det er en balancegang, så foreningerne ikke føler, at de får påduttet en kommunal opgave, som de siger: "Det er da ikke vores opgave at stå og hjælpe en borger med angst... vi er en cykelklub, ikke".

Fællesskabsguiderne fortæller i interview, at foreningerne ikke vil pålægges en ekstraopgave. Det er et dilemma for foreningerne, der for manges vedkommende samtidig gerne vil have nye medlemmer og frivillige men ikke vil påtage sig opgaven

med at inkludere borgere med særlige behov. For mange foreninger kan det udfordre deres sag og fokus, hvis de i øvrigt skal tage særlige hensyn. Flere foreningsrepræsentanter giver udtryk for, at inklusion af nye borgergruppe ikke er en opgave, som de finder relevant for foreningen, eller at de selv er kompetente til at løfte (det tredje led i vejvisningsprocessen). Det bekræftes af flere andre undersøgelser (Erdvik & Ervik, 2022).

Fællesskabet skabes på baggrund af, at deltagerne deler interesse for aktiviteten og kommer ind ad den vej – og ofte gennem netværk i lokalsamfundet. Derudover er der som nævnt, mange repræsentanter for foreninger i vores data, der udtrykker, at de ikke har plads til flere deltagere. Det fremgår af interview, at mange foreninger, organisationer og fællesskaber bredt i Ringsted har vanskeligt ved at bidrage til Fællesskabsby. Flere af dem – som egentlig gerne ville – har svært ved at finde ressourcerne. Fællesskabsguiderne har i kontakten med foreningerne lært, at det er svært for dem at gøre mere, end de gør i forvejen. En fællesskabsguide fortæller:

Altså, der er jo ikke ressourcerne, kan man sige. Lige nu har de jo et kæmpe issue, ikke kun i Ringsted men jo generelt, at foreningerne har svært ved at rekruttere de der faste frivillige og har svært ved at få folk til bestyrelserne. Så på den måde er foreningerne også på mange måder i forvejen underdrejet. Så vi skal jo ikke opleves som sådan et eller andet ekstra, de skal eller noget, der tynger.

Vi ved fra anden forskning, at foreninger og organisationer primært er optaget af deres egen sag, og at det kan være svært for dem eller virke direkte i konflikt med deres værdier, hvis de også skal tage hensyn til nye målgrupper med særlige behov og/eller interesser, herunder evt. nye deltagergrupper, der skal vises hensyn til, og som skal bydes velkommen (Erdvik & Ervik, 2022). Andre organisationer og foreninger har både interesse for og ressourcer til at arbejde aktivt med inklusion af nye borgergrupper. Vi ved også fra forskning, at for at engagere foreningerne, kan det være nødvendigt at involvere dem i den samlede udviklingsfase og ikke alene som et inkluderende fællesskab, for enden af en proces (Tortzen, 2016; Espersen et al., 2018).

En foreningsrepræsentant fortæller, at de er blevet inviteret til workshop om 'den gode modtagelse', og hvorfor de har valgt at takke nej:

Jo jo, det har vi fået [invitation], men man har ikke tid til at læse det hele. Vi ved godt i vores forening, hvordan vi byder nye medlemmer velkommen osv.

Denne respondent ønsker ikke yderligere og oplever det ikke relevant, at lære noget om den gode velkomst af nye. En anden foreningsrepræsentant betoner ligeledes, at han allerede er god til at byde velkommen:

Det her falder helt naturligt for mig, når der kommer nogle og spørger, så er det helt naturligt for mig at byde folk velkommen.

Men der er også foreninger blandt respondenterne, der oplever, at det er relevant at blive bedre til at tage imod nye. Men det er som regel ikke et tema, som de bruger ressourcer på at blive bedre til. Enkelte har haft en fællesskabsguide på besøg en enkelt gang for at fortælle, men ellers gør de fleste ikke brug af tilbuddet.

Foreningerne blandt respondenterne er således mere optagede af at netværke med andre aktører og derigennem få kendskab til, hvad der rører sig i lokalområdet, adgang til nye deltagere og frivillige, ny viden og nye samarbejder. At indgå i netværk bliver af mange foreningsrepræsentanter anset for at være en mere effektiv vej til vækst, både hvad angår viden og ressourcer og adgang til nye deltagere og frivillige.

Fællesskabsby kan involvere foreninger og fællesskaber yderligere gennem facilitering af deres netværk med hinanden og med professionelle aktører samt ved i højere grad at etablere aktiviteter, der kapacitetsopbygger foreninger og fællesskaber og tager udgangspunkt i deres egne interesser. Derved øges deres parathed til at bidrage til vejvisning.

7 Sociale øvebaner og facilitering af netværk

Ud over at agere som guide udi fællesskaber i Ringsted bruger fællesskabsguiderne tid på at netværksfacilitere og åbne boligområder op og understøtte nye fællesskaber og sociale øvebaner, som metodiske greb for at vise vej til fællesskaber og motivere andre til at vejvise ind i fællesskaber, som en tredelt proces. Forskning bekræfter, at det nogle gange kan være nemmere at skabe nye fællesskaber end at komme ind i og blive en del af allerede eksisterende, der kan virke lukkede i praksis (Elsborg et al., 2019; Nielsen & Sørensen, 2017).

Som både fællesskabsguider og foreningsrepræsentanter gør opmærksom på, så er netværk mellem foreninger og aktører og sammenhænge og overgange imellem aktiviteter kapacitetsopbyggende for fællesskaber og adgange til fællesskaber. Det gælder ikke kun i boligområderne (åbne boligområder op som metodisk greb), men i og omkring lokalområder generelt. Det er ofte via netværksforbindelser og kendskab, at mennesker finder vej til fællesskaber (af sig selv), og det er via netværk, at foreninger opbygger kapacitet (Espersen et al., 2018; Espersen, et al., 2022).

Ud over de borgere, som finder vej gennem netværk eller vejvisning, er der, som både foreningsrepræsentanter, fagpersoner og fællesskabsguider gør opmærksom på i interview, også borgere med behov for fællesskaber, som har vanskeligt ved at række ud efter fællesskaber, selvom de vejvises. Derfor opererer fællesskabsguiderne med begrebet 'sociale øvebaner'. som de forklarer som midlertidige fællesskaber, som borgere, der kan have vanskeligheder med at opsøge eller deltage i andre allerede eksisterende fællesskaber, kan deltage i og øve sig på i en overgang til andre og mere permanente fællesskaber. Ifølge fællesskabsguiderne er det et behov, der har vist sig undervejs.

I det følgende analyserer vi 1) fællesskabsguiderne som netværksfacilitatorer og 2) de sociale øvebaner, som projektet har sat i gang.

7.1 Fællesskabsguider som netværksfacilitatorer

Fællesskabsguiderne arbejder, i lighed med enkelte kommunale medarbejdere, fx frivilligkonsulent og aktivitetsmedarbejder, med at facilitere netværk blandt aktører. En fællesskabsguide forklarer, hvorfor det er et væsentligt metodisk greb for Fællesskabsby:

(Vi afholder) møder omkring nogle fællesskabende aktiviteter, altså bygger bro imellem de forskellige parter. Hvis der opstår nogle behov, eller der viser sig nogle behov, så kan vi sige: "Nå men det er faktisk det samme behov, de har ude i boligområdet. Så kunne man ikke koble jer to sammen og lave et eller andet?" Så det ikke er os, der laver det, men så man har den viden, der skal til for at koble nogen sammen i civilsamfundet. [...] Jeg tror noget af det, vi har fundet ud af, er, vi har ikke så meget fokus på og skulle starte en masse nye fællesskaber, som at skulle spæde til og understøtte de eksisterende fællesskaber. [...] Det der med, at vi er knudepunkt, som på en eller anden måde, kan se der er noget herhenne, der kunne spille godt sammen med det her.

Ved at understøtte netværk mellem eksisterende fællesskaber og aktører understøtter fællesskabsguiderne adgangen til fællesskaber og kapacitetsopbygningen af fællesskaberne. Dels er det forventningen, at fællesskaberne bliver stærkere, dels får de enkelte aktører bedre kendskab til hinanden og kan inspireres af hinanden, udvikle aktiviteter sammen og vejlede til hinanden. Der er også muligheder for, at der skabes sammenhænge og overgange mellem organisationer, så borgerne nemmere kan bevæge sig fra eksempelvis kommunalt fagligt støtte til civilt fællesskab. Det sker fx, når idrætsorganisationer og patientforeninger bruger lokaler og maskiner i det kommunale Sundhedshus og samarbejder med fysioterapeuter og andre fagpersoner. Ud over at borgerne har mere umiddelbar adgang til fællesskaber, kapacitetsopbygges foreninger og organisationer generelt af netværk, hvorigennem de får både viden, ressourcer og deltagere. Her er det fællesskabsguidernes erfaring, at det er vigtigt at bruge de strukturer og aktører, der allerede findes frem for at opfinde nye. En fællesskabsguide fortæller:

Vigtigheden af, at skulle træde ind i det, der allerede er. At bruge nogle af de eksisterende rammer og vigtigheden af det her med, at folk er lidt underdraget de forskellige steder, ikke. Så det skal være noget folk ikke taber pusten over så hurtigt.

At facilitere netværk handler om: 1) at understøtte foreningernes og fællesskabernes kapacitetsopbygning, 2) få øje på, hvor der mangler fællesskaber og 3) at sikre kontinuerlig opbakning til projektet samt viden om, hvordan borgere og aktører oplever Fællesskabsby og 4) understøtte sammenhænge og overgange mellem arenaer, så borgerne får nemmere adgang til fællesskaber. En fællesskabsguide fortæller:

Så det er ikke kun at vejlede ind i fællesskaber, men også at blive klogere på, mangler der en kaffeklub herover? [...] og sikre opbakning fra borgerne ved at tage ud og holde oplæg i afdelingsbestyrelser. Nu skal jeg ud til to grundejerforeninger her i denne her uge, og ligesom sikre, at de er med, og at de er inddraget, og høre, hvad de tænker om projektet og sørge for

at få deres input og få viden om, hvor de tænker, de kunne have behov. Så også sikre opbakning, på en eller anden måde.

Netværksfacilitering er således et mere mangefacetteret greb end vejvisning som en tredelt proces. Men netværksfacilitering indeholder også vejvisning og er også et bidrag til kaskaden, idet netværk skaber kendskab og sammenhænge. En fællesskabsguide betoner, at nogle bruger lige så meget tid på at tilkoble aktører som at vejlede konkrete borgere, mens andre især arbejder på borgerniveau:

Der er også den, der brobygger rolle, at forbinde foreninger med personer og personer med personer og fagpersoner med personer. Det synes jeg også er en kæmpe del af arbejdet, hvor vi har større kendskab og mange flere kontakter. Vores netværk er blevet større, derfor bliver det også en større del af vores arbejde, at forbinde folk med hinanden.

I takt med projektets udbredelse og forankring i Ringsted er netværksfaciliteringen blevet en voksende del af fællesskabsguidernes arbejde. Det sker eksempelvis når en fællesskabsguide identificerer, at det er behov for at øge tilgængeligheden af foreninger i de almene boligafdelinger – åbne boligområderne op. Fællesskabsguiden fortæller:

[Der er behov for at] øge tilgængeligheden for nogle af dem, som har svært ved at rykke sig for fællesskaber. Det gør vi også ved at få [foreningerne] ind i boligområderne. Det her med at få foreninger osv. ind i de almene boligområder. Det er mere trygt at være sammen med nogle naboer – hele tiden tænke ind i, hvordan kan vi øge tilgængeligheden for dem, der synes, det er svært at troppe op i et nyt fællesskab på forskellig vis. Vi kan se, at det ikke sker af sig selv.

Netværksfacilitering er således et metodisk greb, der er ligeså vigtigt som vejvisningen som en tredelt proces. Netværksfaciliteringen har også en mere direkte impact på de organisatoriske strukturer, idet det også handler om at skabe overgange og sammenhænge mellem arenaer, hvor igennem aktører får øje på hinanden og lærer af hinanden. Vejvisningen i sig selv kan gennemføres som kontakter mellem enkelt-individer. Hvis man afgrænset peger på fællesskaber (henviser til hjemmeside og uddeler materialer) og evt. følger og sørger for god velkomst i et fællesskab, har man ikke brug for det samme omfang af institutionelle løsninger. Men ifølge samtlige respondentgrupper er det ikke tilstrækkeligt at vejlede som en tredelt proces. Fællesskabsguiderne er opmærksomme på behovet for institutionelle løsninger, organisatorisk forankring, sammenhænge mellem arenaer og samarbejder og netværk. Det fremgår af vores data, at netværksfaciliteringen påvirker de enkelte organisationer mere i retning af åbenhed end rådgivning i relation til vejvisning.

7.1.1 Andre netværksfacilitatorer

Nogle respondenter bemærker, at der i funktionen som netværksfacilitator er en del overlap til kommunens og nogle af boligselskabernes facilitering af netværk, fx en frivilligkonsulent i kommunen og et projekt om fællesskaber i DAB. Fællesskabsguiderne har i den forbindelse været meget opmærksomme på at samarbejde med andre netværksfacilitatorer i Ringsted frem for at udføre det samme arbejde parallelt. For eksempel har en kommunal aktivitetsmedarbejder et stort netværk og har delt dette med fællesskabsguiderne. Hun fortæller:

Jeg er jo blevet kontaktet meget i forhold til, at jeg jo sidder med rigtig meget netværk i Ringsted Syd især. Og det har været med sigte på, hvordan det har kunnet få en god indgangsvinkel ind til både borgere og foreninger til at kunne udføre deres projektarbejde, kan man sige.

Andre kommunale medarbejdere har også kontakt til foreningslivet og faciliterer og understøtter samarbejder, og her har det været væsentligt at drøfte snitflader og roller. Samtidig er der flere, der bemærker, at Ringsted Kommune ikke har et frivilligcenter, der kan facilitere foreningernes netværk. Derfor er der behov for flere facilitatorer, og fællesskabsguiderne har et bredere fokus end de kommunale konsulenter og traditionelle frivilligcentre. Fællesskabsguiderne har fokus på *alle borgere og aktører* over 18 år i et lokalområde og ikke alene på foreninger og fællesskaber. Det er derfor en bredere og mere kompleks netværksfacilitering, der møder mange strukturelle barrierer i relation til sektoropdeling. Det er vanskeligt at facilitere fællesskaber på tværs, da mange aktører kun har øje for deres egne mål, og strukturelle faktorer spænder ben for samarbejder på tværs.

Barrierer er også, når man i de almene boligafdelinger ikke har tilladelse til, at andre end beboerne bruger beboerlokalerne. Afdelingerne kan få dispensation i projektperioden til, at borgere udefra gerne må deltage i aktiviteter i beboerhuset. Men en afdelingsbestyrelse i vores datamateriale vurderer ikke, at de vil gøre det på en dispensation i en kort periode. Det vil være alt for vanskeligt at skulle åbne op i en periode for senere at lukke ned igen og fortælle folk, at de ikke længere må benytte beboerhuset. Det vanskeliggør ambitioner om, at åbne boligområderne op og lave aktiviteter på tværs af villakvarterer og de almene boligafdelinger. Dertil kommer krav om registreringer, som en repræsentant for afdelingens bestyrelse ikke ønsker at pålægge de frivillige.

7.2 Spisefællesskaber og andre understøttede fællesskaber

Oprindeligt var det en målsætning, at Fællesskabsby skulle starte 20 nye fællesskaber op. Ifølge fællesskabsguiderne har der imidlertid været mere behov for at understøtte kendskab og adgang til eksisterende fællesskaber (og sammenhænge og overgange mellem disse og offentlige tilbud) end for at opbygge nye. Men indimellem har der også vist sig at være behov for nye fællesskaber, som fællesskabsguiderne har understøttet. Det gælder især i forhold til borgere, som kan have svært ved at komme ind i de etablerede fællesskaber. Men det gælder også hensynet til særlige ønsker. Som det fremgår af kapitel 5 om fagpersoner, er der en del kommunale fagpersoner, der vurderer, at der er brug for mere fokus på fællesskaber for sårbare målgrupper. Forskning bekræfter, at det nogle gange er nemmere at opbygge nye fællesskaber end at komme ind i eksisterende fællesskaber, der kan virke lukkede (Elsborg et al., 2019; Nielsen & Sørensen, 2017). For eksempel har en af fællesskabsguiderne understøttet opstart af beboerkaffe blandt en gruppe beboere i et alment boligområde. Fællesskabsguiden fortæller:

De er startet op for et par uger siden. Første beboerkaffemøde, det var nogle beboere, der havde givet udtryk for, at de gerne ville starte en kaffe-klub i Sønderpark, og så tog jeg fat i dem. Og så mener jeg, vi har holdt 4 opstartsmøder, hvor vi har talt om, hvordan de kunne gå til det og starte det op. Og det har været en længere proces, og det er jo ikke bare lige.

På samme måde har fællesskabsguiderne understøttet en lektiecafé, der har haft brug for hjælp til at indhente børneattester, trykke flyers til arrangementer og agere sparringspartner. Den type af støtte, som foreninger almindeligvis får hos frivilligcentre. Fællesskabsguiderne har også understøttet gå-holdet sammen med sundhedskonsulenter i kommunen. Ambitionen er, at det bliver selvkørende. En fællesskabsguide fortæller:

Nu er vi gang med at oprette et gå fællesskab sammen med sundhedskonsulenterne, hvor man laver noget gå fællesskab omkring dem fra sundhed og træning, der deltager i en periode, indtil det kører, og så rykker det hen i boligforeningen. Sådan at det gerne skulle være selvkørende efter måske et halvt år.

Det fremgår af VIVEs observationer, at gå-holdet faciliteres af enten fællesskabsguider eller sundhedskonsulenter i kommunen. Når disse ikke er med, trækker deltagerne sig. For nuværende er det således ikke bæredygtigt uden denne rammesætning.

Sidst, men ikke mindst har fællesskabsguiderne i samarbejde med fællesskabsambassadørerne startet spisefællesskaber som midlertidige fællesskaber for borgere, der har svært ved at komme til de etablerede fællesskaber. Mens deltagerne spiser, kan de blive introduceret til andre fællesskaber, og der er mulighed for, at nogle af fællesskabsambassadørerne kan følge borgere hen i andre fællesskaber. Når man spiser sammen, er der gode muligheder for at vejlede, og hvis der opstår gode relationer mellem deltagerne (herunder fællesskabsambassadørerne), kan borgerne vises til fællesskaber. Fællesskabsguidernes rolle er at skabe rammen omkring spisefællesskaber, gå-klubber og lignende.

De sociale øvebaner har den udfordring, at de er midlertidige. Det vil sige, at de stiller krav om, at de deltagende borgere skal guides eller følges over i andre fællesskaber. Aktuelt har der været enkelte arrangementer med spisefællesskab, og det er endnu for tidligt at analysere erfaringerne med brobygning over i andre fællesskaber.

8 Kommunikation

Kommunikation er et af de væsentlige metodiske greb i Fællesskabsby, da projektets gennemslagskraft er afhængig af, at både borgere og aktører bredt har kendskab til og tager ejerskab til projektet. Ud over en kontinuerlig kortlægning og dialog med borgere og aktører bredt (se kapitel 3) anvender Fællesskabsby derfor en lang række af kommunikationsmetoder, der er væsentlige for at øge tilgængeligheden til fællesskaber – både for borgere og fagpersoner. En fællesskabsguide udtrykker:

Man skal ikke negligere den indirekte kontakt i form af info-materiale, flyers etc. Da det er med til at synliggøre projektet. Hvis det hele afhæng af personlig kontakt med borgerne, var projektet ikke bæredygtigt.

I dette kapitel analyserer vi, hvordan kommunikation via 1) hjemmeside, 2) materialer i øvrigt og 3) Facebook udspiller sig i Fællesskabsby.

8.1 Hjemmesiden

Fællesskabsby har udfærdiget en hjemmeside, der rummer en række historier om borgere, der har fundet vej til fællesskaber. Hjemmesiden rummer også inspiration og information om Fællesskabsby og kontaktinformationer på fællesskabsguiderne, og så rummer den oversigt over fællesskaber. En fællesskabsguide fortæller:

Vi prøver også nogle digitale strategier. Sociale medier, at gøre folk opmærksomme på vores hjemmeside, og det er jo egentlig også en vejvisning, vi laver, ved at prøve at få folk ind den vej igennem. Det er jo ikke alle, der skal tage [personlig] kontakt til os, det er ikke et succeskriterie for alle. For nogle vil det bare være nok at synliggøre muligheden for at finde frem til det rette fællesskab [på hjemmesiden].

Fællesskabsguiderne fortæller i interview, at hjemmesiden henvender sig til borgere i Ringsted, der selv kan opsøge fællesskaber. Det er "en vejvisning for de mange" samt et redskab for aktører og borgere, der vil vejlede andre. Sidst, men ikke mindst er det en synliggørelse af Fællesskabsby, der kan bidrage til at engagere både borgere og fagpersoner i Fællesskabsbys mission.

Fællesskabsguiderne har løbende indsamlet data vedrørende brug af hjemmesiden. Mod slutningen af projektets pilotfase fremgår det af projektets dokumentation, at der er 290 foreninger på hjemmesiden.

Det fremgår af interview med fællesskabsguiderne, at der løbende er kommet flere fællesskaber på hjemmesiden, og at de enkelte fællesskaber selv kan registrere sig på hjemmesiden. Derudover indebærer det en kontinuerlig arbejdsindsats at opdatere hjemmesiden for fællesskabsguiderne.

I Tabel 8.1 kan vi se, at antallet af besøgende på hjemmesiden er steget over tid, i takt med at projektet er blevet mere kendt i Ringsted.

Tabel 8.1 Besøg på Fællesskabsby.dk

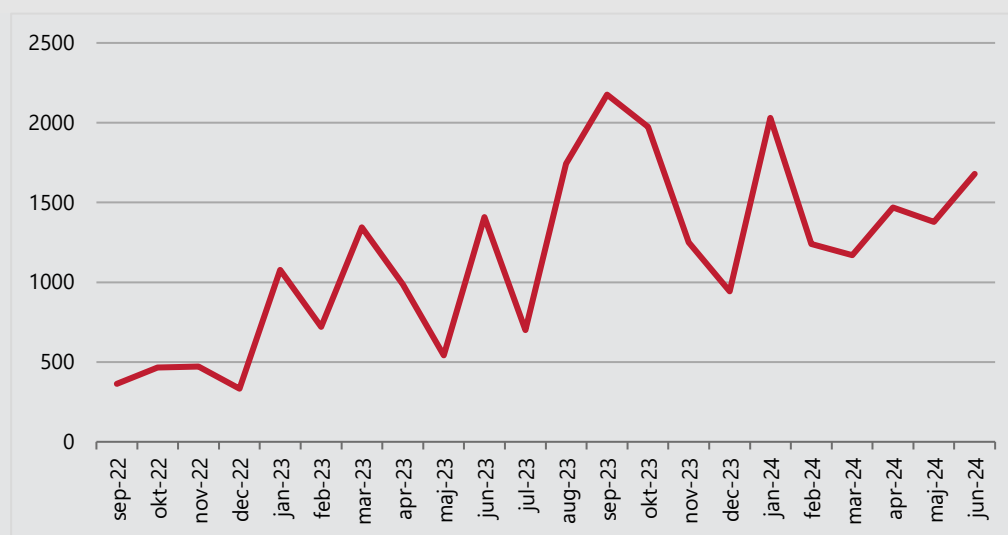
Måned	Besøg på hjemmesiden	Opslag på facebook	Andre aktiviteter
Sep-22	364	1	
Okt-22	466	5	
Nov-22	471	4	
Dec-22	333	1	
Jan-23	1.078	2	
Feb-23	720	1	x
Mar-23	1.344	5	x
Apr-23	988	2	
Maj-23	542	1	
Juni-23	1.408	5	x
Jul-23	700	2	
Aug-23	1.744	7	x
Sep-23	2.176	8	
Okt-23	1.974	9	x
Nov-23	1.250	7	
Dec-23	944	10	
Jan-24	2.031	5	x
Feb-24	1.240	4	
Mar-24	1.170	5	
Apr-24	1.469	7	x
Maj-24	1379	4	
Juni-24	1680	5	
I alt	25.471	100	

Anm.: Andre aktiviteter dækker over dør til dør-besøg, oplæg, uddeling af flyers, workshops m.m. Foretaget af fællesskabsguider.

Kilde: Fællesskabsbys dokumentation, Fællesskabsbys Facebookside.

Tabellen viser antal besøgende på hjemmesiden "Fællesskabsby.dk" i perioden september 2022 – juni 2024. De to kolonner i højre side af tabellen viser, hvor mange Facebook-opslag og andre aktiviteter, der er lavet i de pågældende måneder. Her ses det, at antallet af besøgende på hjemmesiden ikke blot stiger over tid, men også stiger i perioder med anden aktivitet. Dette kan ikke siges med sikkerhed at have en sammenhæng, dog virker det til, at besøgsantallet stiger, når anden aktivitet sker ved siden af. Grafen i Figur 8.1 visualiserer udviklingen af hjemmesidens besøgsantal.

Figur 8.1 **Besøg på Fællesskabsby.dk**

Kilde: VIVE.

På hjemmesiden kan man klikke videre til Boblberg. Besøgsantal på siden 'Find lige-sindede på Boblberg', der henviser til fællesskaber på Boblberg var 1.278 besøg pr. 30. juni 2024, jf. dokumentation fra Fællesskabsby.

Set i forhold til antallet af besøgende generelt er det et forholdsvis højt antal. Det indikerer, at de besøgende på hjemmesiden er interesseret i fællesskaber og i information om Fællesskabsby.

I vores interviewmateriale værdsætter langt de fleste respondenter hjemmesidens overblik over fællesskaber. Men der er respondenter, der angiver, at søgefunktionen fremstår uoverskuelig og svær at søge på, og der er flere, der bemærker, at der mangler fællesskaber henvendt til børn og unge under 18 år og til børnefamilier. Der er også en del fagpersoner, der efterspørger viden om, hvilke fællesskaber der i praksis er åbne over for borgere med særlige behov (se kapitel 5 om fagpersoner).

Foreningerne (fællesskaber) i vores datamateriale vil gerne optræde med deres foreningsaktiviteter på hjemmesiden, men der er ingen af de interviewede foreningsrepræsentanter, der fortæller, at deres forening har fået nye deltagere gennem hjemmesiden. Det kan naturligvis skyldes tilfældigheder, og at nogle af interviewene er gennemført i det første år af projektet, hvor hjemmesiden var mindre kendt end hen mod slutningen af projektet. Det kan også skyldes, at de ikke ved, hvor nye deltagere kommer fra.

Men hjemmesiden har stadig værdi som et værktøj for foreningerne. Hjemmesiden bruges af foreningerne til at vejlede borgere, men det fremgår af interview, at videndeling og netværk de enkelte aktører imellem spiller en endnu mere afgørende rolle for foreningernes tilgang af deltagere og for deres vejvisning. Der skal her tages forbehold for, at Fællesskabsby på dataindsamlingsstidspunktet har været i en pilotfase, og at det forventeligt tager lang tid før greb og metoder bliver anvendt bredt. For flere er hjemmeside og postkort et supplement til den dialog, som man har med hinanden gennem fysisk kontakt. Det gælder især borgergrupper i sårbare positioner, men også blandt andre borgere.

Nogle gange kan en hjemmeside også informere for meget. En respondent fortæller, at de ikke har brug for flere deltagere på deres cykelhold. For nuværende er de fyldt op. En anden respondent i en patientforening fortæller ligeledes, at de har haft så meget søgning på et særligt motionshold, at de nu har venteliste. Han ved dog ikke, om den øgede søgning skyldes hjemmesiden. Respondenten fortæller, at de generelt ikke mangler deltagere:

Der er i øvrigt så stor søgning på det der [særligt motionshold], at der har vi indtil videre stoppet for tilmeldinger, eller der har vi oprettet en venteliste, fordi vi har to lukkede hold [sted]. Der kan ikke være mere end 15-16 stykker på hvert hold, fordi de skal også kunne være der, og sådan noget, ikke?

En anden respondent, også fra en forening, har heller ikke fået flere interesserede gennem hjemmesiden og mener, at det kan skyldes, at hjemmesiden er lidt uoverskuelig:

Fordi det er vidunderligt, at der er over 200 tilbud, men det kan også gøre det lidt uoverskueligt. Så det er også noget, jeg er lidt optaget af selv, hvordan får vi de frivillige ind i [navn på forening], hvis man kan sige det sådan. Jeg har ikke hørt om nogen, der har hørt om [navn på forening] gennem Fællesskabsby.

Nogle foreninger har kendskab til hjemmesiden, men bruger den ikke selv. De udtrykker, at de i stedet "guider folk på baggrund af eget netværk". Som tidligere

nævnt, opleves det af mange respondenter, som den mest effektive metode. Hjemmesiden er for nogle en mulighed, som det kan være svært at huske at bruge, når man i stedet plejer at bruge sit netværk. En respondent fra en forening udtrykker det således:

Man kan jo have nok så mange hjemmesider og digitale løsninger, men det som virkelig rykker noget, det er, at vi mødes, det er jo så banalt jo. Men det er bare, det der gør det. Det er hende der Karen Sofie derovre fra, ring til hende. Der er altså noget i det der.

Hjemmesiden kan ifølge flere af respondenterne således ikke erstatte behovet for personlig kontakt i vejvisningen, men være et supplement hertil.

Det er også en udfordring, at alle fællesskaberne er sideordnede. Som allerede nævnt er der kommunale fagpersoner, der arbejder med borgergrupper i sårbare positioner, som ikke oplever, at Fællesskabsby rummer deres målgrupper. En fagperson vil gerne kunne se på hjemmesiden, hvilke fællesskaber der er åbne over for borgere med særlige behov. Fagpersonen udtrykker:

Og så ved jeg også, at der har længe været et ønske om at få denne her overskuelighed [på hjemmesiden]. Hvor er de åbne og måske lidt mere lukkede klubber, som stadig kan være en mulighed for en med samme interesser at gå ind i? Hvordan kan man forene sine interesser med en klub eller forening, der udbyder det?

Nogle fællesskaber er lukkede, fordi der ikke er plads til flere, andre er kulturelt lukkede pga. kliket og fællesskaber blandt borgere og deltagere, der ikke er åbne over for nye deltagere. Måske oven i købet nye deltagere, der har andre kulturelle normer, sprog, habitus og præferencer.

8.2 Kommunikationsmaterialer i øvrigt

Fællesskabsby har også udviklet pjecer og postkort, som de har uddelt for at skabe viden om projektet og fællesskabsguidernes funktion. Tabel 8.4 viser fællesskabsguidernes angivelser af, hvor mange af de steder Fællesskabsby har været i kontakt med eller interageret med, hvor der samtidig er uddelt materialer.

Tabel 8.2 Materialer

Aktør	Kontaktet/interageret med	Steder, hvor der er uddelt materiale
Boligområder	42	22
Kommune	82	41
Primær sundhedssektor	50	15
Trossamfund	12	3
Mindre erhvervsdrivende	40	20
Uddannelsesinstitutioner	13	5
Andre + Andre foreninger og fællesskaber	27	9
Frivillige sociale foreninger	18	9
I alt	284	124

Kilde: Fællesskabsbys dokumentation.

En række respondenter blandt fagpersoner i kommunen og andre aktører fortæller i interview, at de uddeler flyers og postkort fra Fællesskabsby til borgere, og nogle steder reklamerer de også med Fællesskabsby på informationsskærme. De aktører, som allerede forholder sig aktivt til borgernes sociale liv, bruger materialer mest flittigt, mens aktører, der ikke almindeligvis forholder sig til borgernes sociale liv, fx på beskæftigelsesområdet i kommunerne, fortæller i interview, at det er vanskeligt for dem at bruge materialer kontinuerligt, da det ikke er en del af deres kerneopgave.

Nogle aktører i Ringsted med et større netværk, der kan sprede viden om vejvisning, betoner, at de især kommunikerer med deres netværk digitalt, så de har mere brug for digitale pjecer end for trykte pjecer. En medarbejder i kommunen med et større netværk fortæller:

Jeg tror, fordi man kan sige, at kommunikationen med netværkene er meget digital på trods af møderne, så det fysiske materiale har været sværere for mig at gøre brug af. Jeg kan bedre sende det rundt til de forskellige medlemmer af rådene og netværkene. Men den fysiske del har jeg nok lidt sværere ved at indgå i.

Blandt kommunale fagpersoner, der arbejder med borgergrupper i sårbare positioner, kan det også være svært at bruge Fællesskabsbys materialer. Som allerede nævnt kan det for nogle borgergrupper være nødvendigt med personlig kontakt i stedet. Der gør en pjece eller et postkort ikke den store forskel.

8.3 Facebook

Fællesskabsby er også aktiv på Facebook. Tabel 8.5 viser udviklingen i antallet af følgere og 'synes godt om' på Fællesskabsbys Facebookside. Her ses en gradvis stigning i antallet af følgere og 'synes godt om' i perioden 31. januar 2023 – 8. maj 2024.

Tabel 8.3 Følgere og 'synes godt om' på Fællesskabsbys facebookside

Dato	Følgere	'Synes godt om'
31/01/23	94	72
13/03/23	115	84
11/04/23	135	99
01/05/23	140	104
15/05/23	142	105
08/05/24	348	466

Kilde: Fællesskabsbys dokumentation.

Antallet af følgere indikerer, at Facebook ikke er en primær kommunikationskanal for projektet. Ifølge Fællesskabsby selv har Facebook primært haft funktion af at henvise til hjemmesiden. I Tabel 8.6 kan vi se, at Fællesskabsby i højere grad uddeler fysisk materiale.

Tabel 8.4 Uddelte materialer til borgere

Flyers	Postkort	Visitkort	Andet	I alt
2.338	2.490	163	142	5.133

Anm.: Materialet er uddelt i perioden 8/5/22 – 17/4/24. Andet dækker bl.a. over invitationer og information om fællesskaber og arrangementer.

Kilde: Fællesskabsbys dokumentation.

Tabellen viser, hvor meget og hvilken type materiale der er uddelt til borgerne i Ringsted Kommune i perioden 8. maj 2022 – 17. april 2024.

At fællesskabsguiderne har uddelt væsentligt mere materiale, end de har 'synes godt om' på deres Facebook, kan indikere, at de netop har prioriteret det personlige møde og fysiske materialer over det digitale, netop fordi de i kortlægningen har fundet ud af, at personlig kontakt kan være afgørende for adgang til fællesskaber.

9 Konklusion

Fællesskabsby har gennem en række metodiske greb angivet i forandringsteorien (kapitel 1) arbejdet med at opbygge en kaskademodel som model for Fællesskabsby, hvor borgere, foreninger, fagpersoner, virksomheder, primær sundhedssektor og uddannelsesinstitutioner m.fl. vejviser borgere og hinanden ind i fællesskaber. Fællesskabsby har gennemført en indledende kortlægning af fællesskaber og behov og erfaringer, som kontinuerligt opdateres, både som netværk og viden om behov – og som overblik over fællesskaber og tilbud på hjemmesiden (kapitel 3). Derudover har Fællesskabsby gennem fællesskabsguiderne (kapitel 4) arbejdet med vejvisning som en tredelt proces og gennem opsøgende arbejde, dialoger, møder og oplæg også aktiveret en stor mangfoldighed af fagpersoner (kapitel 5), frivillige og borgere (bl.a. fællesskabsambassadører) (kapitel 6) til at vejlede borgere og hinanden. Fællesskabsguiderne har også understøttet nye fællesskaber efter behov, herunder faciliteret opbygning af sociale øvebaner til borgere, som har brug for en tryk ramme for at kunne komme ud i fællesskaber (kapitel 7). Derudover har fællesskabsguiderne faciliteret netværk mellem aktører for at skabe læring, sammenhænge og synergi i tilbud og for at understøtte, at aktører får øje på nye mulige fællesskaber, hvor der er behov, og at fællesskaber kapacitetsopbygges til at tage imod nye deltagere (også kapitel 7). Herunder bl.a. med henblik på at åbne boligområder op. Sidst, men ikke mindst har fællesskabsguiderne opsøgt foreninger og organisationer med henblik på at understøtte foreningernes kapacitet til at byde nye deltagere velkommen (også kapitel 7), og de har kommunikeret bredt om Fællesskabsby og fællesskaber gennem hjemmeside, flyers, postkort og sociale medier (kapitel 8). De konkrete metoder udgør modellen for Fællesskabsby. I dette kapitel svarer vi tværgående på evalueringens spørgsmål, der er som følger:

1. **Hvordan** indgår de enkelte aktører (borgere, fagpersoner i offentlige og private organisationer) og bidrager til projektet på forskellige måder og på hvilken måde styrkes borgernes netværk og deltagelse i fællesskaber?
2. **Hvordan** gennemføres de enkelte dele af projektet, og hvad kan vi lære om styrker og svagheder ved de forskellige elementer, som potentielt kan bruges ved skalering af projektet?

Vi har undersøgt orkestreringen og afviklingen af de enkelte dele af projektet, som de er angivet i forandringsteorien, herunder kortlægning, fællesskabsguide, understøttelse af frivillige borgere som fællesskabsambassadører osv.). Heri afdækkes Fællesskabsby som en model for understøttelse af fællesskaber med en række metodiske greb. Det er forventningen, at et styrket samarbejde mellem kommune og civilsamfund er grundlaget for, at de enkelte delelementer kan fungere.

Vi har også undersøgt de forskellige aktørers oplevelser af projektets outcome på kort sigt. Vi har undersøgt, hvordan interventionen skaber a) stærkere netværk mellem mennesker, b) øger deltagelsen i konkrete aktiviteter og c) styrker adgangen til fællesskaber. Vi har også undersøgt de forskellige aktørgrupperes oplevelser af Fællesskabsbys konkrete metoder (vejvisere, fællesskabsambassadører, kommunikation, borgerfortællinger m.m.) og deres motivation for at deltage aktivt i projektet.

Evalueringsens omdrejningspunkt er forandringsteorien og de tre mål på kort sigt, henholdsvis 1) udvikling af en skalerbar model, 2) flere borgere er kommet ind i fællesskaber og 3) samarbejdet mellem civilsamfund og kommune er blevet styrket. Vi kan se i vores data, at Fællesskabsby er lykkedes med at vejlede borgere ud i fællesskaber, især ved at informere om fællesskaber (se kapitel 4.3 om vejviste borgere). En del borgere har opsøgt fællesskaber på baggrund af information om relevante muligheder, som de har handlet på. Andre har haft brug for opfølgning, flere vejvisninger og personlig kontakt. Endnu andre har fulgtes med fællesskabsambassadører eller andre borgere. De vejviste borgere i vores data udtrykker øget livstilfredshed i forbindelse med deltagelse, men der er også enkelte, for hvem deltagelse ikke er fortsat. Der er også sket en styrkelse af samarbejdet mellem civilsamfund og kommune, om end det har været vanskeligt at etablere den nødvendige parathed herfor i især den kommunale organisation. I forhold til udviklingen af en skalerbar model viser erfaringerne, at modellen hele tiden udvikler sig og tilpasser sig, og er dynamisk frem for egentlig skalerbar i traditionel forstand. Det er forventeligt, at Fællesskabsby som model fortsat vil 'lære af sine erfaringer' og tilpasse metoder og greb til forskellige kontekster.

Vi ved fra forskning i lokalsamfundsbaseerede aktiviteter, fx collective impact modeller, at det tager mange år at opbygge bæredygtige horisontale samarbejder på tværs i og omkring et lokalområde (Espersen et al., 2023). Det er derfor forventeligt, at det tager længere tid end 2,5 år at forankre Fællesskabsby i Ringsted og at opbygge bredt ejerskab og kapacitet til kaskade. Det fremgår af det sidste interview med sekretariatsleder og fællesskabsguider fra maj 2024, at det først er inden for de sidste måneder af pilotfasen, at de oplever, at fagpersoner opsøger dem uopfordret, og at flere arbejder med vejvisning, uafhængigt af fællesskabsguiderne. Det vil sige, at der *begynder* at opstå en kaskadeeffekt.

Vores evaluering viser også, at der er en lang række af faktorer, der udfordrer udfoldelse af kaskade og succes med vejvisning som en tredelt proces i Fællesskabsby. I det følgende opsummerer vi analytiske pointer inden for centrale temaer, muligheder såvel som udfordringer, som kan anvendes i den fortsatte udvikling af Fællesskabsby som model. Vi har struktureret konklusionen inden for følgende temaer 1) vejvisning som en tredelt proces, 2) fagpersoners vejvisning, 3) fællesskabsambassadører og andre hybride identiteter, 4) foreninger og fællesskaber, 5) strukturelle og organisatoriske faktorer og 6) vanskelige prioriteringer.

9.1 Vejvisning som en tredelt proces

I forhold til vejvisning er det for mange borgere afgørende, at det består af mere end at pege på/informere om et fællesskab, ligesom fællesskabsguiderne har erfaret, at de skal agere opsøgende og ikke alene være en "henvend dig her"-funktion. Mange borgere kan agere selv og tage kontakt på baggrund af en information om et konkret fællesskab. Men der er også rigtig mange, der ikke kan, og de har brug for enten 1) følgeskab 2) opfølgning og flere vejvisninger eller 3) særlige hensyn i det enkelte fællesskab. Vores analyser understreger, at vejvisning er en proces i tre trin:

1. At have parathed og kendskab til at pege på og dele information om fællesskab.
2. At dele information og bevæge sig hen i fællesskaber (vejen derhen), evt. med følgeskab.
3. At blive modtaget og budt velkommen i fællesskaber.

Det er i den forbindelse en udfordring, at det kun er enkelte fællesskabsambassadører og enkelte fagpersoner i kommunen, der tilbyder at følge borgere, og det er en udfordring, at en del målgrupper med særlige behov derfor har vanskeligt ved at få gavn af Fællesskabsby. Det er fællesskabsguidernes erfaring, at det er nødvendigt med opsøgende arbejde, personlig kontakt, opfølgning og vedholdenhed. Vi ved fra forskning, at mange borgere i sårbare positioner har brug for følgeskab ind i for- eninger, og mange har også brug for særlige hensyn og støtte, mens de er i fællesskabet (Brandsen et al., 2023). Idet Fællesskabsby er rettet mod *alle* borgere over 18 år og ikke særlige målgrupper af borgere i sårbare positioner (fx brugere af Arbejdsmarkedscenter, socialpsykiatri, sociale tilbud, handicap og sundhedscenter), er der en risiko for, at nogle borgere ikke kan få gavn af Fællesskabsby. Fællesskabsbys brede og forebyggende tilgang rettet mod *alle* borgere over 18 år i Ringsted kan betyde, at der er nogle borgergrupper, det er svært at integrere i fællesskaber. Som angivet i kapitel 2, Introduktion til Fællesskabsby, har Fællesskabsby ikke specifikt fokus på de borgere, der er længst væk fra fællesskaber.

I forhold til borgere i sårbare positioner har fællesskabsguiderne understøttet igangsættelse af sociale øvebaner og nye nære aktiviteter (spisefællesskab, beboerkaffe, gå-hold o.l.). Men det er kun for enkelte grupper af borgere og i en mindre volumen. Ifølge flere fagpersoner i kommunen er der behov for mere systematisk fokus på, hvordan målgrupper i sårbare positioner integreres i et fællesskab. Det indebærer også behov for et større fokus på, hvilke fællesskaber der er åbne for nye deltagere med særlige behov, og hvilke der ikke er. For nogle borgergrupper kan det også indebære behov for, at fagpersoner støtter *inden for* i det sociale fællesskab – og ikke kun på vejen derhen. Det er der flere gode eksempler på fra andre undersøgelser (Espersen, 2024; Brandsen et al., 2023; Vanleene et al., 2018).

Det er yderligere en erfaring i Fællesskabsby, at netværksfaciliteringen og arbejdet med at øge netværk, skabe overgange og fælles aktiviteter på tværs er ligeså afgørende for adgangen til fællesskaber som vejvisning som en tredelt proces. Det har yderligere vist sig, at en mere konstruktiv netværksfacilitering påvirker de institutionelle rammer i retning af mere samarbejde og sammenhænge mellem arenaer, end vejvisningen gør, og det styrker adgangen til fællesskaber.

Disse opmærksomhedspunkter gælder også, hvis der fortsat i Fællesskabsby er en ambition om at identificere sundhedseffekter på længere sigt. Alternativt kan man opretholde det brede fokus og prioritere de mange borgere, der kan finde vej til fællesskaber selv via informationer gennem oversigten eller enkelte 'kærlige skub' i kontakt med vejvisning, især som information om fællesskaber. I så fald kan man ikke forvente at opnå sundhedseffekter. Det kan ikke forventes, at borgergrupper i sårbare positioner kan finde vej til fællesskaber via de nuværende metoder og en større kaskadeeffekt. Den meste vejvisning i Fællesskabsby foregår som (evt. vedholdende og gentagende) information om fællesskaber, men der er brug for et større fokus på følgeskab og på velkomsten i fællesskaber, der ikke altid er åbne for nye deltagere. Og der er brug for at styrke paratheden til at arbejde med vejvisning som en tredelt proces blandt fagpersoner.

9.2 Fagpersoners vejvisning

Mange fagpersoner har taget Fællesskabsby og vejvisning til sig. Det gælder især fagpersoner, der har arbejdsopgaver, der ligger tæt op ad brobygning og vejvisning i både kommune, frivillige foreninger og primær sundhedssektor. Her er det typisk nemmere at få aktiveret fagpersoner til at arbejde med vejvisning, og disse fagpersoner værdsætter redskaber, netværk og muligheder i Fællesskabsby. For andre aktører er det oftere personbåret og svært at integrere i dagligdagen og når det lykkes, består det primært i at uddele postkort, reklamere på storskærm eller invitere fællesskabsguiderne ind på særlige tidspunkter (dvs. informere). Der mangler i lokalområdet og hos fagpersoner både infrastruktur for samarbejder og netværk og institutionelle rammer (tid, kerneopgaveforståelse, mål for arbejdet, kultur), der kan rumme vejvisning, som en tredelt proces. Der mangler derfor ofte parathed til at arbejde med vejvisning.

Vi kan se i vores data, at der er brug for at styrke de eksisterende infrastrukturer for netværk og videndeling lokalt, hvorved de eksisterende aktører kan lære hinanden at kende, kapacitetsopbygge og etablere fælles aktiviteter, der styrker sammenhænge og gør overgangene nemmere for borgerne. Det kan ikke forventes, at fællesskabsguidernes opsøgende arbejde kan skabe nødvendig tid og rum og ændre styring, målsætninger, arbejdstilrettelæggelse og kerneopgaveforståelse hos de

fagpersoner, der ikke i forvejen orienterer sig mod fællesskaber. Det rummer behov for strukturelle, styringsmæssige og ledelsesmæssige forandringer, som er velkendte i forskningen (Tortzen, 2016; Tuurnas, 2016). (Se afsnit 9.5 om strukturelle og organisatoriske faktorer). Fællesskabsguiderne kan rådgive, vejlede, informere og snakke med relevante ledere og medarbejdere, og de kan udarbejde guides og foreslå processer. Men det er de professionelle organisationer selv, der skal skabe de styringsmæssige og strukturelle forandringer, der skaber rum for tværgående samarbejder og vejvisning. Som beskrevet handler det om, at medarbejdernes mål for arbejdet er meget langt fra vejvisning og tværsektorielt samarbejde, at de måles på helt andre parametre, at deres tilrettelæggelse af arbejdet er struktureret omkring andre tidsfastsatte opgaver, og at der ikke er tid til eller viden om, hvordan man arbejder netværksbaseret. Dertil kommer de kulturelle og identitetsmæssige faktorer.

Fagpersonerne i særligt kommunerne betoner desuden, at Fællesskabsby ikke er relevant for borgere i sårbare positioner, og de efterlyser mere viden om, hvilke fællesskaber der kan inkludere sårbare borgergrupper og muligheder for at følge og inkludere i fællesskaber. Flere steder i foreningerne mangler der også parathed til at inkludere mangfoldige borgergrupper i fællesskaberne.

I forhold til fagpersonerne er det også en læring, at mange fagpersoner ser det som fællesskabsguidernes opgave at komme på den enkelte arbejdsplads og vejlede borgerne, mens fællesskabsguiderne arbejder for, at det er fagpersonerne selv, der skal lære at vejlede. Mange fagpersoner udtrykker, at de gerne ville have, at fællesskabsguiderne kom oftere. Ellers mister de fokus på vejvisning, da det ikke er en del af deres kerneopgave. Det indebærer, at fællesskabsguidernes opsøgende arbejde kan være en kontinuerlig og voksende opgave og ikke, som planlagt, en mindre opgave. Fællesskabsguiderne har i første omgang vurderet, at det ikke er bæredygtigt i længden, at de er til stede på biblioteker og på arbejdspladser. Men i den seneste udviklingsfase af projektet har de øget deres fokus på at udvikle denne 'community connector-rolle' i den fremtidige videreudvikling af Fællesskabsby. Langt de fleste fagpersoner ser det ikke som deres opgave at vejlede borgerne, ud over at uddele et postkort eller henvise til hjemmesiden eller en fællesskabsguide (informere). Eksempler er læger, fodterapeuter, apotek og en lang række af kommunale aktører. Vi kan se i vores data, at det ofte ikke er tilstrækkeligt.

9.3 Fællesskabsambassadører og andre hybride identiteter

Fællesskabsambassadører er frivillige borgere, der kan tilpasse sig kontekster og fleksibelt vejlede som en tredelt proces, når det giver mening, og der opstår gode relationer. Når fællesskabsambassadørerne fungerer bedst kan man ikke skelne

mellem dem, der hjælper, og dem, der bliver hjulpet, og rollerne bliver mere lige-værdige og hybride.

Fællesskabsambassadørerne kan også optræde som en slags fremskudt velkomst-vært, der skaber indgange til konkrete fællesskaber og nogle gange følgeskab. Udfordringen består i, at de udfylder rollen på mange forskellige måder. Det er absolut nødvendigt for at holde motivationen oppe, men det betyder, at det ikke vil være alle borgere over 18 år med behov, der kan blive støttet og fulgt af en fællesskabsambassadør. Det afhænger af konteksten og af de gode relationer, der opstår i konteksten.

Fællesskabsambassadørerne er gode til at opbygge og understøtte fællesskaber og til at vejlede som en tredelt proces. Men de kan naturligvis ikke, selvom de bliver mange flere, løfte hele kaskaden, da de ikke har kontakt med alle borgere over 18 år med behov for fællesskab. Deres kontakter er netop personbårne og ikke systematiske. Der er derfor behov for også andre aktørers medvirken og for at fastholde og styrke de institutionelle rammer omkring fællesskabsambassadørerne. Det er væsentligt for fællesskabsambassadørerne, at de kan udfylde rollen på deres egen måde og høste både netværk og anerkendelse gennem rollen. For nogen er det også vigtigt, at de har indflydelse på skabelsen af fællesskaber. Fællesskabsambassadørerne har brug for at blive understøttet i deres netværk og i deres muligheder for at gå på tværs af sektorer.

På tværs af vores datamateriale kan vi se, at også andre aktører (fagpersoner og frivillige i forskellige roller) formår at gå på tværs af sektorer og både udfylde rollen som fagperson og frivillig, være vejviser og agere gennem gode relationer. Også de har succes med at igangsætte kaskade og vejlede. Det gælder eksempelvis nogle ejendomsfunktionærer i boligområderne, som både er ejendomsfunktionærer og engageret i at vejlede borgere – for nogle også i deres fritid. Det gælder frivillige, der er aktive både i sociale foreninger og i idrætsforeninger, og det gælder kommunale fagpersoner, der i fritiden deler flyers ud for Fællesskabsby, fordi det giver mening. Det er også særligt effektive hybride identiteter, når en kommunal fagperson er aktiv i en idrætsforening i sin fritid og vejviser både på arbejdet og i fritiden, ligesom hun arbejder med, at idrætsforeningen skal arbejde socialt inkluderende.

De hybride identiteter opstår, når det private, det sociale og det faglige på arbejdet smelter sammen, og er vigtige for at få kaskaden til at fungere. De kan agere fleksibelt i mange roller og kontekster samtidigt og derfor bygge bro. De hybride identiteter har en rummelighed, der opbygger kapacitet og faciliterer sammenhænge og overgange. Men det kan være komplekst og vanskeligt at agere i og er for nuværende personafhængigt.

9.4 Foreninger og fællesskaber

På tværs af vores datamateriale kan vi se, at mange foreninger og fællesskaber er interesserede i at få både nye deltagere og nye frivillige, men der er ikke mange, der har ressourcer til at arbejde med at forbedre modtagelsen af nye. Foreninger og fællesskaber, der har svært ved at deltage aktivt og arbejde inkluderende og bidrage til Fællesskabsby, kan lære af fællesskabsambassadørernes hybride identiteter. Måske kan Fællesskabsby understøtte fællesskabernes kapacitet ved, at fællesskabsguider og fællesskabsambassadører lærer foreningerne, hvordan de arbejder på tværs og engagerer nye grupper af borgere? Det kunne bidrage til at engagere foreninger i Fællesskabsby. Foreninger og fællesskaber har ofte udfordringer med at engagere nok frivillige, og de hybride fællesskabsambassadørroller kunne være et konstruktivt udviklingsspor.

Der er dog store forskelle på foreningerne, idet nogle foreninger med et socialt fokus er interesseret i brobygning og nye medlemmer og deltagere, der evt. stiller krav om særlige hensyn. Mange idræts- og kulturforeninger har til gengæld fokus på deres aktiviteter og vurderer ikke, at det er deres opgave at agere inkluderende. Mange foreninger har svært ved at rumme borgergrupper i sårbare positioner og ser det ikke som deres opgave. Der er en opmærksomhed på, at det ikke er *alle* fællesskaber, der kan rumme *alle* borgere over 18 år. Det peger igen på behovet for en særlig opmærksomhed på borgere med særlige behov og på en større transparens omkring, hvilke fællesskaber der er åbne for hvilke grupper af borgere. Det åbner dog op for vanskelige overvejelser om, hvordan man kan klassificere borgere uden at stigmatisere, og hvem der skal gøre dette, samt hvordan man dermed undgår stigmatisering og undgår, at de brede almene fællesskaber bliver sociale tilbud.

Flere respondenter udtrykker et behov for at fokusere på de foreninger, der gerne vil invitere nye deltagergrupper med særlige behov ind. Måske de kan inspirere andre foreninger? Der er brug for fokus på, hvordan byens fællesskaber åbner op og deltager aktivt og med ejerskab i Fællesskabsby, og der er brug for at involvere foreningerne i metodeudviklingen af Fællesskabsby, så også deres ejerskab kan sikres. Eksempelvis gennem udvikling af fællesskabsambassadørrollen.

Foreninger og fællesskaber optræder i vores datamateriale primært som fællesskaber, der kan tage imod nye deltagere som netværksdeltagere omkring Fællesskabsby. Det kunne skabe læring og synergi at invitere foreningerne mere ind i styringen af Fællesskabsby, herunder i styregruppen, så Fællesskabsby kan blive klogere på, hvordan foreninger kan indgå mere aktivt og med en egen agens og agenda. Som fællesskabsguiderne giver udtryk for, så ønsker foreningerne ikke at "løse en social opgave for kommunen", men de fleste vil gerne være en del af Fællesskabsby. Ringsted har ikke et frivilligcenter, men måske kan Fællesskabsby i

samarbejde med konsulenter i kommunen styrke foreningernes infrastruktur og position og stemme i Fællesskabsby.

På tværs af vores datamateriale kan vi også se, at det nogle gange er nemmere at etablere nye fællesskaber frem for at arbejde for integration i allerede eksisterende fællesskaber, og det bekræftes af forskning (Elsborg et al., 2019; Nielsen & Sørensen, 2017). Eksempelvis oprettes der spisefællesskaber, gå-hold og læseklubber. For de borgere, der har svært ved at komme ind i de etablerede fællesskaber, kan det være nemmere at deltage, når der ikke på forhånd er etablerede fællesskaber med faste pladser, klikker og måske en lukket kultur af folk, der allerede kender hinanden. Fællesskabsbys erfaringer peger på, at der er brug for særlige tilbud, og at de skal rammesættes og understøttes. Derudover er der brug for brobygning til andre etablerede fællesskaber. For eksempel kunne spisefællesskaber finde sted i et kulturhus eller en idrætsforening, og læsefællesskabet kunne integreres i en kulturforening, et lokalt plejehjem eller et socialt værested. Derved bygger man bro mellem arenaer og skaber øget mulighed for, at nye deltagere kan komme til, og synergier på tværs kan opstå.

De midlertidige øvebane-fællesskaber ser ud til at spille en vigtig rolle, da de har fællesskab som omdrejningspunkt. Desuden kommer der deltagere med forskellige indgange, nogle sætter nye ting i gang, som udløber, og fællesskabsambassadørerne kan måske skabe adgang til etablerede fællesskaber. Med henvisning til de mange fagpersoner, der har en opmærksomhed på borgere med særlige behov, er der brug for langt flere sociale øvebaner, eller fællesskaber, hvor der er plads til borgere med særlige behov. Og der er brug for, at de forankres i blivende strukturer.

9.5 Strukturelle og organisatoriske faktorer

Fællesskabsguiderne arbejder primært på individniveau med at motivere, informere, netværksfacilitere og rådgive og vejlede individer eller grupper af individer, herunder med guides og materialer. Vores analyser peger på, at der er brug for også at arbejde strukturelt og organisatorisk med at integrere det at samarbejde uden for rammerne af egen organisation i de professionelle organisationer, for at Fællesskabsby bliver bæredygtig. Som beskrevet handler det om, at medarbejdernes mål for arbejdet er meget langt fra vejvisning og tværsektorielt samarbejde, at de måles på helt andre parametre, at deres tilrettelæggelse af arbejdet er struktureret omkring andre tidsfastsatte opgaver, og at der ikke er tid til eller viden om, hvordan man arbejder netværksbaseret med egen organisation som base. Der er også brug for at arbejde med at integrere fællesskaberne i de arenaer, hvor borgerne er, eller alternativt bygge broer, der gør fællesskaberne tilgængelige. Det kan fx være fællesskaber i forbindelse med beskæftigelsesindsats, socialpsykiatri, plejehjem og

lignende. En plejehjemsleder arbejder allerede på at invitere foreninger ind på plejehjemmets matrikel, men i de almene boligforeninger, er det svært at invitere andre end beboerne selv ind i aktiviteter i beboerhuset. Siloer i både den kommunale organisation og imellem boligområderne er barrierer, som der er behov for at arbejde med. Her viser de hybride identiteter blandt fællesskabsambassadører og fagpersoner, der kan gå på tværs og indtage forskellige roller, nogle konstruktive udviklingsperspektiver.

Til trods for kaskader, der så småt viser sig, er der stadig behov for en eller anden form for organisatorisk ophæng, hvis fagpersoner skal holdes engagerede. Ellers kræver det et kæmpestort – og voksende – opsøgende, aktiveringsarbejde at holde det præsent. Men fællesskabsguiderne har kun begrænset mandat til at arbejde med de strukturelle faktorer i de professionelle organisationer. Der er brug for institutionelle og organisatoriske løsninger i de professionelle organisationer, der giver fagpersoner muligheder for at deltage aktivt og med ejerskab i Fællesskabsby. Det indebærer, at de styringsmæssige rammer i de professionelle organisationer skaber rum for, at medarbejderne kan bruge tid på samarbejder og vejvisning. At der investeres tid i netværksledelse og lokalt kendskab blandt medarbejderne, og at der sættes fokus på, at vejvisning og tværgående samarbejder integreres i de faglige identiteter og kulturer. Det vil øge paratheden til at arbejde med vejvisning.

9.6 Vanskelige prioriteringer

Der er således en lang række afgørende faktorer, som fællesskabsguiderne kan adressere og arbejde med, og der er afgørende faktorer, som de har begrænset mandat til at arbejde med. Hvor skal de prioritere deres energi?

Der er både brug for institutionelle og organisatoriske forandringer (etablere sammenhænge, overgange, samarbejder, styringsmæssige rammer, kultur, infrastruktur i lokalområdet) og for netværk mellem individer og understøttelse af fællesskabsambassadørnetværket. Der er brug for fokus på inddragelse af foreningernes perspektiver og muligheder for at bidrage, og der er brug for at styrke arbejdet med netværksfacilitering. Sidst, men ikke mindst er der brug for den helt borgernære vejvisning, som fagpersoner og borgere ikke har kapacitet til at overtage. Der er derfor brug for at arbejde med at etablere styringsmæssige rammer i de professionelle organisationer, der kan muliggøre kaskade. I den forbindelse kan det overvejes at målrette indsatsen i de faggrupper, der er åbne over for vejvisning frem for at udvikle en skalerbar model, der skal kunne fungere for alle faggrupper. Det kan også overvejes at opprioritere netværksfacilitering, der skaber sammenhænge mellem organisationer.

Fællesskabsby er placeret mellem flere stole og har meget forskellige opgaver. Det kan være vanskeligt at navigere inden for de eksisterende strukturer i både kommune, almene boligområder, primær sundhedssektor og foreninger. Det er nødvendigt både at arbejde med netværk på individniveau (som de gør allerede), men det er også nødvendigt at arbejde strukturelt og institutionelt, hvis Fællesskabsby skal skabe de ønskede langtidseffekter, som forandringsteorien sætter. Der er også brug for langt større fokus på borgergrupper i sårbare positioner, hvis det (fortsat) er ambitionen, at projektet skal skabe sundhedseffekter. Det kan skabe dilemmaer i forhold til projektets fokus på *alle* voksne over 18 år og forebyggelse. Sidst, men ikke mindst er der brug for fortsat aktiv understøttelse og udvikling af fællesskabsambassadørnetværkets mange væsentlige roller.

> Data og metode

10 Indledning til data og metode

VIVEs evaluering af pilotfasen af Fællesskabsby fra primo 2022 til medio 2024 er en forandringsteoretisk evaluering, der tager udgangspunkt i en forandringsteori, som er udviklet og kvalificeret i dialog med Fællesskabsbys sekretariatsleder og fællesskabsguider.

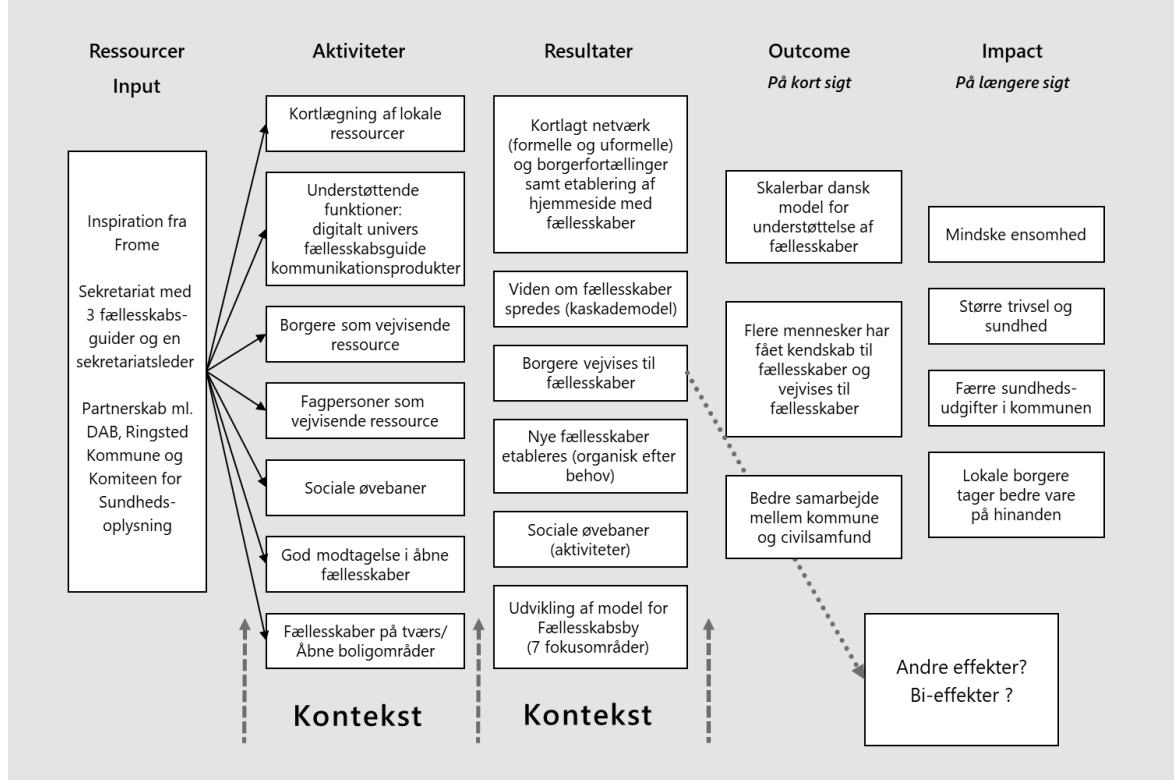
Forandringsteoretisk evaluering gør det muligt at afdække virkningsmekanismer i en kæde af begivenheder eller betydninger på baggrund af et udgangspunkt eller en igangsat indsats. Gennem forandringsteorien forventer man nogle årsag- og virkningssammenhænge og undersøger, hvorvidt og hvordan de hænger sammen. Forandringsteorien giver således retning til arbejdet med evalueringen.

Forandringsteorien viser, at Fællesskabsby er startet med inspiration fra Frome i England. Den består af en sekretariatsleder og tre fællesskabsguider i et sekretariat inklusive driftsudgifter og et partnerskab mellem DAB, Komiteen for Sundhedsoplysning og Ringsted Kommune. Ved at igangsætte de konkrete aktiviteter og udvikle og anvende metodiske greb, forventer projektet en række resultater i form af:

1. Kortlægning af netværk og fællesskaber samt etablering af hjemmeside med overblik over fællesskaber
2. Viden om, hvorvidt fællesskaber er blevet spredt (kaskademodel) og nye fællesskaber etableret organisk efter behov, herunder sociale øvebaner
3. Udvikling af en model for understøttelse af fællesskaber.

VIVEs evaluering er afgrænset til de forventede outcome på kort sigt, dvs. en skalerbar model for understøttelse af fællesskaber, der indebærer, at flere mennesker har fået kendskab til fællesskaber, og at borgere, der ikke allerede er i fællesskaber, inkluderes i fællesskaber. Herunder bedre samarbejder mellem civilsamfund og kommune som forudsætning for, at flere mennesker kan inkluderes i fællesskaber. VIVE har fulgt udviklingen af pilotfasen i projektperioden og har gennemført en både formativ og summativ evaluering, der undersøger både implementering, resultater og outcome på kort sigt. I pilotfasen forventes det ikke at kunne identificere sundhedseffekter.

Figur 10.1 Forandringsteori "Fællesskabsby" 2022-2024

Kilde: VIVES gengivelse af Fællesskabsby som forandringsteori.

Det summative element er denne rapport, der rummer svar på evalueringens spørgsmål, og det formative element har bestået af et internt notat og to aktionslæringsmøder, hvor medarbejdere i projektet og dets styregruppe har delt viden og erfaringer og derigennem sammen med VIVE skabt ny viden undervejs i processen.

Evalueringen af pilotfasen af Fællesskabsby har til formål at give svar på følgende to spørgsmål:

1. Hvordan indgår de enkelte aktører (borgere, fagpersoner i offentlige og private organisationer) og bidrager til projektet på forskellige måder, og på hvilken måde styrkes borgernes netværk og deltagelse i fællesskaber?
2. Hvordan gennemføres de enkelte dele af projektet, og hvad kan vi lære om styrker og svagheder ved de forskellige elementer, som potentielt kan bruges ved skalering af projektet?

Vi har undersøgt orkestreringen og afviklingen af de enkelte dele af projektet, som de er angivet i forandringsteorien, herunder kortlægning, fællesskabsguide, understøttelse af frivillige borgere som fællesskabsambassadører osv. Heri afdækkes

Fællesskabsby som en model for understøttelse af fællesskaber med en række metodiske greb. Det er forventningen, at et styrket samarbejdet mellem kommune og civilsamfund er grundlaget for, at de enkelte delelementer kan fungere.

Vi har også undersøgt de forskellige aktørers oplevelser af projektets outcome på kort sigt. Vi har undersøgt, hvordan interventionen skaber a) stærkere netværk mellem mennesker, b) øger deltagelsen i konkrete aktiviteter og c) styrker adgangen til fællesskaber. Vi har også undersøgt de forskellige aktørgruppers oplevelser af Fællesskabsbys konkrete metoder (vejvisere, fællesskabsambassadører, kommunikation, borgerfortællinger m.m.) samt deres motivation for at deltage aktivt i projektet.

I det følgende præsenteres VIVEs dataindsamling og metoder inddelt i 1) kvalitativ dataindsamling, 2) to fælles aktionslæringsmøder 3) projektets dokumentation og 4) indledende spørgeskemaundersøgelse i forbindelse med projektets kortlægning og dør til dør-indsats.

11 Kvalitativ dataindsamling

Den kvalitative dataindsamling er gennemført med tre overordnede fokusområder i Fællesskabsby for at kunne besvare evalueringens spørgsmål. Vi har haft fokus på at undersøge:

1. **Konkrete cases** i boligområder, kommunen og primær sundhedssektor samt andet, herunder fx foreninger og uddannelsessektor. Eksempler på fællesskabsaktiviteter, som projektet har bidraget til opbygningen af (spisefællesskaber og gå-hold), indgår også.
2. **Medarbejdernes rolle og arbejde**, herunder deres funktion som fællesskabsguide, facilitator og igangsætter af nye fællesskaber.
3. **Borgere**, der har haft kontakt med projektet i forbindelse med vejvisning.

Med cases forstår vi de konkrete aktørgrupper i Ringsted Kommune. Kommunen som case er interview og observationer med fagpersoner i kommunen. Boligområder som case er observationer og interview i og omkring boligområder, primært den almene sektor i Ringsted. Primær sundhedssektor og andre som case er interview og observationer af almen praksis, fodterapeut, uddannelsesinstitutioner, apotek og foreninger m.fl.

Vores fokus på medarbejderne rummer gruppeinterview med fire medarbejdere ansat i Fællesskabsby samt observation af aktiviteter, som de har igangsat eller indgår i. Vores fokus på borgere rummer enkeltinterview med borgere, der har haft kontakt med Fællesskabsby i forbindelse med vejvisning.

I starten brugte vi udelukkende fællesskabsguidernes henvisninger til relevante respondenter, men efterhånden som vi selv fik et kendskab til Fællesskabsby og netværk med aktører og borgere, har vi også selv inviteret respondenter til interview. Derved har vi både brugt fællesskabsguidernes kendskab og netværk og sikret os, at vi ikke alene har brugt deres kontakter. Det gælder både borgere og fagpersoner fra forskellige private, offentlige og civile formelle og uformelle organisationer.

Vi har fået henvist flere respondenter blandt fagpersoner i kommune, boligområde og primær sundhedssektor, end vi har kunnet interviewe, og vi har derfor udvalgt respondenter ud fra variationskriterier (forskellige sektorer, herunder boligselskab, forening, uddannelsesinstitution, kommune og primær sundhedssektor, forskellig geografi i Ringsted, både ledere og medarbejdere, forskellige jobansvar og borgerkontakt, samt borgere, der er blevet vejvist på forskellige måder og i forskellige situationer). Vi har også haft kontakt med flere cases, end vi kunne undersøge, og vi har

også her udvalgt cases på baggrund af variation (kommune, boligområder, primær sundhedssektor og andet, samt aktiviteter fællesskabsguiderne har faciliteret opstarten af som spisefællesskab og gå-hold).

Vi har også haft frafald blandt vores respondenter. Fem udvalgte fagpersoner har ikke ønsket at deltage, tre borgere har meldt fra trods forudgående aftale, og en enkelt borger er ikke vendt tilbage på vores henvendelse. En enkelt forening har heller ikke ønsket at deltage, og to fællesskabsambassadører ville ikke deltage.

De kvalitative data giver en dybdegående indsigt i respondentens oplevelser og kontekstfaktorer omkring disse, som bidrager til at svare på evalueringens spørgsmål. I langt de fleste tilfælde har vi prioriteret enkeltinterview, da de forskellige respondenter kommer fra forskellige kontekster. Derved har vi kunnet opnå dyb indsigt i forskellige kontekster og indsatsområder. Det har også ofte af praktiske årsager været nødvendigt at gennemføre enkeltinterview frem for gruppeinterview.

I det følgende beskrives den kvalitative data fra de tre fokusområder.

11.1 Konkrete cases

VIVE har gennemført interview og observationer blandt cases, som fællesskabsguiderne har haft deres primære fokus på: henholdsvis boligområder (den almene sektor), kommunen og den primære sundhedssektor og andet.

I boligområderne har VIVE observeret et kursus for ejendomsfunktionærer og et kursus og to netværksmøder for fællesskabsambassadører, der startede op i boligområderne. Disse var faciliteret af fællesskabsguiden ansat i DAB. I alt fire observationer.

Derudover har vi gennemført enkeltinterview med 11 respondenter tilknyttet casen 'Boligområdet' med fokus på den almene sektor, henholdsvis fire fællesskabsambassadører, tre ansatte ejendomsfunktionærer i forskellige roller, to afdelingsbestyrelsesmedlemmer og to beboere, der har været aktive i beboerkaffe og lektiecafé i et boligområde.

I Ringsted Kommune har vi observeret et møde med ledere bredt i Ringsted Kommune og et dialogforum med alle foreninger, der arbejder med socialt udsatte borgergrupper faciliteret af frivilligkonsulent og fællesskabsguide ansat i kommunen.

Derudover har vi gennemført 11 enkeltinterview med kommunale medarbejdere fra henholdsvis ungeenheden, aktivitet på ældrecenter, demenskonsulent, frivilligkonsulent, to medarbejdere i forskellige positioner fra sundhed og træning, plejecenter,

beskæftigelsesområdet, socialpsykiatri, Midtsjællands aktivitetscenter (også beskæftigelse) og hjemmeplejen.

I primær sundhedssektor og andet har vi observeret fællesskabsguidens møde med privatpraktiserende lægehus og med privat fodterapeut.

Derudover har vi gennemført 10 interview med forskellige respondenter, herunder uddannelsesinstitution, krisecenter, privat praktiserende læge, socialøkonomisk café og seks foreninger på både social-, kultur- og idrætsområdet.

Igangsatte aktiviteter

Vi har observeret to af de fællesskabsaktiviteter, som Fællesskabsby har igangsat og understøttet henholdsvis gå-holdet, der er opstartet i samarbejde med sundhedskonsulenter i Ringsted Kommune og spisefællesskab, der faciliteres af både fællesskabsguide og fællesskabsambassadører. Her har vi deltaget og observeret aktiviteter, fællesskab og interaktioner og også inviteret borgere til interview. Under observationerne har vi også hjulpet til og haft dialog med deltagerne.

Alle interviewcases

Alle respondenter i cases er rekrutteret til interview gennem fokus på netop varierede cases. De fleste er rekrutteret til interview gennem observationer og henvisninger fra fællesskabsguiden, fællesskabsambassadører eller andre borgere og fagpersoner og derefter kontaktet for aftale forud for gennemførelsen af interview. For at gøre det nemt at deltage er de fleste interview gennemført over telefonen eller Zoom/Teams, og ikke mens observation blev gennemført. Derved har vi opnået en intim og fortrolig dialog. Vi har kun i enkelte tilfælde gennemført interview i forbindelse med casebesøg og observation.

Alle 32 interview i cases er gennemført med semistruktureret interviewguide, så de interviewede har kunnet bringe perspektiver på banen, som de fandt væsentlige. I nogle interview havde respondenterne mange erfaringer og overvejelser, i andre færre.

Interviewene har varet fra 15 minutter til 1 time.

Alle interview er fuldt ud transskriberede, og vi har fulgt den samme interviewguide, der har indeholdt 1) kendskab til og brug af Fællesskabsby, 2) oplevelser af involvering i Fællesskabsby og fællesskab, 3) om man har vejvist andre og hvordan, 4) oplevede barrierer og muligheder, 5) hvad der skal til for at styrke fællesskaber i Ringsted og 6) forventninger til fremtiden og egen rolle i Fællesskabsby.

11.2 Projektmedarbejdernes rolle og arbejde

VIVE har haft fokus på, hvilke roller og arbejde sekretariatsleder og fællesskabsguider udfylder, og hvilke metoder de bruger. Primært som fællesskabsguider men også som projektmedarbejdere med administrative opgaver.

VIVE har observeret to lokale følgegruppemøder mellem interessenter i Ringsted og et nationalt følgegruppemøde, som består af nationale interessenter. Møderne har været faciliteret af sekretariatsleder og/eller fællesskabsguider. Møderne gav indblik i, hvordan sekretariatsleder og fællesskabsguide i Fællesskabsby faciliterer inddragelse, netværk og videndeling på både lokalt og nationalt niveau, hvordan de selv fremstiller Fællesskabsby, samt hvilke temaer aktører på nationalt og lokalt niveau var optaget af i relation til Fællesskabsby.

Vi har interviewet alle fire medarbejdere, henholdsvis sekretariatsleder og tre fællesskabsguider, fire gange fordelt over de to et halvt år (primo 2022 til medio 2024). Disse interview har været 2 timer eller mere og har omhandlet alle facetter af deres arbejde, både opstartsfasen, erfaringer og metodeudvikling undervejs, deres egne arbejdsopgaver og refleksioner om fremtiden. Der har i alle gruppeinterview været benyttet en semistruktureret interviewguide, så respondenterne har haft mulighed for at bringe temaer på banen, som de fandt vigtige.

Alle interview er fuldt ud transskriberede.

11.3 Borgere

VIVE har gennem hele perioden været opmærksomme på at gennemføre interview med borgere, der har været i berøring med Fællesskabsby og/eller er blevet vejvist. Langt de fleste interviewede borgere har haft kontakt med en af de tre fællesskabsguider. Men der er også enkelte, der har haft kontakt med projektet gennem andre vejvisere (fællesskabsambassadører, medborgere eller fagpersoner som vejvisere).

VIVE har gennemført interview med 13 borgere, herunder tre deltagere fra gå-holdet og en deltager fra spisefællesskab samt ni borgere, som har haft dialog med fællesskabsguider, vejvisende fagpersoner eller fællesskabsambassadører. Hvert interview har været fra 15 minutter til 1 time.

Der har i alle interview været benyttet en semistruktureret interviewguide, så borgerne har haft mulighed for at bringe temaer på banen, som de fandt vigtige.

Borgerne er i starten af projektet udelukkende rekrutteret til interview gennem fællesskabsguiderne. Men efterhånden som vi over tid selv fik kendskab til og netværk i Fællesskabsby, har vi også selv inviteret borgere til interview.

Alle interview er fuldt ud transskriberede, og vi har fulgt den samme interviewguide, der har indeholdt 1) kendskab til og brug af Fællesskabsby, 2) oplevelser af involvering i Fællesskabsby og fællesskab, 3) om man vejvist andre og hvordan, 4) oplevede barrierer og muligheder, og 5) hvad der skal til for at styrke fællesskaber i Ringsted samt 6) deres forventninger til fremtiden.

Alle interview er gennemført over telefonen eller via zoom/teams efter aftale med respondenterne. Alle interview er også fuldt ud transskriberede.

11.4 Overblik interview og observationer kvalitative data

Tabel 11.1 giver et overblik over gennemførte interview og observationer inden for de tre fokusområder:

Tabel 11.1 Overblik kvalitative data interview og observationer

	Konkrete cases	Projektmedarbejdere	Borgere
Interview	32 enkelt	4 gruppe	13 enkelt
Observationer	9	2	

Kilde: VIVEs dataindsamling.

VIVE har således i alt gennemført 49 interview og 11 observationer.

Vores analyser af den store mængde af kvalitative data er primært tematiske og går derfor på tværs af denne systematiske opdeling af cases, medarbejdere (sekretariatsleder og fællesskabsguide) og borgere. Derudover har vi identificeret et overlap i kategorierne og rollerne undervejs. To af de interviewede i boligcasen er også borgere, der har haft kontakt med fællesskabsguiden, og fællesskabsambassadørerne i boligcasen er også borgere. Der er således mere end 13 borgere i vores analyser, og flere af borgerne har flere roller (afdelingsbestyrelse i almen boligafdeling, foreningsrepræsentant, fællesskabsambassadør o.l.). Casen vedr. primær sundhedssektor og andet rummer både aktører fra primær sundhedssektor (læger, fodterapeuter o.l.), uddannelsesinstitutioner og foreninger. Nogle af de interviewede i foreningerne er også borgere i flere foreninger, enkelte af dem er både frivillige i

foreninger og ansatte i enten kommune eller boligselskab. Flere af de ansatte i boligorganisationen i boligcasen og medarbejdere i kommunen agerer også som borgere i boligområdet eller som aktive frivillige i foreninger. Dertil kommer, at der også er fagpersoner fra konkrete cases, der også har udtrykt sig og er blevet observeret på især det lokale følgegruppemøde, og at de fire medarbejdere (sekretariatsleder og fællesskabsguide) også er afgørende data i forhold til at opnå viden om konkrete cases og borgere. Opdelingen er derfor alene udtryk for vores tilgang til indsamling af data og ikke for vores analysestrategi.

I vores analyser anvender vi data fra alle tre fokusområder inden for alle temaer i evalueringen. Udsagn fra en borger fra boligcasen er derfor ligeså relevant som borgerudtryk som udsagn fra borgere i borgercasen. Respondenternes praksis er mere hybrid og præget af overlap og gråzoner end vores metodik.

12 To fælles aktionslæringsmøder

Ud over interview og observationer har vi også gennemført to fælles aktionslæringsarenaer, som også er indgået som del af den kvalitative data for VIVEs evaluering af Fællesskabsby.

I 2023 har VIVE og Fællesskabsby gennemført to aktionslæringsarenaer af hver 4 timers varighed. Hvert møde har haft den samme struktur. VIVE har præsenteret foreløbige analyser, som efterfølgende er blevet kvalificeret i dialog med Fællesskabsby. Vi valgte at placere begge møder i 2023 frem for i 2022, da der var flere erfaringer i Fællesskabsby i 2023 end i startfasen 2022.

På det første møde præsenterede vi survey svar fra Fællesskabsbys indledende kortlægning, og på det andet møde præsenterede vi et internt notat med analyser over de foreløbige erfaringer. VIVEs præsentationer skabte grobund for efterfølgende dialog, der kvalificerede og nuancerede analyserne.

Ud over sekretariatsleder og fællesskabsguider ansat i Fællesskabsby har de fleste medarbejdere i styregruppen i de tre partnerorganisationer også deltaget.

Gennem dialogen på de to aktionslæringsarenaer har både VIVE og Fællesskabsby fået viden og læring, som er blevet brugt både i metodeudviklingen af projektet og i VIVEs evaluering.

Tabel 12.1 viser tid og sted for de to aktionslæringsarenaer i oversigtsform.

Tabel 12.1 Aktionslæringsarenaer

Aktionslæringsarena	Fælles aktionslæring beboerhuset Sønderpark Ringsted	Fælles aktionslæring VIVE København
Tidspunkt	13. april 2023	13. oktober 2023

Kilde: VIVEs dataindsamling.

13 Fællesskabsbys dokumentation

Sekretariatsleder og fællesskabsguider har løbende indsamlet dokumentation, som de to gange i pilotfasen har samlet og sendt til VIVE. Første gang var i efteråret 2023, hvor VIVE udarbejdede et internt notat til Fællesskabsby. Anden gang var i juni 2024, og her indgår den opdaterede dokumentation i VIVEs evaluering dateret maj 2024.

Dokumentationen indeholder følgende kvantitative informationer angivet i overblikksform i Tabel 13.1.

Tabel 13.1 Dokumentation indsendt til VIVE juni 2024

Indhold	Variable
fællesskabsguidernes borgerkontakt	Direkte eller indirekte
Henvisninger til og vejvisninger af fællesskabsguider	Henvendelser eller vejvisninger
Involverede i vejvisninger	Forskellige aktører
Kanaler for henvendelse til fællesskabsguide	Forskellige aktører
Antal involverede mindre erhvervsdrivende	Antal
Oplæg og møder	Oplæg eller møder
Uddannede fællesskabsambassadører	Antal
Fagpersoner og frivillige vejvisere	Kontaktet eller interageret med
Fællesskabsambassadører deltaget i grundkursus	Antal
Antal foreninger på hjemmesiden	Antal
Besøg på fællesskabsby.dk	Samtidig opslag på Facebook eller anden indsats
Klik på Boblberg fra hjemmeside	Antal
Materialer uddelt	Aktører
Facebook	Følgere eller synes godt om
Antal fællesskaber på hjemmesiden	Antal med velkomstværter angivet
Workshops om 'Den gode modtagelse'	Antal

Kilde: Projektets dokumentation.

Projektets dokumentation indgår i evalueringens analyser. I september 2024 efter-sendte Fællesskabsby dertil en række opdaterede tal i anledning af selv at have ud-arbejdet en intern evaluering. Disse indgår ligeledes i evalueringens analyser.

14 Indledende spørgeskemaundersøgelse i forbindelse med projektets dør til dør-indsats

I perioden september – november 2022 blev der, som led i fællesskabsguidernes arbejde med at indhente borgerfortællinger ved dør til dør-indsats, gennemført en 5-minutters spørgeskemaundersøgelse. Spørgeskemaet blev udformet af VIVE i dialog med Fællesskabsby, og svarene er behandlet og analyseret af VIVE.

Spørgeskemaundersøgelsen blev besvaret via en iPad, som Fællesskabsbys fællesskabsguider medbragte. Spørgeskemaundersøgelsen havde til formål at skabe viden om udvalgte borgeres behov for fællesskaber og erfaringer med fællesskaber, som fællesskabsguiderne kunne bruge til at metodeudvikle Fællesskabsby.

Spørgeskemaundersøgelsen omhandlede 1) kontakt til nære sociale relationer samt naboer – herunder praktisk hjælp og følelsesmæssig støtte, 2) deltagelse i fællesskaber og foreninger, 3) vejen ind i disse fællesskaber samt grunde til ikke at deltage. Herudover blev der spurgt til engagement i lokalområdet samt interesse for en hjemmeside om aktiviteter og fællesskaber i Ringsted. Afslutningsvist angav Fællesskabsbys fællesskabsguider, om 1) mødet havde bidraget med ny information om fællesskaber, og 2) om der ved samtalen var blevet foretaget vejvisning. Borgerne blev informeret om, at deres deltagelse blev behandlet fortroligt.

Sekretariatsleder og fællesskabsguider fik afrapporteringen af svarene i forbindelse med et aktionslæringsmøde i april 2023. Derved kunne de bruge svarene i deres udvikling af projektet. Svarene i spørgeskemaundersøgelsen fremgår af bilag 1.

14.1 Sample

Samlet set besvarede 169 borgere spørgeskemaundersøgelsen. Det har ikke været muligt at opgøre en svarprocent. Dette skyldes, at ikke alle kontakter til borgere blev oprettet i spørgeskemaundersøgelsen forud for, at borgeren blev spurgt, om han eller hun ønskede at deltage.

Tabel 14.1 beskriver sociodemografiske karakteristika for de borgere, der deltog i spørgeskemaundersøgelsen.

Tabel 14.1 Sociodemografiske karakteristika for borgere, der deltog i spørgeskemaundersøgelse. Antal og Procent.

	Antal	Procent
Køn		
Mænd	63	37,3
Kvinder	106	62,7
Alder		
15-25 år	13	7,7
26-35 år	21	12,4
36-45 år	27	16,0
56-65 år	26	15,4
56-65 år	24	14,2
66-75 år	32	18,9
≥76 år	26	15,4
Beskæftigelsesstatus		
Arbejder fuldtid	40	23,8
Arbejder deltid	20	11,9
Er ikke i arbejde i øjeblikket (arbejdssøgende eller hjemmegående)	9	5,4
Er ikke på arbejdsmarkedet (pensionist, kontanthjælpsmodtager e.l.)	76	45,2
Orlov (barsels- eller uddannelsesorlov)	8	4,8
Sygemeldt ^a	<5	-
Studerende	10	6,0
Andet ^a	<5	-
Bostatus		
Bor alene	48	28,6
Bor sammen med en anden/andre	120	71,4
Antal år bosat i nuværende boligområde		
<1 år	11	6,6
1-4 år	34	20,2
5-9 år	46	27,4
≥10 år	77	45,8

Anm.: n = 168-169.

Note: ^a Kun ganske få (<5) af de deltagende borgere angav 'Sygemeldt' eller 'Andet' til deres beskæftigelsesstatus. Af diskretionshensyn vises antal og andel ikke for disse kategorier.

Kilde: Spørgeskemadata fra indledende indsamling af borgerfortællinger.

14.2 Statistiske analyser

Der er anvendt χ^2 -test til at undersøge, om rapportens udfaldsmål er signifikant forskelligt fordelt på køn, alder og beskæftigelsesstatus.

Alder er i analyserne opdelt i tre aldersgrupper: a) 16-45 år, b) 46-65 år og c) ≥ 66 år, mens beskæftigelsesstatus er opdelt i to grupper: a) Tilknytning til arbejdsmarkedet (fuldtid, deltid, orlov, sygemeldt) eller studerende og b) Ingen tilknytning til arbejdsmarkedet (arbejdssøgende, hjemmegående, pensionist eller kontanthjælpsmodtager). Forskelle inden for disse grupper er i rapporten kun omtalt, såfremt forskellen er statistisk signifikant ved et 5 %-signifikansniveau.

14.3 Metodemæssige forbehold

Indsamlingen af borgerfortællingerne foregik primært i tidsrummet 10-17. Fællesskabsguiderne oplevede, at det om formiddagen især var pensionister, hjemmegående og personer, der arbejdede hjemme, som de fik kontakt med, mens børnefamilierne i højere grad var hjemme efter kl. 15. Fra dette tidspunkt takkede borgerne dog i højere grad nej til at deltage i borgerfortællingerne. Det betyder, at de borgere, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, sandsynligvis ikke er repræsentative for den samlede population af borgere i Ringsted Syd.

Af hensyn til relative følsomme spørgsmål om kontakt til sociale relationer, var det hensigten, at borgeren selv skulle besvare spørgeskemaet på iPad. I praksis blev spørgeskemaundersøgelsen dog i starten brugt som udgangspunkt for borgerfortællingen af Fællesskabsbys medarbejdere til at interviewe borgerne. Denne praksis stoppede af hensyn til borgernes privatliv. Alligevel kan det ikke afvises, at denne administration af spørgeskemaet kan have påvirket nogle borgeres besvarelser. I givet fald vil vi forvente, at hyppigheden af kontakt med og hjælp fra nære sociale relationer kan være lavere end rapporteret.

15 Analysestrategi

Den samlede mængde af data indgår i VIVEs analyser, der har til formål at give svar på evalueringens spørgsmål. Dog indgår svar fra spørgeskemaundersøgelsen som bilag 1. Spørgeskemaundersøgelsen havde primært til formål at skabe læring for Fællesskabsby selv.

Idet Fællesskabsby i pilotfasen har gennemført både model- og metodeudvikling er der greb, erfaringer og elementer, der har forandret sig undervejs. Vores data er indsamlet i hele projektperioden, og vi tager i vores analyser højde for disse forandringer undervejs. Det gør vi ved, at vores analyser tager udgangspunkt i status for Fællesskabsby ved udgangen af projektet, samtidig med at vi undervejs i vores analyser tager forbehold for tidspunktet for dataindsamlingen, når vi vurderer, at det er relevant. For eksempel er det oplagt, at der er større kendskab til projektet blandt borgere og aktører i slutningen af pilotfasen, end der er i starten. I forhold til metoder og greb er det dog især en fordel, at vi har fulgt udviklingen (og læringen) undervejs, og at vores analyser derfor indfanger selve metodeudviklingen undervejs og læringspunkter i disse. Derved kan vi identificere styrker og svagheder i de enkelte metoder.

I vores analyse af data har vi således fokus på styrker og svagheder i metoder og fællesskabsguidernes roller og i mindre omfang på udviklingen over tid. De mange forskellige respondenter gør det muligt at se Fællesskabsby fra mange vinkler, og her fokuserer vi på erfaringer og metoder og ikke på tidsfaktoren.

Vi har valgt at analysere Fællesskabsby med udgangspunkt i de metodiske greb som temaer. I analysen af de metodiske greb har vi anvendt alle typer af data samt stemmer fra alle typer af respondenter. Ved hvert tema har vi anvendt data fra alle respondentgrupper, så vi har sikret os, at vi har belyst temaet fra alle relevante vinkler, og at vi har belyst de enkelte metoder fra mange vinkler. Dog har det ikke vist sig relevant at anvende spørgeskemaundersøgelsens data fra den indledende dør til dør-kortlægning. Dels var svarene ikke repræsentative for befolkningen i Ringsted, dels havde de primært til formål at informere Fællesskabsbys sekretariatsleder og fællesskabsguider om oplevelser af fællesskaber blandt et mindre udsnit af Ringsteds borgere. Spørgeskemasvarene ligger dog som baggrundsviden i vores analyser.

Idet vi har valgt at analysere de metodiske greb har vi også struktureret rapporten herefter i fire hovedtemaer, som afspejler de væsentligste metoder i Fællesskabsby, herunder 1) kortlægning af fællesskaber og behov, 2) vejvisning (tre kapitler), 3) sociale øvebaner og facilitering af netværk og 4) kommunikation.

Litteratur

- Boje, T.P., Espersen, H.H., Fridberg, T., Henriksen, L.S., & Ibsen, B. (2023). *Gør frivilligt arbejde samfundet bedre?* Frederiksberg: Nyt fra Samfundsvidenskabernes.
- Brandsen, T., Honingh M., Kruijssen, P., & van Geffen, M. (2023). Co-production with vulnerable people: an exploratory study in mental health care. *Public Management Review*, 26(8), 2452-2470.
- Elsborg, P., Nielsen, G., Klinker, C.D., Melby, P.S., Christensen, J.H., & Bentsen, P. (2019). Sports-based recreation as a means to address social in-equity in health: why, when, where, who, what, and how. *BMC Public Health*, 19, 1-9.
- Erdvik, I.B., & Ervik, R. (2022). *Frivillige organisasjoners arbeid for inkludering av barn og unge: Barrierer, virkemidler og samspill med kommunene i inkluderingsarbeidet*. Oslo: Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor.
- Espersen, H.H. (2024). Community co-production engaging youth with mental health problems. Is equal participation possible? *Journal of Civil Society*, 20(1), 39-56.
- Espersen, H.H., Andersen, L.L., Olsen, L., & Torsen, A. (2018). *Understøttelse og udvikling af det frivillige sociale arbejde: En analyse af udviklingstendenser og behov for kontinuitet og forandring i nationale virkemidler*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings og Analysecenter for Velfærd.
- Espersen, H.H., Bro, L.L., Andersen, L.L., & Andersen, M.M. (2022). *Frivilligcentre i Danmark 2021: En evaluering af den lokale understøttelse af deltagelse og fællesskaber*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings og Analysecenter for Velfærd.
- Espersen, H.H., Olsen, L., & Andersen, L.L. (2023). *Partnerskaber med mange aktører: Et litteraturstudie om kernelementer og inklusion af borgere i sårbare positioner*. København: VIVE – Det Nationale Forsknings og Analysecenter for Velfærd.
- Nielsen, A.M.W., & Sørensen, N.U. (2017). *Når kunst gør en forskel: Unges deltagelse i kunst- og kulturprojekter som alternativ arena for sociale indsatser*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag.
- Tortzen, A. (2016). *Samskabelse i kommunale rammer: Hvordan kan ledelse understøtte samskabelse?* PhD afhandling. Roskilde: Roskilde Universitet.

Tuurnas, S. (2016). *The Professional Side of Co-Production. PhD afhandling*. Tampere: Tampere University Press.

Vanleene, D., Voets, J., & Verscheure, B. (2018). The co-production of a community: engaging citizens in derelict neighbourhoods. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 29(1), 201–221.

Bilag 1 Spørgeskemaundersøgelsens resultater fra dør til dør-indsats

Som del af borgerfortællingerne i den indledende kortlægning i projektet blev borgerne i perioden september – november 2022 spurgt, om de ville deltage i en 5 minutters spørgeskemaundersøgelse. Borgerne blev informeret om, at deres deltagelse blev behandlet fortroligt.

Samlet set besvarede 169 borgere spørgeskemaundersøgelsen. Spørgeskemaundersøgelsen havde et dobbelt formål. På den ene side ønskede projektets sekretariatsleder og fællesskabsguidere at få et bredt indblik i udvalgte borgeres kontakt til nære relationer og deltagelse i fællesskaber. Denne viden ville de bruge til at metodeudvikle projektet. På den anden side kunne VIVE bistå med ekspertise og også anvende data i evalueringen.

I dette bilag afrapporteres spørgeskemaundersøgelse svar. Ud over spørgeskemaundersøgelsen havde fællesskabsguiderne dialoger med borgere.

Spørgeskemaundersøgelsen omhandlede 1) kontakt til nære sociale relationer samt naboer – herunder praktisk hjælp og følelsesmæssig støtte, 2) deltagelse i fællesskaber og foreninger, 3) vejen ind i disse fællesskaber samt grunde til ikke at deltage. Herudover blev der spurgt til engagement i lokalområdet samt interesse for en hjemmeside om aktiviteter og fællesskaber i Ringsted. Afslutningsvist angav fællesskabsguiderne, om 1) mødet havde bidraget med ny information om fællesskaber, og 2) om der ved samtalen var blevet foretaget vejvisning.

Borgere, der deltog, var i højere grad kvinder (62,7 %) og var relativt jævnt fordelt aldersmæssig med undtagelse af unge i alderen 15-25 år, som i lidt lavere grad (7,7 %) var repræsenteret i spørgeskemaundersøgelsen. Godt halvdelen (51,2 %) af de deltagende borgere var uden for arbejdsmarkedet (arbejdssøgende, hjemmegående, pensionist eller kontanthjælpsmodtager). Et flertal på 71,4 % svarede, at de bor sammen med en anden/andre, og knap halvdelen (45,8 %), at de har boet i deres nuværende boligområde 10 år eller længere.

Borgerfortællingerne blev indsamlet i dagtimerne (mellem kl. 10 og 17), hvilket betyder, at borgere, der har deltaget i spørgeskemaundersøgelsen, sandsynligvis ikke er repræsentative for den samlede population af borgere i Ringsted Syd. (se afsnit 14 for yderligere metodemæssige detaljer).

Læsevejledning

I de følgende afsnit præsenteres borgernes svar vedrørende sociale relationer, deltagelse i fællesskaber samt interesse for Fællesskabsby Ringsteds hjemmeside. Herudover præsenteres fællesskabsguidernes svar på, om der er foretaget vejvisning.

Der er anvendt χ^2 -test til at undersøge, om rapportens udfaldsmål er signifikant forskelligt fordelt på køn, alder og beskæftigelsesstatus. Forskelle inden for disse grupper omtales kun, såfremt forskellen er statistisk signifikant ved et 5 %-signifikansniveau.

For køn gælder det, at der generelt ikke ses statistisk signifikante forskelle i mænds og kvinders svar på undersøgelsens spørgsmål.

Sociale relationer, praktisk hjælp og følelsesmæssig støtte

Bilagstabel 1.1 beskriver hyppigheden af henholdsvis samvær og kontakt med nære relationer uden fysisk tilstedeværelse (fx telefon, sms eller mail) blandt de borgere, der deltog i spørgeskemaundersøgelsen. Knap halvdelen af borgerne (47,0 %) angiver, at de er sammen med personer, som de opfatter som nære relationer, flere gange om ugen, mens 21,4 % svarer, at det sker én gang ugentligt. For kontakt med nære relationer via telefon, sms, mail e.l. er de respektive andele lidt højere, hhv. 58,0 % og 27,8 %. For såvel samvær som kontakt uden fysisk tilstedeværelse gælder, at ca. 3 % af borgerne svarer, at de har kontakt mindre end en gang om måneden.

Bilagstabel 1.1 **Hyppighed af kontakt med nære relationer. Procent**

Hyppighed af kontakt	Sammen med nære relationer	Kontakt med nære relationer via telefon, sms, mail e.l.
Flere dage om ugen	47,0	58,0
Én gang ugentligt	21,4	27,8
1-3 gange om måneden	28,0	11,2
Mindre end en gang om måneden	3,6	3,0
Total	100,0	100,0

Anm.: n = 169.

Kilde: VIVE.

Blandt borgere med tilknytning til arbejdsmarkedet/studerende er andelen, der har kontakt med nære relationer flere gange om ugen uden fysisk tilstedeværelse højere (70,4 %), end blandt borgere uden tilknytning til arbejdsmarkedet (44,7 %),

($p < 0,001$). Hvad angår samvær med fysisk tilstedeværelse, er der derimod ingen statistisk signifikant forskel.

Bilagstabel 1.2 viser, at flertallet af borgere for det meste kan få praktisk hjælp (61,1 %) eller følelsesmæssig støtte (59,0 %) fra deres nære relationer, hvis de har brug for det. Dette er i mindre grad tilfældet, hvad angår hjælp og støtte fra naboer eller personer, der bor tæt på. Knap halvdelen svarer, at de sjældent eller aldrig kan få praktisk hjælp ved behov, og for følelsesmæssig støtte er det det knap 7 ud af 10, der svarer sjældent eller aldrig.

Bilagstabel 1.2 Adgang til praktisk hjælp og følelsesmæssig støtte, ved behov – procent

	Praktisk hjælp ved behov fra:		Følelsesmæssig støtte ved behov fra:	
	nære relationer	naboer e.l.	nære relationer	naboer e.l.
Ja, for det meste	61,1	21,6	59,0	14,2
Ja, nogle gange	30,9	29,0	33,5	17,3
Sjældent/aldrig	8,0	48,4	7,5	68,5
Total	100,0	100,0	100,0	100,0

Anm.: $n = 161-162$.

Kilde: VIVE.

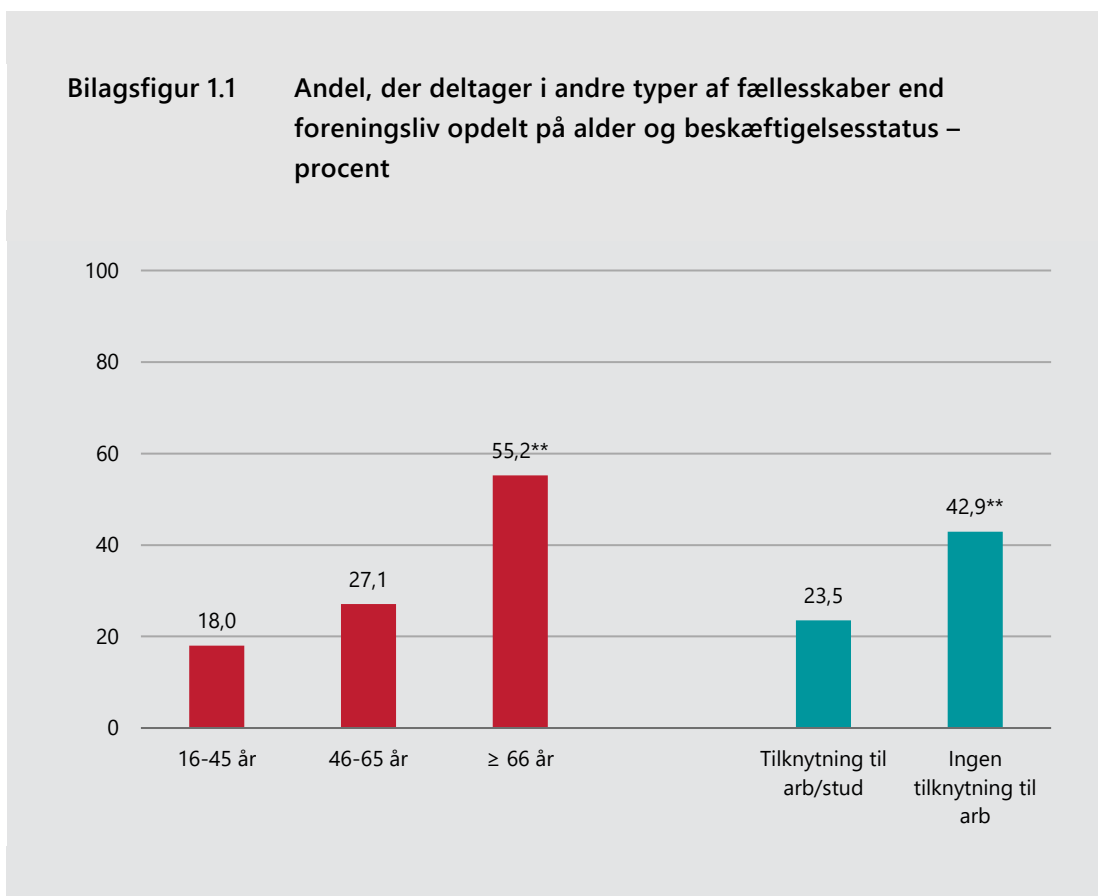
Borgere, der har tilknytning til arbejdsmarkedet, eller er studerende, svarer i højere grad (58,2 %), at de for det meste eller nogle gange kan få praktisk hjælp fra deres naboer e.l. end borgere uden tilknytning til arbejdsmarkedet (42 %) ($p < 0,05$). Der ses derimod ingen statistisk signifikant forskel mellem de to grupper i adgangen til praktisk hjælp fra nære relationer.

Aktuel og tidligere deltagelse i foreninger og fællesskaber

Aktuel deltagelse

39,1 % af de borgere, der har besvaret spørgeskemaundersøgelsen, deltager aktivt i en forening (fx fodbold, bridge kor mv.), og 33,1 % deltager i fællesskaber eller faste aktiviteter i fritiden, hvor de mødes minimum én gang om måneden (fx strikkeklub vinterbadning, madklub mv.). Samlet set svarer 58 %, at de deltager i en eller anden forening eller fællesskab, hvor de mødes regelmæssigt.

Borgere, der er 66 år eller ældre, samt borgere uden tilknytning til arbejdsmarkedet deltager i højere grad i andre former for fællesskaber (såsom strikkeklub, vinterbadning mv.) end henholdsvis 16-45-årige og 46- 65-årige borgere samt borgere, med tilknytning til arbejdsmarkedet, eller som er studerende (Bilagsfigur 1.1 ($p < 0,001$)). For deltagelse i foreningsliv ses derimod ingen statistisk signifikante forskelle på tværs af alder og beskæftigelsesstatus, om end der ses en tendens til, at borgere med tilknytning til arbejdsmarkedet/studerende i højere grad deltager i en forening (resultater ikke vist).

Anm.: $n = 165-167$.

Note: ** $p < 0,01$.

De borgere, der har angivet, at de deltager i en forening eller et fællesskab, blev spurgt, hvordan de kom ind i fællesskabet eller foreningen. Her er de to primære veje ind i en forening eller et fællesskab, at de selv har opsøgt fællesskabet/foreningen (46,9 %), og at de er blevet inviteret af en til fællesskabet/foreningen (40,8 %). Kun 13,3 % svarer, at de er blevet opfordret af en person uden for fællesskabet. Blandt borgere i aldersgruppen ≥ 66 år, er det et mindretal (25 %), der svarer, at de selv har opsøgt foreningen eller fællesskabet. Det er en statistisk signifikant lavere andel end blandt borgere i aldersgrupperne 16-45 år og 46-65 år, hvor hhv. 61,8 % og 62,45 % svarer, at de selv har opsøgt foreningen eller fællesskabet. På

tilsvarende vis svarer borgere uden tilknytning til arbejdsmarkedet i højere grad (52,1 %) end borgere med tilknytning til arbejdsmarkedet/studerende (30,6 %), at de er blevet opfordret til at deltage af en person i fællesskabet ($p < 0,05$), mens borgere med tilknytning til arbejdsmarkedet/studerende i højere grad angiver, at de selv opsøgte fællesskabet, (61,2 % vs. 31,3 %) ($p < 0,01$).

Tidligere deltagelse

Ud over deres nuværende deltagelse i foreninger eller fællesskaber blev borgerne spurgt til, om de *tidligere havde deltaget i en forening eller fællesskab*, og herefter blev de bedt om at angive de primære årsager til, at de ikke længere deltog. Et flertal på 69,1 % af borgerne ($n = 76$) svarede, at de tidligere havde deltaget i en forening eller et fællesskab, hvor de mødtes minimum en gang om måneden. Denne andel er ikke signifikant forskellig på tværs af alder og beskæftigelsesstatus. Som primære årsager til ikke længere at deltage, angives især 1) prioritering af tid på arbejde og venner (36,8 %) og 2) fysisk eller mentalt helbred (35,5 %).

Bilagstabel 1.3 Grunde til ikke længere at deltage, blandt borgere, der tidligere har deltaget i foreningsliv eller fællesskaber opdelt på alder og beskæftigelsesstatus – procent

	Primære grunde til ikke længere at deltage i forening eller fællesskaber	
	Prioriterer tid på arbejde og venner	Fysisk eller mentalt helbred
Alder	$p < 0,001$	$p < 0,001$
16-45 år	68,2	^a
46-65 år	41,7	33,3
≥66 år	^a	62,7
Beskæftigelsesstatus	$p < 0,001$	$p < 0,001$
Tilknytning til arbejdsmarkedet eller studerende	73,5	^a
Ingen tilknytning til arbejdsmarkedet	^a	66,7

Anm.: $n = 75$.

Note: ^a Kun ganske få (<5) angiver denne grund. Andelen vises derfor ikke af diskretionshensyn.

Af Bilagstabel 1.3 fremgår det, at andelen, der angiver prioritering af arbejde og venner som grund til ikke længere at deltage, falder med alderen, mens andelen, der angiver fysisk eller mentalt helbred, stiger med alderen. Det ses også, at borgere med tilknytning til arbejdsmarkedet, eller som er studerende, i højere grad angiver prioritering af arbejde og venner som grund til ikke længere at deltage end borgere

uden tilknytning til arbejdsmarkedet. Denne gruppe angiver derimod i højere grad fysisk eller mentalt helbred som grund.

Kun ganske få borgere svarer, at aktiviteterne var for dyre, eller at aktiviteten ikke passede til dem. Ingen borger angav ikke at passe ind eller at mangle nogen at følges med som årsag til, at de ikke længere deltager i foreningsliv eller fællesskaber, hvor de mødes mindst en gang om måneden.

Engagement i lokalområdet

Samlet set svarede 39,5 % af borgerne ja til, at de er engageret i deres lokalområdet (fx i boligafdelingen og ikke som en del af deres normale arbejde.

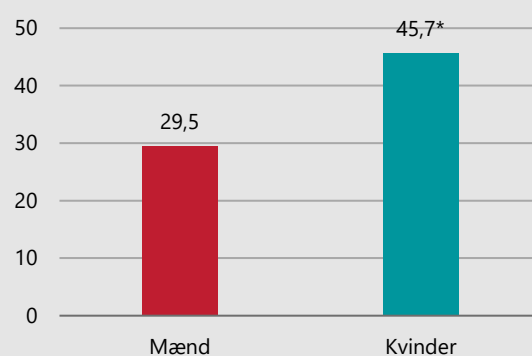
Bilagsfigur 1.2 viser, at kvinder i højere grad end mænd svarer, at de er engageret i lokalområdet. Der ses ingen statistisk signifikante forskelle i engagement i lokalområdet på tværs af køn og beskæftigelsesstatus.

Interesse for hjemmeside

Borgerne blev til sidst informeret om Fællesskabsbys hjemmeside med byens fællesskaber. De blev herefter spurgt, om de kunne forestille sig at bruge en sådan side til at finde fællesskaber eller foreninger til dem selv eller nogen, de kender. Samlet set svarede 68,9 % af borgerne 'Ja, helt sikkert' eller 'Det tror jeg'. Henholdsvis 21,3 % og 9,8 % svarede 'Det tror jeg ikke' og 'Nej, det kan jeg ikke forestille mig. Af Bilagstabel 1.4 fremgår det, at det især er borgere i aldersgrupperne 16-45 år og 46-65 år samt borgere med tilknytning til arbejdsmarkedet/studerende, der svarer, at de tror eller helt sikkert kan forestille sig at bruge en hjemmeside over aktiviteter.

Bilagsfigur 1.2

Andel borgere, der er engageret i lokalområdet opdelt på køn – procent

Anm.: n = 166.

Note: * p < 0,05.

Bilagstabel 1.4 **Andel borgere, der tror eller helt sikkert kan forestille sig at bruge hjemmeside**

Tror eller kan helt sikkert forestille sig at bruge hjemmeside	
Aldersgruppe (n = 64)	p < 0,001
16-45	90,2
46-65 år	85,1
≥66 år	32,1
Beskæftigelsesstatus (n = 162)	p < 0,001
Tilknytning til arbejdsmarkedet eller studerende	91,25
Ingen tilknytning til arbejdsmarkedet	46,3

Anm.: n = 162-164.

Kilde: VIVE.

Ny information om fællesskaber samt vejvisning

Efter borgeren havde afsluttet spørgeskemaundersøgelsen, besvarede fællesskabs-guiden to spørgsmål om, 1) hvorvidt mødet med borgeren havde bidraget med ny viden om fællesskaber, og 2) om der i forbindelse med mødet var blevet foretaget vejvisning.

Bilagstabel 1.5 **Andel borgerfortællinger, der gav ny information, og/eller hvor der blev foretaget vejvisning – procent**

	Antal	Procent
Mødet bidrog med ny viden om fællesskaber (n = 163)	64	39,3
Der blev i forbindelse med mødet foretaget vejvisning (n = 151)	23	21,9

Anm.: n = 151-163.

Kilde: VIVE.

Bilagstabel 1.5 viser, at mødet med borgeren i knap 4 ud af 10 tilfælde bidrog med ny information om fællesskaber, og at der ved ca. hver femte møde blev foretaget vejvisning af borgeren. Der blev i lidt højere grad foretaget vejvisning af borgere uden tilknytning til arbejdsmarkedet (31,5 %) end borgere med tilknytning til arbejdsmarkedet/studerende (14,0 %), (p < 0,05).

